LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ

ALINA HRISTEA

Caiet de lucru
clasa a IX-a

Booklet

811.135.1
H88

Alina Hristea

Limba şi literatura română

— caiet de lucru pentru clasa a IX-a —

BIBLIOTECA

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Pentru comenzi:
tel: 021 430.3095
021 440.1002
e-mail: comenzi@booklet.ro
web: www.booklet.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
HRISTEA, ALINA
Limba şi literatura română : caiet de lucru pentru clasa a IX-a / Alina Hristea.
- Bucureşti : Booklet, 2016
ISBN 978-606-590-420-0

811.135.1
821.135.1.09

Redactor: Andreea Nicolai
Tehnoredactor: Cristian Radu

© Editura Booklet 2016
Toate drepturile asupra lucrării aparţin editurii

CUPRINS

TESTE PREDICTIVE 5

UNITATEA 1. JOC ŞI JOACĂ
Literatură
Amintiri din copilărie de Ion Creangă 12
După melci de Ion Barbu 15
Literatura universală
Alice în Ţara Minunilor de Lewis Caroll 18
Realitate şi ficţiune
Homo ludens de Johan Huizinga (eseul) 20
Evaluare 22
Proiect 24

UNITATEA 2. LUMI FANTASTICE
Literatură
Moara lui Călifar de Gala Galaction 25
Şarpele Aliodor de Vasile Voiculescu 30
Planeta celor doi sori de Horia Aramă 34
Literatura universală
Transgalactica de Philip Reeve 37
Evaluare 40
Proiect 42

UNITATEA 3. DRAGOSTEA/ IUBIREA
Literatură
Vorbeşte-ncet de Mihai Eminescu 43
Maitreyi de Mircea Eliade 47
Romanţă fără ecou de Ion Minulescu 51
Literatura universală
Romeo şi Julieta de W. Shakespeare 54
Evaluare 58
Proiect 60

UNITATEA 4. ADOLESCENŢA
Literatură
Fiind băiet păduri cutreieram de Mihai Eminescu 61
Romanul adolescentului miop de Mircea Eliade 64
Literatura universală
Împăratul muştelor de William Golding 67
De veghe în lanul de secară de J.D. Salinger 70
Evaluare 73
Proiect 75

UNITATEA 5. FAMILIA
Amintiri din copilărie de Ion Creangă 76
Mara de Ioan Slavici 80
Moromeţii de Marin Preda 83
Literatura universală
Moş Goriot de H. de Balzac 86
Evaluare 89
Proiect 91
Literatura şi celelalte arte 92

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA 6. CONFRUNTĂRI ETICE ŞI CIVICE
Literatură
Moara cu noroc de Ioan Slavici 94
Pădurea spânzuraților de Liviu Rebreanu 97
Realitate şi ficţiune
Pledoarie de Ana Blandiana (text argumentativ) 100
Jurnalul fericirii, Nicolae Steinhardt (textul memorialistic) 104
Evaluare 108
Proiect 110

UNITATEA 7. ŞCOALA
Literatură
Domnul Vucea de Barbu Ștefănescu Delavrancea 111
Viața ca o pradă de Marin Preda 114
Cum am învățat românește de Costache Negruzzi 117
Un pedagog de școală nouă de I. L. Caragiale 121
Evaluare 125
Proiect 127

UNITATEA 8. SCENE DIN VIAŢA DE IERI ŞI DE AZI
Balta Albă de Vasile Alecsandri 128
Ciocoii vechi și noi de Nicolae Filimon 132
Repausul duminical de I. L. Caragiale 135
Calpuzanii de Silviu Angelescu 138
Evaluare 141
Proiect 143

UNITATEA 9. AVENTURA/ CĂLĂTORIA
Baltagul de Mihail Sadoveanu 144
Greuceanu 148
Europolis de Jean Bart 152
Literatura universală
Winnetou de Karl May 155
Evaluare 158
Proiect 160
Literatura şi celelalte arte 161

UNITATEA 10. PERSONALITĂŢI, MODELE, EXEMPLE
Românii supt Mihai Voievod Viteazul de Nicolae Bălcescu 163
Regele moare de Eugen Ionescu 166
Realitate şi ficţiune
Marin Preda, *Jurnal intim* 170
Jurnalul Annei Frank 173
Evaluare 176
Proiect 178

UNITATEA 11. LIMBĂ ŞI COMUNICARE
Fișa de lucru 1 (norma literară actuală, cuvintele - forme și sensuri) 179
Fișa de lucru 2 (norma literară actuală, cuvintele - forme și sensuri) 181
Fișa de lucru 3 (norma literară actuală, cuvintele - forme și sensuri) 183
Fișa de lucru 4 (stilul publicistic - articolul de ziar) 185
Fișa de lucru 5 (stilul publicistic - interviul) 187
Fișa de lucru 6 (stilul juridico-administrativ) 190
Fișa de lucru 7 (stilul științific, stilul colocvial) 192
Fișa de lucru 8 (textul descriptiv, monologul, figuri de stil) 195
Fișa de lucru 9 (stilul beletristic) 198
Fișa de lucru 10 (pleonasm, tautologie, unități frazeologice, oralitatea, arhaisme, regionalisme) 200

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

VARIANTA 1

TEST DE EVALUARE INIȚIALĂ LA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Clasa a IX-a

- **Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 90 de puncte. Din oficiu se acordă 10 puncte.**
- **Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.**

Partea I (60 de puncte)

Citește textul:

Atticus părea să aibă nevoie de îmbărbătare. Mă repezii la el, îl îmbrățișai tare, cât puteam de tare, și-l sărutai.

— Da, sir, înțeleg, îl asigurai cu toată seriozitatea. Domnul Tate are dreptate.

Atticus se eliberă din îmbrățișarea mea și mă privi cu luare-aminte.

— Ce vrei să spui?

— Păi, ar fi ca și cum ai vrea să ucizi o pasăre cântătoare, nu-i așa?

Atticus își îngropă fața în părul meu. Când se îndreptă și traversă veranda ca să se mistuie în umbră, avea din nou mersul lui tineresc.

Înainte de a intra în casă, se opri în fața lui Bau Radley.

— Arthur, rosti el, îți mulțumesc, îți mulțumesc în numele copiilor mei!

Când Bau Radley se ridică în picioare, lumina de la ferestrele salonului i se așeză pe frunte, strălucitoare. Fiecare mișcare pe care o făcea era șovăielnică, de parcă n-ar fi sigur că mâinile și picioarele lui pot intra în contact așa cum se cuvine cu obiectele din jur. Tuși, cu tusea aceea horcăitoare de spaimă, care părea a-l chinui atât de rău, încât se văzu nevoit să se așeze din nou. Scotoci în buzunarul de la spate, de unde scoase o batistă. Tuși în ea, apoi se șterse pe frunte.

Eram prea obișnuită cu absența lui ca să nu mi se pară de necrezut că tot timpul fusese lângă mine, prezent. Nu scosese niciun sunet.

Se ridică din nou în picioare. Se întoarse către mine și-mi arătă cu un semn din cap ușa de la intrare.

(***Să ucizi o pasăre cântătoare***, Harper Lee)

Următoarele cerințe sunt formulate pornind de la textul dat:

A.

Notează litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Sinonimele cuvintelor *îmbărbătare* și *să se mistuie* sunt: **8 puncte**
   a. curaj, să ardă; b. iubire, să distrugă; c. încurajare, să dispară.
2. Fragmentul face parte dintr-un text: **8 puncte**
   a. epic; b. liric; c. dramatic.
3. Scrie două caracteristici ale genului literar ales, pe baza framentului citat. **8 puncte**

---

4. Ilustrează, prin câte un enunț, sensul denotativ și sensul conotativ al cuvântului „a îngropa". **8 puncte**

---

5. Comentează, în 3-5 rânduri (30-50 de cuvinte), semnificația fragmentului „Eram prea obișnuită cu absența lui ca să nu mi se pară de necrezut că tot timpul fusese lângă mine, prezent". **8 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

B.

1. Rescrie enunţurile următoare, corectând greşelile de orice natură:

Cât am putut dormii! Am fost fortuit să mă trezesc. Greşeala anului acesta a fost discutarea legii adoptată în cele mai optime condiţii. **10 puncte**

2. Subliniază forma corectă a următoarelor cuvinte: **10 puncte**

prim ministrului / primului ministru; pardesie / pardesiuri; paisprezece / patrusprezece;

Partea a II-a (30 de puncte)

Citeşte textul:

[...] La vremea adolescenţei şi a tinereţii, în România ceauşistă a anilor '70 şi '80, eu puneam pe primul loc disponibilitatea pentru lectură. Eram convins că între cei care citesc şi cei care nu citesc se trasează linia de demarcaţie dintre umanitate şi contrariul ei. N-aş fi luat cu mine în ruptul capului pe o insulă pustie o persoană nededată lecturii, nici măcar de-ar fi fost Marilyn Monroe. Aş fi ales, în loc, o carte. Probabil şi din cauza felului în care arăta lumea în care eram nevoit să trăiesc şi să cresc, mi se părea că a te refuza cărţilor înseamnă să-ţi ratezi unica şansă de a accede la sau de a rămâne în umanitate.[...]

În timp, m-am convins că există şi oameni citiţi de o calitate jalnică şi „inculţi" admirabili. E o crasă banalitate, pe care însă, având o anumită formaţie, o descoperi cu greu. Uneori, niciodată. Lectura nu-ţi dă nimic de-a gata. Nu e o certitudine. E o promisiune. O şansă.

[***De ce (să) nu citim!,*** Liviu Papadima, în **Dilema Veche**]

Redactează un eseu de 15-20 de rânduri în care să îţi exprimi părerea despre importanţa lecturii în viaţa unui adolescent, valorificând informaţiile din textul dat.

VARIANTA 2

TEST DE EVALUARE INIȚIALĂ LA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Clasa a IX-a

- **Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 90 de puncte. Din oficiu se acordă 10 puncte.**
- **Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.**

Partea I (60 de puncte)

Citește textul:

Vine o vreme
Când trebuie să tragem sub noi
O linie neagră
Şi să facem socoteală.

Câteva momente când era să fim fericiţi,
Câteva momente când era să fim frumoşi,
Câteva momente când era să fim geniali.
Ne-am întâlnit de câteva ori
Cu nişte munţi, cu nişte copaci, cu nişte ape
(Pe unde-or mai fi? Mai trăiesc?).
Toate acestea fac un viitor luminos –
Pe care l-am trăit.

O femeie pe care am iubit-o
Şi cu aceeaşi femeie care nu ne-a iubit
Fac zero.

Un sfert de ani de studii
Fac mai multe miliarde de cuvinte furajere,
A căror înţelepciune am eliminat-o treptat.

Şi, în sfârşit, o soartă
Şi cu încă o soartă (de unde-o mai fi ieşit?)
Fac două (Scriem una şi ţinem-una,
Poate, cine ştie, există şi viaţă de apoi).

(***Contabilitate,*** Marin Sorescu)

Următoarele cerințe sunt formulate pornind de la textul dat:

A.

Notează litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Sinonimele cuvintelor *vine* și *luminos* sunt: **8 puncte**
   a. există, limpede; b. sosește, pătrunzător; c. apare, strălucitor.
2. Fragmentul face parte dintr-un text: **8 puncte**
   a. epic; b. liric; c. dramatic.
3. Scrie două caracteristici ale genului literar ales, pe baza framentului citat. **8 puncte**

---

4. Ilustrează, prin câte un enunț, sensul denotativ și sensul conotativ al cuvântului „inima". **8 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

5. Comentează, în 3-5 rânduri (30-50 de cuvinte) o figură de stil din textul dat. **8 puncte**

B.

1. Desparte în silabe cuvintele: *câteva, aceeaşi, luminos, zero, apoi.* **10 puncte**

2. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate din textul următor: **10 puncte**

„Vine o vreme / Când trebuie să tragem sub noi / O linie neagră / Şi să facem socoteală."

Partea a II-a (30 de puncte)

Citeşte textul:

Ce e mai simplu decât să te conformezi regulilor? Natura însăşi nu ne cere altceva. Pământul ne învaţă că trebuie să fim cu picioarele pe pământ, apele ne arată că nu se poate curge în sus, vântul ne sileşte să ne supunem. De mici suntem învăţaţi să fim cuminţi, profesorii strigă băncilor „linişte", mai târziu ni se explică în ce fel şi când se traversează o stradă, când şi cum poate fi contrazis un superior. Totul este ştiut dinainte, totul e simplu, orânduit solid, şi ideea unei tulburări a mişcării pare lipsită de sens şi revoltătoare. De fapt conformismul este un zelos paznic al bunurilor câştigate, un depozitar conştiincios al învăţămintelor dobândite, iar înverşunarea cu care se manifestă nu este decât o formă de avariţie a neamului omenesc. Orice gest inedit e riscant şi omenirea nu este dispusă să aibă emoţii. Ce s-ar întâmpla dacă fiecare ar călca regulile? - se spune. Dar ce s-ar întâmpla dacă nimeni nu le-ar călca? Ce s-ar fi întâmplat dacă nimeni nu ar fi inventat genialul nu?

(***Adolescenţă, Calitatea de martor,*** Ana Blandiana)

Redactează un eseu de 70-100 de cuvinte (15-20 de rânduri), în care să-ţi exprimi opinia despre obligaţia de a te supune regulilor şi despre dorinţa de a le încălca, valorificând informaţii sau idei din textul dat.

Scanned with OKEN Scanner

VARIANTA 3

TEST DE EVALUARE INIȚIALĂ LA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Clasa a IX-a

- **Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 90 de puncte. Din oficiu se acordă 10 puncte.**
- **Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.**

Partea I (60 de puncte)

Citește textul:

Jupân Dumitrache (şezând pe scaun): *Hei! Ia să vedem acum ce mai zice politica. Citişi ceva?*
Ipingescu: *Bravos ziar, domnule! Ăsta ştiu că combate bine.*
Jupân Dumitrache: *Apoi nu-i zice lui degeaba Vocea Patriotului Naţional!*
Ipingescu (citeşte greoi şi fără interpretaţie): *Bucureşti 15/27 Răpciune. Amicul şi colaboratorele nostru R. Vent..., un june scriitor democrat, a cărui asinuitate o cunoaşte de mult publicul cititor, ne trimite următoarea prefaţiune a unui op al său. I dăm astăzi locul de onoare, recomandând cu căldură poporului suveran scrierea amicului nostru, Republica şi Reacţiunea sau Venitorele şi trecutul. – Prefaţiune. Democraţiunea română, sau mai bine zis ţinta Democraţiunii române este de a persuada pe cetăţeni, că nimeni nu trebuie a mânca de la datoriile ce ne impune solemnaminte pactul nostru fundamental, sfânta Constituţiune...*
Jupân Dumitrache (mulţumit): *Ei, bravos! Aici a adus-o bine.*
Ipingescu (căutând şirul unde a rămas): *...A mânca... sfânta Costituţiune...*
Jupân Dumitrache (cam nedomirit): *Adică, cum s-o mănânce?*
Ipingescu: *Stai să vezi... că spune el... Sfânta Constituţiune, şi mai ales cei din masa poporului...*
Jupân Dumitrache(nedomirit): *E scris adânc.*
Ipingescu: *Ba nu-i adânc deloc. Nu pricepi? Vezi cum vine vorba lui: să nu mai mănânce nimeni din sudoarea bunioară a unuia ca mine şi ca dumneata, care suntem din popor; adică să şază numai poporul la masă, că el e stăpân.*
(***O noapte furtunoasă,*** I.L. Caragiale)

Următoarele cerințe sunt formulate pornind de la textul dat:

A.

Notează litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Sinonimele cuvintelor *să vedem* și *nedomirit* sunt: **8 puncte**
a. să privim, neașteptat; b. să aflăm, confuz; c. să cunoștem, treaz.

2. Fragmentul face parte dintr-un text: **8 puncte**
a. epic; b. liric; c. dramatic.

3. Scrie două caracteristici ale genului literar ales, pe baza fragmentului citat. **8 puncte**

---

4. Ilustrează, prin câte un enunț, sensul denotativ și sensul conotativ al cuvântului „vorba". **8 puncte**

---

5. Comentează, în 3-5 rânduri (30-50 de cuvinte), secvența: „adică să şază numai poporul la masă, că el e stăpân". **8 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

B.

1. Desparte în silabe cuvintele: *București, combate, dumneata, numai.* **10 puncte**

2. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate din textul următor: **10 puncte**

„Vezi cum vine vorba lui: să nu mai mănânce nimeni din sudoarea bunioară a unuia ca mine și ca dumneata, care suntem din popor; adică să șază numai poporul la masă, că el e stăpân."

Partea a II-a (30 de puncte)

Citește textul:

Dragostea a fost (cu)prinsă în cifre de tot felul de specialiști în sentimente și emoții. Se zice că nu poți iubi cu adevărat decât de trei ori în viață; că o relație are primul moment de criză după primele patru luni; că dragostea durează doar trei ani; că suferința din dragoste dispare abia după trecerea a jumătate din timpul petrecut cu cel/cea iubit/ă... Dar ce perioadă de valabilitate are, de fapt, dragostea?

„Tragedia iubirii este că nu reușește să depășească dimensiunile temporale. Când ești cu actuala iubită, gândul propriei indiferențe față de fostele iubite este de o cruzime deosebită. E ceva îngrozitor în ideea că persoana pentru care azi ai sacrifica orice s-ar putea, peste câteva luni, să te facă să traversezi strada (sau librăria) ca s-o eviți", scrie Alain de Botton în *Eseuri de îndrăgostit*, într-un capitol care se cheamă *Intermitențele inimii*.

(***Cât durează iubirea veșnică***, Marius Chivu, în **Dilema veche**, februarie 2016)

Redactează un eseu de 70 - 100 de cuvinte (10 - 15 rânduri), în care să-ți exprimi opinia despre dragostea eternă, valorificând informații din textul dat.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

I. JOC ŞI JOACĂ

FIŞĂ DE LUCRU 1

Ion Creangă, **Amintiri din copilărie**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

[...] Când mama nu mai putea de obosită şi se lăsa câte oleacă ziua, să se odihnească, noi, băieţii, tocmai atunci ridicam casa în slăvi. Când venea tata noaptea de la pădure din Dumesnicu, înghețat de frig şi plin de promoroacă, noi îl speriam sărindu-i în spate pe întunerlc. Şi el, cât era de ostenit, ne prindea câte pe unul, ca la „baba-oarba", ne ridica în grindă, zicând: „'tâta mare!" şi ne săruta mereu pe fiecare. Iar după ce se aprindea opaiţul, şi tata se punea să mănânce, noi scoteam mâţele de prin ocniţe* şi cotruţă* şi le flocăiam şi le şmotream dinaintea lui, de le mergea colbul; şi nu puteau scăpa bietele mâţe din mâinile noastre până ce nu ne zgârâiau şi ne stupeau* [...].

La Crăciun, când tăia tata porcul şi-l pârlea, şi-l opărea, şi-l învelea iute cu paie, de-l înnăduşa, ca să se poată rade mai frumos, eu încălecam pe porc deasupra palelor şi făceam un chef de mii de lei, ştiind că mie are să-mi dea coada porcului s-o frig şi beşica s-o umplu cu grăunţe, s-o umflu şi s-o zurăiesc după ce s-a usca; ş-apoi vai de urechile mamei, până ce nu mi-o spărgea de cap!

Şi, să nu-mi uit cuvântul! Odată, la un Sfântul Vasile, ne prindem noi vro câţiva băieţi din sat să ne ducem cu plugul; căci eram şi eu mărişor acum, din păcate. Şi în ajunul Sfântului Vasile toată ziua am stat de capul tatei, să-mi facă şi mie un buhai ori, de nu, batăr un harapnic.

— Doamne, ce harapnic ţi-oi da eu, zise tata de la o vreme. N-ai ce mânca la casa mea? Vrei să te bușască cei nandralăi prin omăt? Acuş te descalţ!

Văzând eu că mi-am aprins paie-n cap cu asta, am şterpelit-o de-acasă numai cu beşica cea de porc, nu cumva să-mi ia tata ciubotele şi să rămân de ruşine înaintea tovarăşilor. Şi nu ştiu cum s-a întâmplat, că nici unul din tovarăşi n-avea clopot. Talanca mea era acasă, dar mă puteam duce s-o iau? În sfârşit, facem noi ce facem şi sclipuim* de colè o coasă ruptă, de ici o cârceie de tânjală*, mai un vătrar cu belciug, mai beşica cea de porc a mea, şi, pe după toacă, ne pornim pe la case. Ş-o luăm noi de la popa Oşlobanu, tocmai din capul satului din sus, cu gând să umblăm tot satul... Când colo, popa tăia lemne la trunchi afară şi, cum a văzut că ne aşezăm la fereastră şi ne pregătim de urat, a început a ne trage câteva naşteri îndesate şi a zice:

— De-abia s-au culcat găinile, şi voi aţi început? Ia staţi oleacă, blestemaţilor, să vă dau eu!

Noi, atunci, am pârlit-o la fugă. Iar el, zvârr! cu o scurtătură în urma noastră, căci era om hursuz şi păclişit* popa Oşlobanu. Şi din spaima ceea, am fugit noi mai jumătate de sat înapoi, fără să avem când îi zice popii: „Drele pe podele şi bureţi pe pereţi; câte pene pe cucoşi, atâţia copii burduhoşi", cum obicinuiesc a zice plugarii pe la casele ce nu-i primesc.[...]

ocniţă adâncitură într-o sobă de zid, în cuptorul sau în pereţii caselor ţărăneşti, în care se păstrează diferite obiecte; firidă, nişă

cotruţă vatră mică; parte sau colţ din vatră, loc gol între cuptor şi perete; adâncitură sub vatră

a stupi a scuipa

a sclipui (reg.) a strânge cu greu

tânjală un fel de proţap care se foloseşte pentru a prinde a doua pereche de vite în jug

păclişit (reg.) morocănos

1. Precizează semnificaţia următoarelor expresii/ structuri din text:

• „am pârlit-o la fugă" _____ • „ridicam casa în slăvi" _____

• „am stat de capul tatei" _____ • „mi-am aprins paie-n cap" _____

2. Notează variantele literare ale următoarelor cuvinte:

• cucoși _____ • obicinuiesc _____

3. Selectează câte două repere spațio-temporale prezente în textul dat.

• repere spațiale _____

• repere temporale _____

4. Transcrie, din primul paragraf, o structură pleonastică.

_____

5. Extrage, din textul dat, secvențele în care naratorul descrie felul în care copiii obișnuiau să se joace.

_____

_____

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Selectează două trăsături morale ale personajului principal, așa cum apar în fragmentul dat.

_____

_____

7. Scrie două idei principale ale fragmentului.

_____

_____

8. Notează, din text, două mărci ale oralității specifice artei narative a lui Ion Creangă.

_____

9. Explică, în 5-7 rânduri, rolul arhaismelor și al regionalismelor în textul dat.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

10. Comentează, în 5-7 rânduri, semnificația secvenței *„Odată, la un Sfântul Vasile, ne prindem noi vro câțiva băieți din sat să ne ducem cu plugul; căci eram și eu mărișor acum, din păcate."*

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

11. Ce îi determină pe copii să-şi încheie jocul? Recitește fragmentul și exprimă-ți opinia având în vedere acest aspect.

REDACTEAZĂ

12. Scrie denumirea jocurilor la care obișnuiai să iei parte în copilărie, în funcție de următoarele repere:

Jocuri de exterior _____

Jocuri de interior _____

Jocuri pe calculator _____

13. Întreabă-ți părinții la ce fel de jocuri obișnuiau să ia parte în copilărie și roagă-i să-ți descrie regulile unuia dintre ele. Scrie mai jos ce ți-au povestit.

14. Scrie, în maniera lui Creangă (stilul oral), un text de maximum 8 rânduri în care să descrii un joc pe care îl practicai în copilărie.

ARGUMENTEAZĂ

15. Exprimă-ți opinia, în 10-15 rânduri, despre importanța jocului în copilărie, având în vedere afirmația:

„Dacă-i copil, să se joace; dacă-i cal, să tragă; și dacă-i popă, să citească..."

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 2

Ion Barbu, **După melci**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

[...] I

Tot așa odată, iar,
La un sfânt prin Făurar
Ori la sfinții Mucenici
Târla noastră de pitici
Odihnea pe creastă, sus,
— Eu voinic prea tare nu-s.
Rupt din fugă
Subt o glugă
De aluni, pe buturugă
Odihnii
Și eu curând...

Vezi, atunci mi-a dat prin gând
Că tot stând și alegând
Jos pe vraful de foi ude
Prin lăstari și vrejuri crude,
S-ar putea să dau de el,
Melcul prost, încetinel...
În ungher adânc, un gând
Îmi șoptea că melcul blând
Din mormânt de foi, pe-aproape
Cheamă Omul să-l dezgroape...

Și pornii la scotocit
(Cu noroc, căci l-am găsit)
Era, tot o mogâldeață
Ochi de bou, dar cu albeață:
Între el și ce-i afar'
Strejuia un zid de var.
— Ce să fac cu el așa?
Să-l arunc nu îmi venea...

Vream să văd cum se dezghioacă
Pui molatic, din ghioacă:
Vream să văd cum iar învie
Somnoros, din colivie...

Și de-a lungul, pe pământ
M-așezai cu-acest descânt:
— „Melc, melc,
Cotobelc,
Ghem vârgat
Și ferecat;
Lasă noaptea din găoace,
Melc nătâng, și fă-te-ncoace,
Nu e bine să te-ascunzi
Sub pereții grei și scunzi;
Printre vreascuri cerne soare,
Colți de iarbă pe răzoare
Au zvâcnit, iar muguri noi
Pun pe ramură altoi.
Melc, melc,
Cotobelc,
Iarna leapădă cojoace
Și tu, singur, în găoace!
Hai, ieși,
Din cornoasele cămeși!

II

Toată noaptea viscoli...
Încă bine n-ajunsesem
Că porni duium, să vie
O viforniță târzie
De Păresemi.
Vântura, stârnind gâlceavă,
Alba pleavă;
Și cădeau și mărunței
Bobi de mei...
(Ningea bine, cu temei).
În bordei
Foc vârtos mânca năpraznic
Retevei.

Pe colibă singur paznic
M-au lăsat c-un vraf de pene...
Rar, le culegeam alene:
Moșul lene
Răzbătea de prin poiene
Să-mi dea genele prin gene.
Și trudit,
Lângă vatră prigorit
Privegheam prelung tăciunii...
Umbre dese,
Ca păunii,
Îmi roteau pe hornul șui
Leasa ochilor verzui.
Și-mi ziceam în gând:
„Dar, el,
Melcul, prost, încetinel?
Tremură în ghioacă, vargă,
Nu cumva un vânt să-l spargă:
Roagă vântul să nu-l fure
Și să nu mai biciuiască
Bărbi de mușchi, obraji de iască,
Prin pădure.
Roagă vântul să se-ndure".

1. Indică intervalul temporal la care fac trimitere următoarele coordonate din text: Făurar, sfinții Mucenici, Păresimi.

---

2. Precizează două structuri lexico-gramaticale care evidențiază prezența instanței textuale.

---

3. Transcrie din text patru termeni din câmpul semantic al naturii.

Scanned with OKEN Scanner

4. Identifică și transcrie structuri/ versuri care fac referire la vârsta copilului.

5. Menționează o consecință a jocului nevinovat al copilului.

6. Scrie denumiri ale unor cântece ale copilăriei.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

7. Identifică o figură de stil și explică semnificația acesteia în maximum trei rânduri.

8. Precizează tipul de rimă și ritmul primelor opt versuri. Ce observi la nivel prozodic?

9. Notează două trăsături ale baladei pe care le identifici în fragmentul citat și susține cu exemple din text.

10. Indică, folosind un dicționar specializat, simbolistica melcului.

11. Versurile *„În ungher adânc, un gând / Îmi șoptea că melcul blând", „Și pornii la scotocit", „Vreau să văd cum se dezghioacă"* **ilustrează curiozitatea și naivitatea copilului. Ce legătură se stabilește între aceste trăsături și tematica unității?**

Scanned with OKEN Scanner

12. **Precizează ce reacție are copilul la schimbarea vremii. La cine se gândește? De ce?**

REDACTEAZĂ

13. **Caută și alte incantații / descântece care vizează elemente ale naturii (fenomene, animale etc.). Care este mesajul acestora?**

14. **Realizează un cvintet cu tema „Jocul". Vei avea în vedere următoarele repere:**

- Primul vers să fie alcătuit dintr-un cuvânt tematic, exprimat printr-un substantiv;
- Al doilea vers să fie alcătuit din două cuvinte (adjective) care să arate însușirea cuvântului tematic;
- Al treilea vers să fie alcătuit din trei cuvinte (verbe la gerunziu) care desemnează acțiuni ale cuvântului tematic;
- Al patrulea vers să fie alcătuit din patru cuvinte (o propoziție) în care să se afirme ceva esențial despre temă;
- Al cincilea vers să fie alcătuit dintr-un cuvânt (verb) care să sintetizeze tema sau ideea transmisă de cuvântul tematic.

1. **Jocul**
2.
3.
4.
5.

ARGUMENTEAZĂ

15. **Redactează un text, de 10-15 rânduri, în care să argumentezi încadrarea textului lui Ion Barbu în tematica jocului, plecând de la fragmentul citat.**

16. **Demonstrează, într-un text de 10-15 rânduri, apartenența textului la specia literară balada.**

1076126

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „C.A. ROSETTI" IAȘI 17

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 3

Lewis Caroll, **Alice în Țara Minunilor**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Alice își spunea că în viața ei nu mai văzuse un teren de crichet atât de ciudat - tot numai movilițe și hârtoape - cu arici în loc de mingi și cu păsări flamingo vii drept ciocane pentru lovit mingile; iar arcurile le alcătuiau oștenii, îndoindu-și trupurile până la pământ și proptindu-se în mâini.

Cel mai anevoios i se păru lui Alice, la început, să-și mânuiască pasărea-flamingo; izbutea ea să-i vâre trupul la subsuoară, cu picioarele atârnând în jos, ca să n-o stingherească, dar, de cele mai multe ori, de cum îi întindea frumușel gâtul și se pregătea să lovească ariciul cu capul păsării, flamingoul se răsucea brusc și o privea în față cu o mutră atât de aiurită încât, vrând-nevrând, pe Alice o pufnea râsul. Și când îi împingea iar capul în jos și se pregătea să înceapă, descoperea enervată că, între timp, ariciul nu mai sta ghem, ci se desfășurase și-și lua tălpășița. Și ca și cum toate astea n-ar fi fost de ajuns, ori de câte ori ținteа un loc unde să lanseze ariciul, se ivea în cale câte o movilită sau câte o hârtoapă; [...]

Jucătorii jucau toți deodată, fără a aștepta să le vină rândul, certându-se întruna și luptându-se între ei pentru arici. Cât despre Regină, nu trecu mult și fierbea de mânie; umbla încoace și încolo bătând din picior și răcnind: „Zburați-i capul ăstuia! Zburați-i capul ăsteia!".

Alice începu a se neliniști de-a binelea. E drept, n-avusese deocamdată nicio ciocnire cu Regina, dar știa că asta se putea întâmpla din clipă în clipă. „Ce-o să mă fac atunci? se întreba. După cât le place ăstora să taie capete, mai mare mirarea c-au rămas unii în viață!"

Se tot uita pe unde ar putea scăpa și se întreba dacă va izbuti oare s-o șteargă fără s-o vadă careva. Când, deodată, observă că se ivește ceva ciudat în aer; o nedumeri foarte mult la început, dar, după ce se uită bine un minut-două, desluși că era un rânjet și-și zise: „Asta-i Pisica de Cheshire. Acum, cel puțin, o să am cu cine sta de vorbă."

— Cum te descurci? o întrebă Pisica, de îndată ce-i mijise destulă gură încât să poată vorbi. [...]

— Am impresia că nu joacă deloc corect - începu a se văita Alice - și se ceartă toți, și fac atâta tărăboi, că nici glasul tău nu ți-l mai auzi. Și par să n-aibă pic de reguli; sau, de vor fi având vreunele, nu le respectă nimeni. Și n-ai idee cât te zăpăcește că-s toate vii. De exemplu, uite colo arcul prin care trebuia eu acum să-mi trec mingea - poftim, a luat-o înspre partea ailaltă a terenului. Și adineauri eram gata-gata să ciocnesc ariciul Reginei, dar când l-a văzut venind pe-al meu, a tulit-o!

1. Notează participanții la jocul de crichet.

---

2. Indică una dintre dificultățile pe care le are Alice în timpul jocului.

---

3. Notează două structuri/ secvențe care ilustrează starea de spirit a lui Alice din timpul jocului de crichet.

---

4. Caută informații despre jocul de crichet și precizează două aspecte care diferențiază jocul obișnuit de cel descris în fragmentul dat.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

5. Comentează, în 3-5 rânduri, secvența:

„Se tot uita pe unde ar putea scăpa și se întreba dacă va izbuti oare s-o șteargă fără s-o vadă careva."

6. Precizează o temă și un motiv prezente în text.

7. Exprimă-ți opinia despre reacția Reginei care afirmă: *„Zburați-i capul ăstuia! Zburați-i capul ăsteia!".*

REDACTEAZĂ

8. Precizează care este rolul jocului de crichet. Ce scoate la iveală?

9. Exprimă-ți opinia, în 5-8 rânduri, despre necesitatea respectării regulilor unui joc, valorificând informații din textul dat.

ARGUMENTEAZĂ

10. Scrie un text, de 10-12 rânduri, în care să evidențiezi caracterul ludic al fragmentului dat. (două trăsături)

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 4

Johan Huizinga, **Homo ludens** (eseul)

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Jocul este mai vechi decât cultura, pentru că noțiunea de cultură, oricât de incomplet ar fi ea definită, presupune în orice caz o societate omenească, iar animalele nu l-au așteptat pe om ca să le învețe să se joace. Ba chiar se poate afirma, fără risc, că civilizația omenească nu a adăugat nicio caracteristică esențială noțiunii generale. Animalele se joacă întocmai ca și oamenii. Toate trăsăturile fundamentale ale jocului sunt prezente și în cel al animalelor. Nu avem decât să urmărim joaca unor cățeluși, pentru ca să identificăm în vesela lor zbenguială toate aceste trăsături. Cățelușii se invită unii pe alții la joacă printr-un soi de atitudini și gesturi ceremoniale. Respectă regula că nu trebuie să-i muște de urechi pe camarazii lor de joacă. Se comportă ca și cum ar fi înspăimântător de răi. Și mai ales: se vede cât de colo că toate acestea îi bucură și îi amuză enorm. O asemenea joacă a unor căței care zburdă nu este decât una dintre cele mai simple forme ale jocului animalelor. Există altele, cu un conținut mult mai elevat, mult mai dezvoltat: veritabile competiții, fermecătoare reprezentații date în fața unor spectatori.

Aici, este cazul să notăm de îndată un punct foarte important. Chiar și în cele mai simple forme ale sale, și chiar în viața animalelor, jocul este mai mult decât un fenomen pur fiziologic sau decât o reacție psihică determinată pur fiziologic. El depășește ca atare limitele unei activități pur biologice sau cel puțin pur fizice. Jocul este o funcție plină de tâlc. În joc „intră în joc" ceva care trece dincolo de instinctul de conservare nemijlocit, ceva care pune în acțiune un tâlc. Fiecare joc înseamnă ceva. Dacă acest principiu activ, care îi conferă jocului esența, îl numim intelect, spunem prea mult, iar dacă îl numim instinct, nu spunem nimic. Oricum l-am privi, odată cu această „intenție" a jocului se vădește, în orice caz, în însăși esența lui, un element imaterial.

homo ludens (lat.) omul care se joacă

1. Explică modul în care autorul definește jocul.

---

2. Precizează care este scopul textului.

---

3. Menționează cu cine este asemănată specia umană, din punctul de vedere al jocului.

---

4. Notează două idei principale ale fragmentului.

---

5. Explică, în 3-5 rânduri, semnificația următoarei secvențe: *„Fiecare joc înseamnă ceva."*

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Încadrează textul dat într-un stil funcțional, oferind două argumente.

7. Explică, în 5-7 rânduri, semnificația titlului.

8. Explică rolul structurii „se comportă ca și cum", raportat la lumea jocului.

REDACTEAZĂ

9. Propune, în maximum trei rânduri, o definiție proprie pentru conceptul de „joc".

10. Redactează, în maximum 10 rânduri, un text cu titlul „Lumea jocului", în care să prezinți beneficiile acestei activități.

ARGUMENTEAZĂ

11. Exprimă-ți opinia, în 15-20 rânduri, despre joc și joacă, având în vedere următoarea afirmație:

„Jocul este mai vechi decât cultura, pentru că noțiunea de cultură, oricât de incomplet ar fi ea definită, presupune în orice caz o societate omenească, iar animalele nu l-au așteptat pe om ca să le învețe să se joace".

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE EVALUARE

Se dă textul:

Am fost într-o vreme, pe când viața începuse să mi se pară atât de cenușie încât nu mai merită să fie trăită, un maniac al jocurilor pe computer. Timp de un an de zile am avut nevoie de doză zilnică de virtualitate: îmi făceam toate treburile pe fugă, renunțasem la mâncare și la somn și îmi tremurau mâinile după tastatură și mouse. Întârziam la cursuri, pentru că nu mă lăsam până nu rezolvam o situație dificilă de pe ecran, începusem să visez peisajele artificioase din jocuri și să văd sincer (ca Rimbaud altădată) în troleu, în drum spre Universitate, „orci" verzi și „dwarfi" portocalii în loc de trecătorii de pe stradă. Când îmi priveam mâinile aveam câteodată un moment de panică și tresăream: unde naiba îmi dispăruse arbaleta?

Pe lângă multe alte efecte de adâncă alienare, jocurile de acțiuni și strategie mi-au schimbat, în acea vreme nu tocmai îndepărtată și nici cu desăvârșire încheiată, însăși ideea despre om, despre trup, despre felul cum arată și funcționează bucata asta complicată de materie care ascultă - parțial - de voința noastră. [...]

Corpul, în mai toate jocurile de strategie, de *beat'em up* sau de *adventure* este, în primul rând, cuantificat. Eroii cu care te identifici sunt, de fapt, un summum discontinuu de parametri. Nu e important cum arată ei - pozele îți arată cavaleri și cavalerițe de toate rasele și mutrele - ci scalele valorice din spatele lor. Ai de ales, de fapt, între abstracțiuni cu punctaje diferite la diferite aptitudini: forță, inteligență, curaj, inițiative... E ca și când ființa umană ar veni pe lume cu un anume potențial vital fix, ce se poate subîmpărți în variabile. Dacă vrei să crești inteligența eroului tău, trebuie să-i scazi forța sau curajul cu același număr de puncte. [...]

Dar ceea ce deosebește esențial viețile noastre virtuale de cele reale este miraculoasa și binecuvântata putere de a da *Save*. „Salvează, tati, salvează!" îmi spune fiică-mea, alarmată, din două în două minute, de câte ori mă privește jucându-mă. „Jucându-mă"? Nu: trăindu-mi viața virtuală, cea în care sunt erou, în care n-am nevoie de prietenie, dragoste sau fericire, cu o intensitate cum n-am trăit niciodată în „lumea cea comună". Înaintea fiecărei confruntări decisive „salvez". Dacă pierd, dau timpul înapoi de unde am salvat, și-mi îndrept greșeala. Altfel, rareori aș putea încheia un joc. Dacă, vreodată, aș fi consultat de Autorul jocului în care trăim cu toții și aș putea să sugerez o singură îmbunătățire a lui, asta aș îndrăzni să cer: „Doamne, dă-ne măcar de câteva ori în viață, puterea de a folosi comanda <> !", de a da timpul înapoi, de a șterge remușcarea, suferința, răul provocat altora, de a repara ireparabilul. [...]

(Mircea Cărtărescu, ***Pururi tânăr, înfășurat în pixeli****)*

I. Rezolvă următoarele cerințe:

1. Scrie sinonime contextuale pentru următorii termeni: *alienare, esențial, închei.* **6 p**

2. Transcrie trei termeni care aparțin câmpului semantic al jocului virtual. **6 p**

3. Extrage două coordonate spațio-temporale identificate în fragmentul dat. **4 p**

4. Explică rolul semnelor de punctuație din sevența: *„Salvează, tati, salvează!"* **8p**

5. Prezintă două trăsături ale pasionatului de jocuri pe calculator, așa cum reies din fragmentul dat. **6 p**

6. Explică, în 3-5 rânduri, semnificația secvenței *„«Doamne, dă-ne măcar de câteva ori în viață, puterea de a folosi comanda <> !», de a da timpul înapoi, de a șterge remușcarea, suferința, răul provocat altora, de a repara ireparabilul."* **20p**

II. **Exprimă-ți opinia, în 8-10 rânduri, cu privire la dependența pe care o pot da jocurile pe calculator, valorificând informații din fragmentul dat.** **40 p**

Se acordă 10 p din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

PROIECT

Formați echipe de trei membri și realizați un glosar cu texte literare care pot fi încadrate în tematica „Joc și joacă".

Veți avea în vedere următoarele repere:

- realizarea proiectului în Power Point (maximum 10 pagini);
- includerea a minimum 10 titluri, altele decât cele studiate în acest caiet;
- selectarea operelor atât din literatura română, cât și din literatura universală;
- fiecare operă trebuie să fie însoțită de o descriere de maximum 10 rânduri în care să explicați cum este tratată tematica jocului;
- personalizarea materialului cu imagini, grafice sau orice considerați necesar pentru îmbunătățirea prezentării.

Scanned with OKEN Scanner

II. LUMI FANTASTICE

FIŞĂ DE LUCRU 1

Gala Galaction, **Moara lui Călifar**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

În Alăuteşti, în nopţile de vreme rea, torcătoarele spuneau, învîlind focul, că moş Călifar îşi vânduse sufletul Satanei pentru nu ştiu câte veacuri şi viaţă; că Ucigă-l Crucea întinsese în iazul morii, sufletelor creştineşti, un laţ vrăjit; şi că morarul procopsea*, cu bogăţiile cu care Diavolul ispiti pe Domnul Hristos, pe oricine le poftea şi venea ca să le ceară. Dar laţul diavolesc astfel se înnoda pe sufletul celui ce râvnise procopseala necurată, că acesta îşi sărea din minţi. Bunătăţile cu care îl hărăzea Vicleanul erau atât de multe, şi bucuria cu care îl gâdila era aşa de ascuţită, că nenorocitul îndrăzneţ, perpelindu-se ca un câine încăierat de viespi şi râzând smintit în fericirea lui drăcească, venea de-a rostogolul către iaz, şi oticnea* în el. Iazul şi moara lui Călifar erau o născocire a întunericului. Acest iaz, în care moara se privea de veacuri, nu era un iaz ca orişicare, pentru că pe faţa lui nu se izvodea*, niciodată, nicio undă. De-a pururi, faţa lui sta linsă, limpede, îngheţată. [...] Moara sta, sub învelişul ei cu straşina de un stânjen, ca un cap cu gânduri rele, sub o pălărie trasă peste ochi. Nimeni nu văzuse moara în umblet. Morarul măcina numai pentru stăpânu-său, Nichipercea* – şi cine ştie pe ce vreme. Se spunea însă că, atunci când Călifar ridica stăvilarul şi slobozea pe scoc* cimpoiul apei, apa fluiera cum fluieră un şarpe încolţit de flăcări... Şi câte nu se mai spuneau! Câţi îndrăzneţi, din sat şi de pe aiurea, furaţi de minţi, prostiţi de Naiba şi sorbiţi de iazul fermecat, nu erau de pomenire şezătorilor din Alăuteşti! [...]

Printre cei voinici era şi Stoicea. Stejar în port, oţel în braţ, isteţ cât vreai; însă copil din flori, biet Stoicea: nici tu tată, nici tu mamă, nici tu stare părintească. [...] De aceea Stoicea vedea bine că nu se putea căpătui în sat la el; şi, de multă vreme, gândurile lui pribegeau prin negura pădurii spre moara lui Călifar.

„Adicăte, ce ar fi să fac o încercare?... Ce am şi ce-o să pierd! Părinţi nu, rude nu, drag nu sunt nimănui... în lumea întreagă, sunt eu de capul meu... De altă parte, slab de înger nu mă ştiu; stafii şi pricolici* n-am văzut niciodată, de atâta vreme de când pasc eu cireada satului, pe la Saele, pe la Cimitirul Vechi, prin Câmpul Pârcălabului şi pe unde vrei... Ce vorbă! să te sminteşti când ai vedea înainte-ţi prăpăd de comori şi de odoare. Numai să le simt în mână, că ştiu eu cum să mă port şi cu Călifar şi cu stăpânu-său... M-am hotărât: mâine de dimineaţă slobod cireada în luncă şi-o iau razna, prin pădure, spre moara lui Călifar." [...]

— Mai bun lucru, moş Călifare!

— Mulţumim dumitale, nepoate. Ce vânt te-a suflat pe sub atâta neguréală de pădure şi te-a dat de-a dura până la moară la mine?

— Moş Călifare, am auzit că eşti un vraci cum nu s-a dovedit, ca unul care procopseşti pe oricine vine să te roage ca să-l procopseşti. Iată pentru una ca aiasta am venit şi eu.

— Bine, fătule, să te procopsesc. Îngăduie-mă să sfârşesc de frecat aiastă piatră; mai am să-i dau câteva ciocane. Dar cum te cheamă? Şi trebuie să-ţi fie foame... Te poftesc să mănânci cu mine, că nici eu n-am mâncat. Am ciorbă de ştiucă şi o mămăligă aproape întreagă. (Iată că am sfârşit). Până una, alta, fă de te spală, căci ai scuturat pe tine toţi păinjinarii din pădure... Vezi, pe scara aceea.

Stoicea dădu spre iaz, sprijinindu-se în ciomag şi intră în scara putredă, ispitind-o cu luare-aminte din vârful ciomagului şi dintr-al opincii. [...] După ce se spălă pe mâini, îşi făcu pumnii căvane*, îi cufundă în iazul rece şi scoţându-i plini de apă şi de murmur îi azvârli în obraji...

A, ce vis întârziat! Stoicea sare de pe ipingea şi înţelege cum că l-au deşteptat picăturile reci ale unei ploi vijelioase, izvodite pe neaşteptate din seninul minţitor al zilei. „M-am păcălit cu socoteala mea: soarele, în loc ca să-mi ajungă până la ochi şi să mă trezească, a tras peste mine ţolul ist greoi şi leorcăit. Ce te faci acum? Sub stejar nu stau că e rău de trăsnet. Încotro s-o iau: înainte, spre moara lui Călifar, ori înapoi spre sat? Pe ce vreme o fi? Bre, ce vijelie! Auzi cum se frâng moşnegii pădurii. Să mă întorc spre sat şi să tai ziua de azi pe răbojul celor pierdute."

Scanned with OKEN Scanner

Dar Stoicea nu-şi mai găsi urmele în pădure şi se rătăci. Cu cât da să se îndepărteze, cu atât se pierdea mai mult, prin nişte curpeni încâlciţi, prin nişte viroage în care putrezeau copaci trăsniţi şi printre nişte gropniţe din care ieşeau, cum ies coastele din stârv, rădăcini nălbite şi întoarse. De altă parte, furtuna nu crăpa deloc în ploaie sănătoasă, ci se oţerea în spinarea gorunilor, crâşnea, frângea şi dădea chiote. Numai nişte picături mari şi rare fluierau prin frunze, ca gloanţele. Stoicea mergea grăbit, îngrijurat oleacă şi încotro îl mâna vijelia. [...]

— Bre, ce tărie de flăcău!... căci ce s-a izbit cu un pumn de apă în ochi, îmi căzu ca un boboc de gâscă...

Stoicea se ridică în două picioare şi holbă împrejuru-i nişte ochi de smuls din somn şi de ieşit din minţi...

— Unde sunt? Ce s-au făcut tătarii?

— Ce tătari, nepoate?

— Unde mă aflu eu?... Unde e casa mea? Unde sunt slugile mele?

— Ce casă, ce slugi, nepoate?

— Unde e nevasta mea, Tecla, fata boierului Rovin - copiii mei, moşia mea, averea mea?...

— Vino-ţi în simţiri, nepoate Stoicea. Eşti la moara lui Călifar; ai venit din Alăuteşti ca să te procopsesc.

Stoicea ascultă gură-căscată şi cu ochi de tâmp; apoi, apucându-se cu mâinile de păr, îşi zgâţână capul ca pe o tivgă, din care ai vrea să scoţi un gărgăune.

— Te-ai dezmeticit? Eu sunt moş Călifar, şi tu Stoicea din Alăuteşti; ai venit ca să te procopsesc. Ce zici... te-am procopsit?

— Tecla mea! Copiii mei! Casa mea! Averea mea! Vai de mine şi de mine!

— Vezi bine, toate aistea-s procopseala pe care mi-ai cerut-o. Ţi-am făcut pe plac.

Stoicea sfredelea în pământ cu ochii. În sfârşit îşi cunoscu ciomagul rezimat în scară, îşi simţi obrajii uzi, şi-şi strânse minţile-i trântite de calul Necuratului. În câteva clipite, cât îşi aruncase în obraz un pumn din apa fermecată, Diavolul îl purtase în şa pe întinsul unui veac de om; îl măturase în furtună, îl întâlnise cu Tecla şi cu boierul Rovin, îl însurase, îl îmbogăţise, îl boierise... Şi suflase în visul lui ca într-o beşică, nimicindu-l!

Stoicea se aplecă şi-şi luă ciomagul.

Batjocoritor, morarul se înţepenea pe stinghiile podului ca o uriaşă cucuvaie sură.

— Jivină drăcească, vreau să intru în iad, legat într-un lemn cu tine!

— Ce pomană ţi-ai face! Sunt trei sute de ani de când port în oase o viaţă blestemată, şi sunt afurisit* să nu pot să mor decât omorât.

— Ţine atunci!

Creierii vrăjitorului se sleiră pe pod. Stoicea se duse pe zăgaz* şi, cu capul înainte, spintecă adâncul străveziu.

a (se) pricopsi	a se alege cu un profit, a se îmbogăți
a oticni	(pop.) a cădea
a (se) izvodi	(aici) a se contura, a apărea
Nichipercea	(pop) Dracul
scoc	jgheab
pricolici	(în superstiții) duh rău în care se presupune că se transformă unii oameni (mai ales după moarte)
găvan	(pop.) scobitură, adâncitură
afurisit	blestemat
zăgaz	stăvilar, baraj

1. Eufemismul este un cuvânt sau o expresie care, în vorbire sau în scris, înlocuiește un cuvânt sau o expresie neplăcută, jignitoare, necuviincioasă sau obscenă, respectând paralelismul de sens. Notează din text două structuri care exemplifică acest concept.

---

2. Precizează motivul pentru care Stoicea decide să meargă la moara lui Călifar.

Scanned with OKEN Scanner

3. **Explică în ce constă „procopseala" pe care și-o dorește Stoicea.**

4. **Fantasticul este o categorie estetică caracterizată de intruziunea supranaturalului într-un cadru realist. Transcrie structuri/ secvențe care descriu moara ca spațiu al fantasticului.**

5. **Identifică momentul care marchează trecerea în spațiul fantastic.**

6. **Notează două trăsături atribuite apei, ca element al fantasticului.**

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

7. **Scrie două trăsături fizice și două trăsături morale ale lui Stoicea, oferind exemple din text.**

8. **Realizează portretul lui Călifar, valorificând informații din fragmentul dat.**

9. **Comentează, în 5-7 rânduri, semnificația structurii:**
„— Bre, ce tărie de flăcău!... căci ce s-a izbit cu un pumn de apă în ochi, îmi căzu ca un boboc de gâscă..."

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

10. Oferă două explicații pentru rătăcirea lui Stoicea (una care să fie veridică, iar cealaltă care să permită încadrarea în fantastic).

---

11. Numește două elemente de conținut care nu aparțin caracterului realist al textului.

---

12. Folosește un dicționar de simboluri și caută semnificația următoarelor cuvinte:

• cucuvea

• stejar

• pod

• pădure

---

13. Comentează, în 5-7 rânduri, semnificația secvenței: *„În câteva clipite, cât își aruncase în obraz un pumn din apa fermecată, Diavolul îl purtase în șa pe întinsul unui veac de om; îl măturase în furtună, îl întâlnise cu Tecla și cu boierul Rovin, îl însurase, îl îmbogățise, îl boierise... Și suflase în visul lui ca într-o beșică, nimicindu-l!"*

---

14. Explică sensul replicii lui Călifar *„ai venit ca să te procopsesc. Ce zici... te-am procopsit?"*

REDACTEAZĂ

15. „Moara" este un motiv des întâlnit atât în literatura română, cât și în cea universală. Enumeră patru texte care aduc în prim-plan acest spațiu și rezumă acțiunea unuia dintre texte, la alegere.

ARGUMENTEAZĂ

16. Scrie un text argumentativ, de 15-25 de rânduri, despre motivul visului, plecând de la următoarea afirmație: *„Realitatea e un adevăr mai consistent. Visul e un adevăr de o clipă".*

17. Fantasticul este o categorie estetică ce se definește, la nivelul cititorului, între a crede sau a nu crede cele relatate. Oferă două argumente care să ateste cele două concepții specifice fantasticului, valorificând textul dat.

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 2

Vasile Voiculescu, **Șarpele Aliodor**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Într-o noapte, era acum vară, dormeau toți, afară, pe prispă. Deodată, femeia începu să geamă și să se zbată. Șarpele se urcase pe pieptul ei și se târâse până la gură. Îi mirosise a lapte dulce. Ea se luptă, dar cu toate opintelile nu-l putea dezlipi. Șarpele se furișă ca pe o gaură pe gâtlejul ei în spasme, până la pântece, unde se întinse coardă și rămase cu dinții înfipți în rânza* ei.

Gospodarul, trezit de țipetele și zvârcolirile nevestei, o zgâlțâi și o deșteptă.

— Ce visezi, femeie? o întrebă el.

— Nici un vis, strigă înnebunită femeia. A intrat șarpele în mine. De acuma mor.

Și, cu mâinile încleștate pe pântece, se frământa în dureri grozave. De atunci a fost cu neputință s-o mai liniștească cineva.

Și lucru ciudat, care îi întărea spusele. Chiar din noaptea aceea șarpele a pierit și nu s-a mai găsit. L-au căutat pretutindeni, l-au chemat, l-au șuierat copiii.

— Parcă a intrat în pământ, spunea Padeș.

— Nu în pământ, ci în pântecele meu, ținea una, văicărindu-se, femeia. Și se apăsa cu pumnul sub furca pieptului, unde o vână încordată se zbătea, neastâmpărată și dureroasă, gata să crape parcă.

Satul acum era, tot, împotriva șarpelui și olicăia* pe biata femeie: că întotdeauna lighioanei îi mirosise a lapte și se strecurase pe gură, ca de acolo să alunece mai departe în stomac, ca într-o scorbură, unde coada i se zbătea fără de răgaz.

I s-au făcut bolnavei descântece. A dormit nopți multe cu o strachină de lapte dulce la gură, ca să ademenească jivina să iasă afară. Șarpele venea până la înghițitoare și nu vrea să urce mai departe. Sta pândind acolo. Bolnava băga degetele pe gât să-l apuce și nu-l ajungea. Spurcăciunea se cobora iar repede în rânza răscolită de vărsături acre și galbene ca veninul.

Au afumat-o, iar au otrăvit-o cu buruieni, până ce, în sfârșit, Padeș a chemat doctorul aflat în treacăt pe la primărie.

Acesta a ascultat, a întrebat, a pipăit și a spus că e o boală de stomac pricinuită de prea mult rachiu băut pe inima goală și de prea multă mâncare de ceapă și oțet. [...]

Vâlvă cu femeia care a înghițit un șarpe a făcut astfel ocolul satului, al județului și a ajuns înflorită de atâtea guri în orășelul de reședință. O gazetă locală a găsit bun prilej pentru un articol senzațional în care șfichiuia autoritățile vitrege cu sănătatea și igiena sătenilor de sub oblăduirea lor. [...]

În cancelaria spitalului medicul le-a explicat că nu poate fi vorba de șarpe. E probabil un ulcer stomacal sau mai degrabă un cancer foarte repede crescut și inoperabil.

Dar la insistențele prefectului, fiu al poporului, care auzise și el, acolo, în satul copilăriei, multe asemenea povești, medicul se învoi să facă o operație de explorare. Și cum era un tânăr nu numai cu știință, dar și cu suflet, se hotărî să purceadă la o îndoită operație: una asupra stomacului și, în același timp, alta asupra închipuirii, asupra moralului bonavei, obsedată de gândul șarpelui. Era el însuși foarte curios de rezultat.

A căutat, deci, și a procurat de la farmacist un șarpe din aceia ținuți în borcane cu spirt la ferestrele spițăriilor, pe care l-a păstrat la îndemână.

La operație a găsit, cum era de așteptat, un cancer. Însă, un lucru straniu. Tumora nu avea formă obișnuită de ciupercă înflorită sau de rac. Ci închipuia aidoma un șarpe. O cordea cruntă, care, după ce își înfipsese capătul mai rotund în stomac, se răsucea peste el și, încolăcindu-l, își aducea coada subțire până la ficatul luat în pleasnă. Sub el aorta se zbătea deznădăjduită.

Medicul, înfiorat de înfricoșatele puteri ale închipuirii, a cusut, fără să se atingă de măruntaie, pântecele la loc. Dar când femeia s-a deșteptat, el i-a arătat triumfător șarpele din borcan.

— Iată! L-am găsit și ți l-am scos, îi strigă el. De acum trebuie să te faci repede bine.

Scanned with OKEN Scanner

Și căuta să-i altoiască adânc gândul însănătoșirii pe amăgirea cu șarpele străin. Era o încercare care merita osteneala. Va avea spiritul, imaginația, din nou putere asupra materiei, care măcar să ușureze, dacă nu mai putea să vindece, ravagiile cumplite ale bolii pe care o stârnise?

Femeia, după ce ieși din amorțeală, luă de data asta fără nicio silă șarpele în mână și-l privi cu luare-aminte. Dar, în loc să se bucure, întoarse cu amărăciune capul, care se bălăngănea de gâtul subțire ca o tărtăcuță pe vrej.

olecăi (înv. și reg.) a se văita, a se văicări, a se tângui
rânză 1. (pop.) pipotă. 2. (pop.) stomac

1. Consideri că ceea ce susține femeia ar putea fi adevărat? Justifică-ți răspunsul.

2. Completează tabelul de mai jos, respectând specificațiile date.

Element de conținut	Explicație fantastică	Explicație științifică
Starea de sănătate a femeii		
Forma tumorii		

3. Răspunde la următoarele întrebări:

a. Ce consideră femeia că i s-a întâmplat?

b. Care este explicația dată de medic cu privire la starea de sănătate a femeii?

4. Notează patru idei principale ale fragmentului dat.

5. Unul dintre motivele prezente în text este cel al visului. Transcrie o secvență care ilustrează această categorie. Ce semnificație are pe parcursul fragmentului?

Scanned with OKEN Scanner

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Indică, folosind un dicționar de simboluri, semnificația termenului *șarpe*.

7. Explică, în 4-5 rânduri, decizia medicului de a îl arăta femeii șarpele în borcan.

8. Comentează, în 5-7 rânduri, semnificația interogației retorice: *„Va avea spiritul, imaginația, din nou putere asupra materiei, care măcar să ușureze, dacă nu mai putea să vindece, ravagiile cumplite ale bolii pe care o stârnise?".*

9. Menționează ce atitudine/ reacție au celelalte personaje cu privire la ceea ce i s-a întâmplat femeii, completând spațiile libere de mai jos.

- Padeș

- Prefectul

- Sătenii

- Medicul

Scanned with OKEN Scanner

10. Precizează motivul pentru care femeia nu se bucură la vederea șarpelui în borcan.

REDACTEAZĂ

11. Redactează un text, de 10-15 rânduri, în care să evidențiezi caracterul fantastic al textului.

ARGUMENTEAZĂ

12. Consideri că femeia și-a închipuit faptul că șarpele i-a intrat în corp? Oferă atât un argument pro, cât și unul contra pentru a explica ce i s-a întâmplat acesteia.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 3

Horia Aramă, **Planeta celor doi sori**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Fusesem sfătuit să evit planeta celor doi sori, așa cum făceau de regulă rătăcitorii solitari, dar tocmai aceasta mă decisese. Nu speram să închei, în cursul unei singure vieți, ocolul coloniilor terestre de la frontierele galaxiei, dar o vizită în plus nu era de lepădat. Despre Ahra circulau tot soiul de basme, dar nimeni nu mă avertizase concret și practic să-mi aduc un sac de dormit.

Din fericire aveam pe navă un culcuș exemplar, astfel că răul nu avea să dureze.[...] Orașul era un savant conglomerat de linii curbe. Niciun bulevard nu era perfect rectiliniu, clădirile însești evitau cubismul, trecând pe nesimțite una în cealaltă, într-un joc de linii și volume perfect armonic, dar în același timp lipsit de rigiditate și ostentație. Acolo unde amploarea spațiului friza grandiosul, intervenea vegetația, îmblânzind prin soluții cât se poate de simple aerul metropolitan. [...] Lucru de mirare, aceste non-senzații, în loc să treacă pe lângă mine, mă umpleau de încântare. Când am ajuns pe dana de verificare a navei eram remontat, ba chiar ușor euforic. Aici lucrul se desfășura cu folos, dar fără ca nimeni, om sau mașină, să gâfâie, să trepideze, să se agite mai mult decât era strict necesar. Mersul operațiilor urmărea foarte îndeaproape graficul preliminar, astfel că n-am putut decât să mă declar mulțumit. Am revenit spre oraș, purtând pe chip acea unică îmbinare de riduri pe care atât de rar aveam ocazia s-o arborez în lungile mele însingurări și care se cheamă surâs. Deodată, în fața mea s-a oprit o copilă, o adolescentă, poate o tânără. Experiența de rătăcitor mă învățase că în lumile noi nimic nu-i mai greu de intuit ca vârsta. Se oprise și mă privea drept în ochi. Avea gâtul de lebădă, iar părul roșcat.[...] A fost o zi de basm. Riluri – așa i-am spus, fără să știu de ce – m-a condus pe bulevardele cu fântâni arteziene, m-a însoțit în parcurile savant întocmite, dezvăluindu-mi sensurile ascunse în linii și forme. Am luat apoi un prânz delicat și am văzut un spectacol cât se poate de plăcut într-o sală intimă și primitoare. Nimic strident, bătător la ochi, nimic obositor în reprezentație. Câteva inspirate pete de culoare, actori simpatici, melodii nesofisticate, dansuri lirice, două-trei glume lipsite de trivialitate, un final agreabil. Am părăsit sala destins, împăcat cu lumea, pactizând parcă, fără cuvinte, cu necunoscuții din jur, care, o simțeam, trăiau același sentiment. [...] Ce se petrecuse? Fusese ocupat orașul în vreme ce dormeam? Cei pe care-i întâlneam pe străzi erau total diferiți de cei dinainte cu câteva ore. Figuri dizarmonice, ochi exoftalmici, păr vâlvoi, expresii exaltate. Rătăceau pe străzi ca drogați. Mișcările bruște, nehotărâte, îi făceau să se ciocnească haotic într-o adevărată mișcare browniană. La fiecare pas izbucneau altercații, violențele verbale împușcate strident, fiind nu o dată urmate de veritabile încăierări.

Nici costumația localnicilor nu mai era cea de peste zi. Locul veșmintelor croite simplu fusese luat de asimetrie, de intenția de a șoca, de abuzul de strălucire, ca și de goliciune. Substanțe fosforescente în culori neobișnuite tatuau pe corpuri însemne misterioase. Părul electrizat al unora, purtat vâlvoi, scăpăra. [...] Dacă Ahra era o planetă ciudată, ahrienii erau și mai ciudați. Sub influența celor doi sori, planeta căpăta două fețe. Soarele zilei acționa primul creier al ahrianului, creierul receptiv la lumină, generator de frumusețe și armonie. La venirea nopții, acest creier intra într-un soi de moarte vie. Mai precis: dormea. Se trezea în schimb celălalt creier. După repausul de peste zi, acesta prelua omul de pe planeta contrastelor, dând frâu liber instinctelor sale de care nici nu era conștient. Ahrienii nu cunoșteau oboseala. Creierul nopții elibera insul de toate refulările de peste zi. Creierul zilei alunga zațul tenebrelor din cele mai ascunse unghere ale organismului, făcând corpul să acumuleze forțe benefice de la soarele diurn. [...]

1. Notează câte un sinonim contextual pentru următoarele cuvinte:

- **solitar** _____;
- **rigid** _____;
- **preliminar** _____;
- **strident** _____;

2. Scrie patru structuri/ secvențe care descriu atmosfera pe planeta Ahra, în viziunea personajului.

---

3. Completează tabelul, respectând specificațiile.

Element de conținut	Soarele de zi	Soarele de noapte
influența asupra locuitorilor planetei		

4. Transcrie secvența care definește surâsul.

---

5. Precizează două moduri de expunere prezente în text și oferă exemple.

---

6. Specifică motivul pentru care personajul nu îi mai recunoaște pe locuitorii planetei Ahra.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

7. Precizează două aspecte care permit încadrarea textului dat în categoria celor științifico-fantastice.

---

8. Identifică tema fragmentului și notează două argumente care să îți susțină opinia.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

9. Explică semnificația titlului, în raport cu elementele de conținut ale textului.

---

10. Explică rolul interogațiilor retorice din secvența *„Ce se petrecuse? Fusese ocupat orașul în vreme ce dormeam?”*, **în raport cu caracterul fantastic al textului.**

---

11. Indică două argumente care demonstrează caracterul științific al fragmentului dat.

REDACTEAZĂ

12. Scrie un text, de 7-10 rânduri, care să reflecte opinia ta despre ahrieni și dubla lor personalitate.

ARGUMENTEAZĂ

13. Exprimă-ți opinia despre scrierile de tip SF, pornind de la afirmația: *„Romanele convenționale creează idei pentru lume, romanele SF creează lumi pentru idei”.* (Cristian Tudor Popescu)

FIȘĂ DE LUCRU 4

Philip Reeve, **Transgalactica**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Ambersai era o lună de mari dimensiuni. Discul de un galben murdar al planetei pe care o orbita veghea asupra străzilor aglomerate ca un ochi vigilent, dar nu părea niciodată să bage de seamă când Zen dosea mâncare sau vreo brățară din prăvăliile deschise la stradă. Uneori băgau de seamă vânzătorii, care îl fugăreau împroșcând amenințări și agitând bastoane lathi, dar cei mai mulți se dădeau bătuți după o stradă sau două și întotdeauna exista o mulțime în care să te faci nevăzut. Bazarul vuia de activitate zi și noapte. Nu numai cafenelele, barurile și magazinele de plăceri erau pline de viață, ci și standurile meșteșugarilor și ale comercianților de metal. Aceștia ocupau un întreg district, vânzând ce scoteau la suprafață instalațiile miniere din spațiu. Centura de asteroizi a Ambersaiului era tot atât de bogată în metale prețioase ca un colier scump. [...]

Unchiul Gândaci nu era, de fapt, unchiul nimănui. Tehnic vorbind, nici măcar nu era un „el". Era un călugăr-roi*, o colonie de gândaci mari și cafenii cocoțați pe o armătură cu o formă aproximativ umană, pe care și-o construiseră din bețe, sfoară și oase de pui. „Probabil sunt cu milioanele", își zise Zen în timp ce stătea în micuțul birou întunecos din spatele prăvăliei, ținând colierul la vedere. De sub sutana soioasă din pânză de sac a Unchiului Gândaci se auzi un foșnet. În umbra glugii se vedea o față cu textura unui cuib de viespi-de-hârtie* și aducând cu o lipie cu trei găuri în ea: doi ochi și o gură zdrențuită, în a căror beznă mișunau trupuri lucioase de gândaci. Vocea care ieșea din gură era produsă de fricțiunea a o mie de picioruțe zimțate.

— O piesă frumoasă, Zen. Mai bună decât gunoaiele pe care mi le aduci de obicei.

Antene negre, lungi, se întinseră către Zen prin găurile măștii. Majoritatea călugărilor-roi își petreceau timpul călătorind pe kalea ferată în nesfârșite pelerinaje misterioase. Era ciudat să dai peste unul care ținea o prăvălie, dar Unchiul Gândaci se pricepea la afaceri: știa să se târguiască la fel de bine ca un om.

— Două sute, zumzăi el.

Asta însemna cu cel puțin o sută mai puțin decât sperase Zen, dar era obosit și colierul nu îi mai plăcea. Așa că îl puse pe tejgheaua unsuroasă a Unchiului Gândaci, iar o mână rudimentară, făcută dintr-un umeraș răsucit și acoperit de insecte, se ivi de sub sutana aspră și îl luă.

Ieși din prăvălie, numărând pe îndelete bancnotele imprimate cu videoportretul zâmbitor al împăratului. Apoi se îndreptă spre casă, simțindu-se așa cum se simțea de fiecare dată la sfârșitul unei tranzacții: ca și cum ar fi zburat liber pentru un timp și acum trebuia să revină în colivia lui.

Nu se gândi să se uite în spate. Nu văzu drona coborând din ceața luminată de neoane pe acoperișul Unchiului Gândaci. După o explozie de lumină și un zăngănit scurt care răzbătu din prăvălie, drona reapăru. Rămase afară, planând deasupra solului, până când se ivi o fată într-un impermeabil roșu, care își ridică privirea spre ea. Drona își reorientă rotoarele și porni pe urmele lui Zen, cu fata ținându-se după ea pe jos.

Familia Starling locuia în acel an pe strada Podului, într-un cartier ieftin, construit pe unul dintre lungile poduri suspendate din Cleave. Casele erau toate bioclădiri din baobab modificat genetic. Se ghemuiau una într-alta pe pod ca niște elefanți demoralizați care plănuiau să își ia zborul către alte țări, mai calde. Multe se sălbăticiseră: le crescuseră balcoane la nimereală sau le apăruseră mici excrescențe bulboase inutile. Familia lui Zen ocupa ultimul etaj al uneia dintre ele: câteva camere informe, care se deschideau pe neașteptate într-un coridor șerpuit. Locuiau acolo ca trei gândaci într-o scorbură. Ușa de la intrare era o bucată mare de plastic (fostul perete al unui container), imprimată cu sigla unei firme de utilaje de transport feroviar din Khoorsandi*.

Zen împinse ușa de plastic și intră. O lumină difuză, gălbuie cădea pe covoarele spălăcite și pe pereții parcă măcinați de vreo boală. Într-o vreme, sora lui, Myka, se străduise să înfrumusețeze locul. Făcuse curățenie zilnic și încercase felurite holotapete, astfel încât sufrageria să arate ca o plajă de pe Bucuria Verii sau ca o pajiște din Munții de Cleștar, asta dacă reușeai să ignori muzica bhangra pe care o ascultau vecinii și al cărei duduit se auzea prin podea. Dar pentru mama era totuna. Pe ea plajele sau pajiștile o înfricoșau la fel de tare ca pereții goi.

Scanned with OKEN Scanner

Când Myka se apucase să muncească în ture suplimentare și nu mai avusese timp să se ocupe de gospodărie, Zen nu binevoise să îi preia el sarcinile. Farfuriile se adunau în chiuvetă, pervazurile erau presărate cu muște moarte, iar tapetele se deconectaseră cu mult timp în urmă.

călugăr-roi (n.a) coloniile mobile alcătuite din gândaci-călugăr sunt o specie extraterestră venită de pe una dintre lumile de la marginea Marii Rețele

viespe-de-hârtie specie de viespe care își face cuibul amestecând fibre vegetale și lemnoase cu saliva ei. Rezultatul este o substanță de consistența hârtiei.

Khoorsandi (n.a) o lună aflată pe o linie derivată minoră ce pornește din Galatava. La fiecare patru ani standard, orbita lui Khoorsandi o aduce atât de aproape de lumea-mamă, giganta gazoasă Anahita, încât forțele mareice provoacă intensificarea activității vulcanice. Această efervescență vulcanică și Festivalul Focului care o însoțește constituie baza industriei turistice de pe Khoorsandi.

1. Notează doi indici temporali și doi indici spațiali.

---

2. Precizează modul predominant de expunere prezent în text.

---

3. Selectează patru aspecte care descriu atmosfera pe străzile din Ambersai. Ce observi?

---

4. Transcrie patru elemente ce alcătuiesc portretul Unchiului Gândaci, ca ființă fantastică.

---

5. Notează personajele prezente în text.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Explică, în 5-7 rânduri, semnificația titlului în raport cu elementele de conținut ale fragmentului dat.

Scanned with OKEN Scanner

7. Menționează elementul care ajută la interpretarea textului ca fiind unul ficțional.

---

8. Transcrie cel puțin patru elemente care țin de domeniul științifico-fantasticului.

---

9. Notează două asemănări/deosebiri între acest fragment și un altul studiat în această unitate.

REDACTEAZĂ

10. Imaginează-ți o vizită pe Khoorsandi. Scrie un text, de 10-15 rânduri, în care să descrii o zi petrecută pe această lună, cu ocazia Festivalului Focului.

ARGUMENTEAZĂ

11. Argumentează, într-un text de 15-25 de rânduri, interesul adolescenților pentru literatura științifico-fantastică.

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE EVALUARE

Se dă textul:

Era o încăpere ale cărei margini nu le putea vedea, căci perdelele erau trase și în semiîntuneric paravanele se confundau cu pereții. Începu să înainteze, călcând pe covoare din ce în ce mai groase și mai moi, ca și cum ar fi călcat pe saltele, și, cu fiecare pas, bătaia inimii se accelera, până ce îi fu frică să mai înainteze, și se opri. În acea clipă se simți deodată fericit, parcă ar fi fost din nou tânăr, și toată lumea ar fi fost a lui, și Hildegard ar fi fost de asemenea a lui.

— Hildegard! exclamă el adresându-i-se fetei. Nu m-am mai gândit la ea de douăzeci de ani. A fost marea mea dragoste. A fost femeia vieții mele!

Dar, întorcând capul, își dădu seama că fata plecase. Simți atunci în nări un parfum sfios și exotic și odată auzi bătând din palme și odaia începu să se lumineze într-un chip misterios, ca și cum perdelele ar fi fost trase încet, foarte încet, una după alta, lăsând să pătrundă treptat lumina după-amiezei de vară. Gavrilescu avu timp să observe că nicio perdea nu se mișcase, înainte de a da cu ochii de trei fete tinere care se aflau la câțiva metri în fața lui, bătând ușor din palme și râzând. [...]

Încercă să se oprească, să se smulgă din mâinile acelea care-l învârteau în iureș, ca într-o horă de iele, dar îi fu peste putință să se desprindă. Simțea în nări dogoarea trupurilor tinere și parfumul acela exotic, depărtat, și auzea în el, dar și în afara lui, pe covor, picioarele fetelor dănțuind. Simțea de asemenea că hora îl poartă ușor, printre fotolii și paravane, către fundul încăperii, dar după câtva timp renunță să se mai împotrivească și nu-și mai dădu seama de nimic.

Trezindu-se, dădu cu ochii de fata oacheșă și goală îngenuncheată pe covor, în fața divanului, și se ridică în capul oaselor.

— Am dormit mult? o întrebă.

— Nici n-ai apucat să dormi, îl liniști fata. Doar ce-ai ațipit.

— Dar ce Dumnezeu mi-ați făcut? întrebă el ducându-și mâna la frunte. Mă simț cam amețit. [...]

(Mircea Eliade, ***La țigănci***)

I. Rezolvă următoarele cerințe:

1. Precizează rolul utilizării cratimelor în structura: *adresându-i-se.* **4 p**

---

2. Notează sinonime contextuale pentru cuvintele: *parfum, dogoarea, oacheșă.* **6 p**

---

3. Notează persoana la care se realizează narațiunea și tipul de narator. **6 p**

---

4. Transcrie structurile care desemnează stările pe care le are protagonistul de-a lungul fragmentului. **6 p**

---

5. Notează două secvențe care justifică caracterul fantastic al textului. **8 p**

Scanned with OKEN Scanner

6. Explică, în 5-7 rânduri, semnificația secvenței: *„Încercă să se oprească, să se smulgă din mâinile acelea care-l învârteau în iureș, ca într-o horă de iele, dar îi fu peste putință să se desprindă. "* **20 p**

II. Redactează un text de 10-15 rânduri în care prezinți diferitele forme de manifestare ale fantasticului, valorificând textele literare studiate în cadrul unității. **40 p**

Se acordă 10 p din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

PROIECT

Lucrează împreună cu doi colegi și realizați o cercetare cu privire la mărturiile oamenilor despre întâmplări/ experiențe paranormale.

Veți avea în vedere:

- realizarea proiectului în Power Point (maximum 12 pagini);
- notarea a patru experiențe diferite;
- includerea detaliilor semnificative pentru fiecare experiență în parte (timp, spațiu, participanți, relatarea propriu-zisă);
- oferirea unei explicații științifice, pentru fiecare experiență în parte;
- materialul va fi personalizat cu imagini sau orice considerați necesar pentru îmbunătățirea prezentării;
- realizarea, la final, a unei schițe de text ficțional cu caracter fantastic, plecând de la una dintre întâmplări (veți nota: tipul de narator, numărul de personaje, numele acestora, indici de spațiu și timp etc.).

Scanned with OKEN Scanner

III. DRAGOSTEA/ IUBIREA

FIŞĂ DE LUCRU 1

Mihai Eminescu, **Vorbeşte-ncet**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Vorbește-ncet, urmează înainte
Cu glasul tău, izvor de mângâiere,
Căci vorba ta-i ca lamura de miere
Și înțelesul ei e prea cuminte.

Să pot să te privesc în veci n-aș cere
Nimica altă, o, bun înger sfinte,
Când ochii tăi îmi spun fără cuvinte
Și-arată milă, dragoste, durere.

Tu idol scump și dulcea mea lumină,
Rămâi în brațul meu întotdeauna,
Căci ție sufletu-mi numai se-nchină.

Vorbește-ncet, privește-mă întruna,
De chipul tău viața mea e plină
Pot fi minuni ca tine nu-i nici una.

1. Notează patru mărci lexico-gramaticale ale eului liric prezente în text.

---

2. Explică utilizarea cratimei în secvența *„în veci n-aș cere".*

---

3. Identifică în text două teme/ motive literare.

---

4. Transcrie patru structuri care alcătuiesc portretul iubitei.

Scanned with OKEN Scanner

5. Completează spațiile de mai jos cu termeni selectați din text, care fac referire la:

- vocea iubitei _____
- dorința îndrăgostitului _____
- sentimente/stări precizate _____

6. Precizează tipul de rimă și măsura versurilor.

_____

_____

7. Observă structura poemului și motivează faptul că se încadrează în categoria sonetelor, unul dintre tipurile de poezie cu formă fixă.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

8. Identifică și scrie din text:

o enumerație _____

două metafore _____

_____

o comparație _____

9. Transcrie versul/ versurile care ilustrează faptul că sentimentele îndrăgostitului sunt împărtășite.

_____

_____

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

10. Comentează, în 3-5 rânduri, semnificația unei figuri de stil, din cea de-a doua strofă.

_____

_____

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

11. Explică, în 3-5 rânduri, reluarea sintagmei „vorbește-ncet".

12. Indică sentimentele pe care le are eul liric, aflat în ipostaza îndrăgostitului, față de persoana iubită.

13. Scrie un text, de 5-8 rânduri, în care să explici semnificația titlului în raport cu elementele de conținut ale sonetului.

14. Iubita este idolatrizată de către eul liric. Valorificând această informație, oferă o explicație pentru utilizarea versurilor:
„De chipul tău viața mea e plină / Pot fi minuni, ca tine nu-i nici una."

Scanned with OKEN Scanner

REDACTEAZĂ

15. Alcătuiește un glosar de 20 de termeni specifici limbajului unui îndrăgostit și scrie un text, de 10-15 rânduri, folosind 10 dintre aceștia.

ARGUMENTEAZĂ

16. Scrie un text argumentativ, de 10-15 rânduri, despre iubire, plecând de la următoarea afirmație:
„Iubirea nu e târg: te iubesc pentru că mă iubești. Iubirea este o certitudine: te iubesc pentru că te iubesc!".
(Liviu Rebreanu)

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 2

Mircea Eliade, **Maitreyi**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Începutul acesta solemn mă irită puțin. Nu puteam scăpa de luciditate. (Și o iubeam, Dumnezeule, cât o iubeam). Mi se părea că va fi o scenă din romane, din baladele acelui ev mediu indian, cu dragoste legendare și demente. Purtam cu mine spaima și superstițiile unei întregi literaturi, pe care, dacă nu o citisem, o văzusem evoluând lângă mine, în adolescență și în cei dintâi ani ai tinereții. Mă stingherea, ca pe orice civilizat (eu care credeam că mă pot dispensa de civilizație, o pot dezrădăcina din mine), fiece gest solemn, fiece cuvânt responsabil, fiecare făgăduință.

Maitreyi continuă totuși cu o simplitate care începu să mă cucerească. Vorbea apei, vorbea cerului cu stele, pădurii, pământului. Își sprijini bine în iarbă pumnii purtând inelul și făgădui.

— Mă leg pe tine, pământule, că voi fi a lui Allan, și a nimeni altuia. Voi crește din el ca iarba din tine. Și, cum aștepți tu ploaia, așa îi voi aștepta eu venirea, și cum îți sunt ție razele, așa va fi trupul lui mie. Mă leg în fața ta că unirea noastră va rodi, căci mi-e drag cu voia mea, și tot răul, dacă va fi, să nu cadă asupra lui - ci asupră-mi, căci eu l-am ales. Tu mă auzi, mamă pământ, tu nu mă minți, maica mea. Dacă mă simți aproape, cum te simt eu acum, și cu mâna, și cu inelul, întărește-mă să-l iubesc totdeauna, bucurie necunoscută lui să-i aduc, viață de rod și de joc să-i dau. Să fie viața noastră ca bucuria ierbilor ce cresc din tine. Să fie îmbrățișarea noastră ca cea dintâi zi a musonului. Ploaie să fie sărutul nostru. Și cum tu niciodată nu obosești, maica mea, tot astfel să nu obosească inima mea în dragostea pentru Allan, pe care cerul l-a născut departe, și tu maică mi l-ai adus aproape.

O ascultam tot mai fascinat, până ce nu i-am mai putut înțelege cuvintele. Vorbea o bengaleză de prunc, simplificată, aproape cifrată. Auzeam sunetele, ghiceam pe ici pe colo câte un cuvânt, dar îmi scăpa tâlcul acestei incantații. Când a tăcut, parcă mi-era teamă s-o ating, într-atât mi se părea de fermecată, de inaccesibilă. A vorbit tot ea întâi. (Rămăsesem cu o mână pe genunchi și cu cealaltă palmă apăsată pe pământ, parcă mă legasem și eu, printr-o magie a gestului.)

1. Notează câte un sinonim contextual pentru următoarele cuvinte:.

- **spaima** _____;
- **dispensa** _____;
- **făgăduință** _____;

2. Numește personajele textului și indică relația dintre acestea.

_____

_____

3. Transcrie, din textul dat, două structuri care sugerează imaginea personajului feminin.

_____

_____

4. Indică rolul pe care îl are incantația pe care o rostește Maitreyi, în raport cu tema fragmentului.

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

5. Notează două idei principale ale fragmentului dat, respectând ordinea cronologică.

---

6. Indică două elemente de naratologie (narator, perspectivă narativă, tehnici narative etc.) specifice fragmentului dat.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

7. Explică, în 3-5 rânduri, semnificația enunțului: *„Începutul acesta solemn mă irită puțin. Nu puteam scăpa de luciditate. (Și o iubeam, Dumnezeule, cât o iubeam). "*

---

8. Precizează diferențele de mentalitate dintre Allan și Maitreyi, pornind de la următoarea secvență: *„Auzeam sunetele, ghiceam pe ici pe colo câte un cuvânt, dar îmi scăpa tâlcul acestei incantații."*

---

9. Stabilește ce moment al experienței de iubire este surprins în fragmentul dat.

---

10. Notează, în 3-5 rânduri, importanța pe care o are natura și comuniunea cu aceasta pentru Maitreyi. Raportează răspunsul tău la elementele exterioare prezentate.

Scanned with OKEN Scanner

11. Explică, în 5-7 rânduri, semnificația secvenței *„parcă mă legasem și eu, printr-o magie a gestului"* **punând-o în relație cu stările sufletești ale celor doi îndrăgostiți.**

---

12. Notează trăsăturile personajelor care se desprind din secvențele următoare:

Allan *„Mă stingherea, ca pe orice civilizat (eu care credeam că mă pot dispensa de civilizație ...), fiece gest solemn, fiece cuvânt responsabil, fiece făgăduință."*

„Începutul acesta solemn mă irită puțin. Nu puteam scăpa de luciditate."

Maitreyi *„Maitreyi continuă totuși cu o simplitate..."*

„căci mi-e drag cu voia mea, și tot răul, dac va fi, să nu cadă asupra lui – ci asupră-mi"

REDACTEAZĂ

13. Redactează un text descriptiv, de maximum 10 rânduri, în care să realizezi o descriere a cadrului în care are loc depunerea jurământului, așa cum ți-l imaginezi.

Scanned with OKEN Scanner

14. Scrie un monolog, de 7-10 rânduri, despre importanța declarării iubirii.

ARGUMENTEAZĂ

15. Oferă, într-un text de 5-7 rânduri, două argumente care să facă posibilă încadrarea textului într-un stil funcțional.

16. Scrie un text argumentativ, de 15-20 de rânduri, pornind de la afirmația *„Un amor care se sfârșește cu amiciție, nu a fost amor"* (Mihai Eminescu)

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 3

Ion Minulescu, **Romanță fără ecou**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Iubire, bibelou de porțelan,
Obiect cu existența efemeră,
Te regăsesc pe-aceeași etajeră
Pe care te-am lăsat acum un an...

Îți mulțumesc!...
Dar cum?... Ce s-a-ntâmplat?...
Ce suflet caritabil te-a păstrat
În lipsa mea,
În lipsa ei,
În lipsa noastră?...
Ce demon alb,
Ce pasăre albastră
Ți-a stat de veghe-atâta timp
Și te-a-ngrijit
De nu te-ai spart
Și nu te-ai prăfuit?...

Iubire, bibelou de porțelan,
Obiect de preț cu smalțul nepătat,
Rămâi pe loc acolo unde ești...
Să nu te miști...
Și dacă ne iubești –
O!... dacă ne iubești cu-adevărat –

Așteaptă-ne la fel încă un an...
Un an măcar...
Atât...
Un singur an...
Iubire, bibelou de porțelan!...

1. Scrie sinonime contextuale pentru următorii termeni:

- **efemeră** _____
- **caritabil** _____
- **veghe** _____
- **nepătat** _____

2. Notează tipul de rimă și măsura versurilor în prima strofă.

_____

Scanned with OKEN Scanner

3. Notează măsura versurilor în strofa a doua. Ce observi la nivel prozodic?

4. Explică, în 3-5 rânduri, folosirea punctelor de suspensie aflate la finalul strofelor.

5. Indică o temă sau un motiv literar prezente în text.

6. Precizează, în 3-5 rânduri, ipostaza eului liric subiectiv prin raportare la ultima strofă a textului.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

7. Precizează, în 3-5 rânduri, rolul pe care îl are reluarea primului vers de-a lungul textului.

8. Prezintă, în 5-7 rânduri, semnificația metaforei *„iubire, bibelou de porțelan"*.

9. Comentează, în 3-5 rânduri, folosirea persoanei întâi, plural în partea finală a textului.

Scanned with OKEN Scanner

---

10. Scrie un text, de 5-8 rânduri, în care să explici semnificația titlului în raport cu elementele de conținut ale textului.

REDACTEAZĂ

11. Precizează, într-un text de 5-7 rânduri, impresia pe care ți-a produs-o textul dat.

ARGUMENTEAZĂ

12. Ești de acord cu afirmația „Cei ce se iubesc au drept de viață și de moarte unul asupra celuilalt**"? Oferă două argumente pro sau contra acestei idei.**

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 4

W. Shakespeare, **Romeo şi Julieta**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

ROMEO: De răni fac haz cei neraniţi cândva.
(Julieta se ivește la o fereastră de sus.)
Dar ce lumină-acolo-n geam răsare?
Sunt zorii, da, și Julieta-i soare!
Te-nalță, soare, și răpune luna
Pizmașă, care-i lâncedă de ciudă
Că tu, fecioara ei, o-ntreci în nuri:
N-o mai sluji, de vreme ce-i pizmașă;
Verzui și stins e straiu-i de vestală,
Şi-l poartă doar nătângii; tu, aruncă-l.
E ea, domniţa mea, iubirea mea!
O, dac-ar ști că este!
Vorbește, totuși fără glas: ce dacă-i
Cuvântă ochii, eu le voi răspunde.
Dar prea cutez, ea nu-mi vorbește mie.
Doi aștri de pe cer, din cei mai limpezi,
Chemaţi aiurea, roagă ochii ei
Să scapere-n tării pân´ s-or întoarce.
Pe boltă-s ochii-i? Stelele-s la ea?
Nu, aștrii s-ar sfii de strălucirea-i
Ca un opaiţ ziua! Ei văzduhul
Atât l-ar lumina încât, uitând
Că-i noapte, păsări s-or porni cântând.
Obrazul, vezi, și-l sprijină în mână...
O, cum de nu-s pe mâna ei mănușă,
Să-i mângâi eu obrazul!
JULIETA: Ah!

ROMEO: Cuvântă:
O, mai cuvântă, îngere! Căci tu
Ești slava astei nopți, plutind d-asupra-mi
Precum un crainic aripat din cer
Spre care lumea ochii mari deschide,
Cu capul dat pe spate, aţintindu-l
Cum trece călărind trândavii nori,
Și până-n miezul bolţii lopătează.
JULIETA: Romeo, ah! De ce ești tu, Romeo?
Te leapădă de nume și de tată.
De ce nu te-nduri, iubire jură-mi doar
Şi-am să mă rup de-ai mei, de Capuleţi.
ROMEO (aparte):
Să mai ascult sau să-i răspund acum?
JULIETA: Doar numele ce-l porţi îmi e dușman.
Şi chiar de n-ai fi Montague, tu ești
Tot tu. Ce-nseamnă Montague? Nici braţ.
Nici mână, nici picior, nici chip, nici altă
Bucată dintr-un om. Alt nume ia-ţi!
Ce-i numele? Ce noi numim răsuri
Tot dulce-ar miresma, oricum le-am zice;
La fel și el; de nu-l mai chem Romeo,
Tot fără de cusur și drag rămâne
Şi-atunci, Romeo, leapădă-al tău nume
Căci nu-i crâmpei din tine și în schimb
Pe mine ia-mă toată.

1. Explică rolul virgulelor în structura *„E ea, domnița mea, iubirea mea"*.

---

2. Notează, din textul dat, două secvenţe/ structuri care alcătuiesc portretul îndrăgostiților.

Scanned with OKEN Scanner

3. Prezintă, în 3-5 rânduri, utilitatea indicațiilor scenice (didascaliilor) din fragmentul dat.

4. Precizează rolul interogațiilor retorice din prima replică a lui Romeo.

5. Transcrie secvențele în care este evidențiată superioritatea Julietei în fața elementelor cosmosului.

6. Identifică în text reperele spațio-temporale.

7. Transcrie secvențele care ilustrează imposibilitatea iubirii dintre cei doi tineri.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

8. Comentează, în 5-7 rânduri, semnificația secvenței: *„De răni fac haz cei nerăniți cândva".*

9. Menționează, în 5-7 rânduri, semnificația finalului fragmentului dat:
„Și-atunci, Romeo, leapădă-al tău nume / Căci nu-i crâmpei din tine și în schimb / Pe mine ia-mă toată."

10. Precizează două piedici în calea împlinirii iubirii celor doi îndrăgostiți.

11. Interpretează, în 4-5 rânduri, alegerea cadrului nocturn pentru proiectarea întâlnirii dintre cei doi.

REDACTEAZĂ

12. Povestea de iubire dintre Romeo și Julieta este una dintre cele mai cunoscute din literatură. Citește piesa integral și rezumă, în 8-10 rânduri, povestea.

13. Redactează un text, de 10-20 de rânduri, în care să propui un alt final, care să îl înlocuiască pe cel tragic.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

14. **Realizează un plan (care să conțină minimum 10 etape cronologice) pe care să îl respecte orice îndrăgostit care se pregătește pentru o întâlnire romantică. Nu ezita să ceri părerea celor din jurul tău!**

ARGUMENTEAZĂ

15. **Scrie un text argumentativ, de 15-20 de rânduri, despre schimbarea statutului căsătoriei în societatea contemporană.**

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE EVALUARE

Se dă textul:

într-o zi chiuveta căzu în dragoste
iubi o mică stea galbenă din colțul geamului de la bucătărie
se confesă muşamalei şi borcanului de muştar
se plânse tacâmurilor ude.
în altă zi chiuveta își mărturisi dragostea:
— stea mică, nu scânteia peste fabrica de pâine şi moara dâmboviţa
dă-te jos, căci ele nu au nevoie de tine
ele au la subsol centrale electrice şi sunt pline de becuri
te risipeşti punându-ţi auriul pe acoperişuri
şi paratrăznete.
stea mică, nichelul meu te doreşte, sifonul meu a bolborosit
tot felul de cântece pentru tine, cum se pricepe şi el
vasele cu resturi de conservă de peşte
te-au şi îndrăgit.
vino, şi ai să scânteiezi toată noaptea deasupra regatului de linoleum
crăiasă a gândacilor de bucătărie.

dar, vai! steaua galbenă nu a răspuns acestei chemări
căci ea iubea o strecurătoare de supă
din casa unui contabil din pomerania
şi noapte de noapte se chinuia sorbind-o din ochi.
aşa că într-un târziu chiuveta începu să-şi pună întrebări cu privire la sensul existenţei şi obiectivitatea ei
şi într-un foarte târziu îi făcu o propunere muşamalei.
... cândva în jocul dragostei m-am implicat şi eu,
eu, gaura din perdea, care v-am spus această poveste.
am iubit o superbă dacie crem pe care nu am văzut-o decât o dată...
dar, ce să mai vorbim, acum am copii preşcolari
şi tot ce a fost mi se pare un vis.

(Mircea Cărtărescu, ***Poema chiuvetei****)*

I. Rezolvă următoarele cerințe:

1. Scrie care sunt personajele prezente în text. **4 p**

---

2. Notează două idei principale ale textului. **6 p**

---

3. Precizează componența „cuplurilor" despre care se vorbește în text. **8 p**

---

4. Transcrie patru elemente care alcătuiesc decorul. **8 p**

5. Selectează o figură de stil și explică-i semnificația, în 5-7 rânduri. **12 p**

6. Oferă două argumente, însoțite de exemple, care să demonstreze încadrarea textului în tema dragostei. **12 p**

II. Exprimă-ți opinia, în 8-10 rânduri, cu privire la modul în care a fost abordată tema iubirii în textul citat. **40 p**

Se acordă 10 p din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

PROIECT

Lucrează împreună cu un coleg și realizați o prezentare numită „Cupluri celebre în literatură".

Vei avea în vedere:

- realizarea prezentării în Power Point (maximum 10 pagini);
- prezentarea a cinci cupluri celebre (atât din literatura română, cât și din literatura universală);
- notarea, pentru fiecare cuplu, opera în care apare, statutul social, prezentarea pe scurt a poveștii de iubire etc.);
- veți preciza dacă a fost realizată o ecranizare a poveștii de iubire (dacă da, veți menționa titlul filmului);
- personalizarea materialului cu imagini sau orice considerați necesar pentru îmbunătățirea prezentării.

Scanned with OKEN Scanner

IV. ADOLESCENŢA

FIŞĂ DE LUCRU 1

Mihai Eminescu, **Fiind băiet păduri cutreieram**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Fiind băiet păduri cutreieram
Şi mă culcam ades lângă izvor,
Iar braţul drept sub cap eu mi-l puneam
S-aud cum apa sună-ncetişor:
Un freamăt lin trecea din ram în ram
Şi un miros venea adormitor.
Astfel ades eu nopţi întregi am mas,
Blând îngânat de-al valurilor glas.

Răsare luna,-mi bate drept în faţă:
Un rai din basme văd printre pleoape,
Pe câmpi un val de argintie ceaţă,
Sclipiri pe cer, văpaie peste ape,
Un bucium cântă tainic cu dulceaţă,
Sunând din ce în ce tot mai aproape...
Pe frunz-uscate sau prin naltul ierbii,
Părea c-aud venind în cete cerbii.

Alături teiul vechi mi se deschide:
Din el ieşi o tânără crăiasă,
Pluteau în lacrimi ochii-mi plini de vise,
Cu fruntea ei într-o maramă deasă,
Cu ochii mari, cu gura-abia închisă;
Ca-n somn încet-încet pe frunze pasă,
Călcând pe vârful micului picior,
Veni alături, mă privi cu dor.

Şi ah, era atâta de frumoasă,
Cum numa-n vis o dată-n viaţa ta
Un înger blând cu faţa radioasă,
Venind din cer se poate arăta;
Iar părul-i blond şi moale ca mătasa
Grumazul alb şi umerii-i vădea.
Prin hainele de tort subţire, fin,
Se vede trupul ei cel alb deplin.

1. Ilustrează, prin două mărci, prezenţa eului liric şi indică ipostaza în care apare acesta.

---

2. Transcrie patru elemente ce alcătuiesc cadrul exterior.

---

3. Selectează două structuri/ secvenţe care arată obiceiurile eului liric.

---

4. Explică, în 3-5 rânduri, rolul punctelor de suspensie din versul: *„Sunând din ce în ce tot mai aproape...“*

Scanned with OKEN Scanner

5. Identifică în text două motive literare.

6. Notează patru figuri de stil diferite din textul dat și numește-le.

7. Scrie elementele naturii care îl îmbie pe eul liric la visare.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

8. Una dintre temele textului este iubirea adolescentină. Notează două argumente care să susțină această afirmație.

9. Explică, în 3-5 rânduri, semnificația structurii: *„Și ah, era atâta de frumoasă".*

10. Precizează care este rolul naturii pentru ipostaza eului liric.

11. Folosind un dicționar de simboluri, caută semnificația termenilor *tei, luna, pădure/codru, alb.* **Notează, în spațiul de mai jos, doar aspectele adecvate pentru textul dat.**

12. Indică sentimentele pe care le are eul liric, așa cum rezultă din textul dat.

Scanned with OKEN Scanner

13. **Explică, în 5-7 rânduri, semnificația titlului, în raport cu textul poeziei.**

REDACTEAZĂ

14. **Redactează, în 10-15 rânduri, o scrisoare de iubire/declarație de dragoste.**

ARGUMENTEAZĂ

15. **Scrie un text, de 15-20 de rânduri, despre importanța perioadei adolescenței în dezvoltarea unui individ.**

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 2

Mircea Eliade, **Romanul adolescentului miop**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Trebuie să mă cunosc. Trebuie să știu odată sigur cine sunt și ce vreau. Am amânat mereu lucrul acesta, pentru că mi-era teamă. Mi-era teamă că nu voi izbuti să-mi luminez sufletul sau că lumina ce va aluneca asupră-i să nu mă îndurereze. Eu mi-am închipuit anumite lucruri despre mine însumi. Ce se va întâmpla dacă acestea nu există aievea? Dacă ele n-au fost decât o părere? Ceva mai mult. Eu am căutat să mă supun acestor trăsături pe care le-am socotit părți din sufletul meu. Mi le-am impus și mi le-am însușit. Ce se va întâmpla cu ele, dacă voi ști că nu sunt decât niște veștminte îmbrăcate în silă? Voi putea, oare, să le părăsesc fără să mă copleșească golurile sufletului meu?

Am hotărât de multe ori să mă analizez până la capăt, să pătrund cât mai adânc și calm în suflet. Dar n-am izbutit. Niciodată nu m-am putut concentra. N-am putut gândi asupra mea însumi. De câte ori încercam să mă analizez, mă trezeam într-un întuneric desăvârșit. De unde să încep să mă caut? Unde aș putea fi eu însumi?

Ce căutam eu? Sufletul meu. Unde? Și cum se putea recunoaște adevăratul meu suflet între miile de suflete pe care le purtam în mine?

Dacă m-aș cunoaște... Atunci aș fi atât de sigur de mine însumi și de viață... Aș spune: așa mi-e sufletul și așa vreau eu. Dar acum mi-e teamă de viitorul acela întunecat și amenințător către care mă îndrept călăuzit de un suflet orb. Dacă mai târziu se va face lumină și voi înțelege că am apucat o cale greșită? Dacă mă voi simți strein în lumea pe care o socotesc acum prietenă? Voi mai avea curajul să mă întorc pe aceeași cale și să încep o altă viață, nouă? Și voi avea putere?...

De multe ori, încercând să aflu cine sunt, m-am înspăimântat. Nu mă recunoșteam în multe fapte împlinite și vorbe rostite. Mi se părea că a fost altcineva. Înainte de a adormi, mă gândeam la ziua care se scursese, fără veste. Mă întrebam: care a fost sufletul meu? Și îmi apăreau suflete streine și mă înfioram. [...] Mă privesc. Privesc în mine. Atâtea trăsături streine, contradictorii...

1. Precizează tipul de narator și perspectiva narativă a fragmentului dat.

---

2. Structura „veștminte îmbrăcate în silă**" este o metaforă. La ce face trimitere?**

---

3. Notează câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor următoare.

- **(voi) izbuti** _____;
- **desăvârșit** _____;

4. Înlocuiește cuvintele subliniate cu sinonime astfel încât să păstrezi sensul enunțului: *„De câte ori încercam să mă analizez, mă trezeam într-un întuneric desăvârșit."*

Scanned with OKEN Scanner

5. Menționează o trăsătură a adolescentului, așa cum reiese din fragmentul dat.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Precizează dorința adolescentului și sentimentul dominant.

---

7. Transcrie structurile care arată ce planuri are adolescentul pentru a ajunge să se cunoască.

---

8. Selectează, din textul dat, patru verbe la conjunctiv. Notează, în 5-7 rânduri, rolul utilizării acestora.

---

9. Explică, în 5-7 rânduri, semnificația enunțului *„Mă privesc. Privesc în mine. Atâtea trăsături streine, contradictorii...“*, **în raport cu ipostaza nehotărâtă a protagonistului.**

Scanned with OKEN Scanner

REDACTEAZĂ

10. Imaginează-ți că ești prietenul personajului din fragment. Scrie patru sfaturi care să îl ajute pe acesta să depășească momentul de incertitudine.

11. Notează patru momente concrete în viața unui adolescent în care este dificil pentru acesta să ia o decizie.

12. Ți-ai pus vreodată întrebările pe care și le pune personajul? În ce circumstanțe?

13. Redactează un text în care să-i oferi un răspuns argumentat/ soluție la întrebarea *„Dar acum mi-e teamă de viitorul acela întunecat şi ameninţător către care mă îndrept călăuzit de un suflet orb. Dacă mai târziu se va face lumină şi voi înţelege că am apucat o cale greşită?".*

ARGUMENTEAZĂ

14. Scrie un text, de 15-20 de rânduri, în care să îți exprimi opinia despre perioada adolescenței și adolescenți, pornind de la afirmația *„Orice adolescent simte nevoia de a face o cură de îmbătrânire".*
(Lucian Blaga)

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 3

William Golding, **Împăratul muștelor**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Jocul de-a votatul era la fel de plăcut ca și cel cu cochilia. Jack încerca să protesteze, dar în hărmălaia iscată, dorința tuturor de a avea un șef se transformă în alegere, prin aclamarea lui Ralph. Niciunul dintre băieți nu ar putea găsi o justificare serioasă alegerii. Doar Piggy dăduse dovadă de bun-simț, în vreme ce faptele îl desemnau clar pe Jack ca șef. Nemișcarea lui Ralph le atrăsese atenția: apoi înălțimea și aspectul lui plăcut. [...]

— Cine mă vrea ca șef?

Toate mâinile, în afară de cele ale coriștilor și a lui Piggy, se ridicară imediat. Apoi Piggy o ridică și el, vrând nevrând.

— Atunci eu sunt șeful, numără Ralph.

Cercul izbucni în aplauze. Până și corul aplaudă; pistruii de pe fața lui Jack dispărură sub roșeața jignirii. Se ridică, apoi se răzgândi și se așeză la loc, în timp ce văzduhul vuia. Ralph îl privi, gata să-i ofere ceva.

Nici nu apucă Ralph să termine cu suflatul în cochilie, că platforma se și umplu. Întrunirea de acum se deosebea de cea de dimineață. Soarele după-amiezii cădea pieziș de pe cealaltă parte a platformei și majoritatea copiilor, simțind prea târziu arsura razelor, își puseseră hainele. Băieții din cor, care nu mai formau un grup compact, își scoseseră pelerinele.

Ralph stătea pe un trunchi prăbușit, cu partea stângă a trupului la soare. La dreapta lui se găsea grosul corului; la stânga băieții mai mari, care nu se cunoscuseră înainte de evacuare; în față, pe iarbă, țâncii ghemuiți.

Tăcere. Ralph ridică pe genunchi scoica trandafiriu-gălbuie și o briză bruscă împrăștie lumina pe platformă. Nu era decis dacă să se ridice sau să rămână jos. Se uită la stânga, spre bazin. Piggy stătea alături, dar nu îl ajută.

Ralph își drese glasul.

— Așa.

Își dădu seama că putea să vorbească fluent și să le spună ce avea de spus. Își trecu mâna prin părul blond și vorbi:

— Suntem pe o insulă. Ne-am suit pe vârful muntelui și-am văzut apa de jur împrejur. N-am văzut nici case, nici fum, nici urme de pași, nici bărci și nici oameni. Suntem pe o insulă nelocuită, fără alți oameni pe ea.

— Cu toate astea, e nevoie de o armată... ca să vânăm, îl întrerupse Jack. Ca să vânăm porci...

— Da. Sunt porci pe insulă.

Toți trei încearcă să descrie animalul roz ce se zbătuse în liane. [...]

Jack înfipse cuțitul într-un trunchi și se uită în jur sfidător. Întrunirea se liniști.

— Așa că, vedeți, zise Ralph, avem nevoie de vânători ca să facem rost de carne. Și mai e ceva. [...]

— Nu există niciun om mare, va trebui să avem singuri grijă de noi.

Întrunirea murmură, apoi tăcu.

— Și încă un lucru. Nu se poate să vorbim toți odată. Va trebui să ridicăm mâna, ca la școală.

Ținu scoica în față și se uită la gura ei.

— Am să îi dau cochilia celui care vorbește. [...] Și nu îl va întrerupe nimeni. Doar eu.

Jack se ridică în picioare.

— Să facem reguli!! Strigă el nervos. O groază de reguli! Iar dacă le încalcă cineva...

1. Precizează motivul pentru care copiii au nevoie de un șef și cine este ales în detrimentul cui.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

2. Notează cuvinte/ structuri care descriu insula pe care se află copiii.

---

3. Precizează cum erau organizați băieții, valorificând fragmentul dat.

---

4. Menționează obiectul care va ajuta la păstrarea liniștii.

---

5. Indică starea de spirit a copiilor aflați pe insula pustie.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Precizează două atitudini obișnuite ale adolescenților și două aspecte ce depășesc comportamentul vârstei lor, așa cum reiese din textul dat.

---

7. Explică, în 5-7 rânduri, nevoia grupului de a avea reguli.

---

8. Menționează rolul replicii lui Jack: *„O groază de reguli! Iar dacă le încalcă cineva...".*

---

9. Rezumă, în 5-7 rânduri, fragmentul citat.

REDACTEAZĂ

10. Propune zece reguli pe care ar trebui să le aibă copiii pe insula pustie.

11. Scrie un text, de 10-15 rânduri, în care să-ți imaginezi o modalitate prin care adolescenții scapă de pe insulă.

ARGUMENTEAZĂ

12. Exprimă-ți opinia, într-un text de 15-20 de rânduri, despre libertatea de a vota la o vârstă fragedă.

13. Oferă două argumente care să permită încadrarea textului dat în stilul beletristic.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 4

J.D. Salinger, **De veghe în lanul de secară**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

De fapt, motivul pentru care nu mă dusesem la meci și-l urmăream de aici, de pe Thomsen Hill, era că abia mă întorsesem de la New York cu echipa de scrimă. Căzuse beleaua pe mine să fiu căpitanul echipei. Pasămite o treabă foarte importantă. Plecasem la New York de dimineață ca să ne întâlnim cu echipa școlii McBurney. Numai că întâlnirea n-a mai avut loc. Am uitat toate floretele, tot echipamentul și toate alea în păcătosul de metrou. Dar n-a fost numai vina mea. Trebuise să mă tot ridic de la locul meu, să cercetez planul orașului, ca să știu unde coborâm. Deci ne-am întors la Pencey pe la două și jumătate în loc să ne întoarcem seara. Și în tren, la întoarcere, băieții nu mi-au adresat nici măcar o vorbă. Într-un fel, a fost destul de nostim.

Al doilea motiv pentru care nu mă dusesem la meci era că voiam să mă duc să-mi iau rămas-bun de la bătrânul Spencer, profesorul meu de istorie. Avea gripă și așa mai departe și m-am gândit că poate n-o să mai am prilejul să-l văd înainte de vacanța de Crăciun. Îmi trimisese, de altfel, și un bilețel, în care-mi scrisese c-ar vrea să mă vadă înainte de-a pleca eu acasă. Știa că nu mă mai întorc la Pencey.

Am uitat să vă spun. Mă dăduseră afară. Îmi spuseseră să nu mă mai întorc după vacanță, fiindcă picasem la patru materii. Nu voiam deloc să învăț și toate celelalte. Îmi atrăseseră de multe ori atenția să fiu mai silitor – mai ales la sfârșit de trimestru, când veneau părinții să discute cu bătrânul Thurmer – dar fusese în zadar. Așa că m-au dat afară. La Pencey nu e prea greu să te dea afară. E o școală cu nivel foarte înalt. Zău că da!

Așadar, cum vă spuneam, era decembrie și un ger de crăpau pietrele, mai cu seamă pe dealul acela afurisit. N-aveam pe mine decât impermeabilul, n-avem mănuși, n-aveam nimic. Cu o săptămână înainte îmi furase cineva din cameră paltonul din păr de cămilă cu mănușile îmblănite în buzunar și tot restul. Școala era plină de hoți. Erau acolo mulți băieți cu părinți bogați, totuși școala era plină de hoți. O școală, cu cât e mai scumpă, cu atât găsești mai mulți hoți în ea, zău, nu glumesc. Stăteam, prin urmare, lângă tunul ăla nenorocit și urmăream meciul. Aproape că-mi înghețase fundul. Și nici măcar nu eram cine știe ce atent la meci. Stăteam acolo pentru că, într-un fel, voiam să simt că-mi iau rămas-bun. E drept c-am părăsit multe școli și multe locuri fără să simt că le părăsesc. Dar nu pot să sufăr asta. Nu-mi pasă dacă despărțirea e tristă sau neplăcută, dar când părăsesc un loc vreau să știu că plec. Altfel mă simt și mai rău.

1. Notează câte un sinonim contextual pentru următoarele cuvinte:

- **să cercetez** _____;
- **nostim** _____;
- **silitor** _____;

2. Notează explicația personajului pentru faptul că nu a mers la meci.

_____

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

3. Precizează tipul de narator și perspectiva narativă din textul dat.

---

4. Notează cuvinte/ structuri care evidențiază repere spațio-temporale.

---

5. Selectează patru termeni care pot face parte din câmpul semantic al adolescenței.

---

6. Menționează modul prin care adolescentul își ia rămas-bun de la școală.

---

7. Precizează motivul exmatriculării adolescentului.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

8. Explică, în 5-7 rânduri, rolul utilizării structurilor: *„zău că da!", „am uitat ... toate alea", „avea gripă și așa mai departe", „zău, nu glumesc".*

---

9. Precizează care este atitudinea personajului față de exmatricularea sa.

---

10. Scrie două sentimente ale protagonistului care se deduc din fragmentul dat.

---

11. Redactează, în 5-7 rânduri, portretul adolescentului.

---

12. **Comentează, în 5-7 rânduri, semnificația secvenței** *„E drept c-am părăsit multe școli și multe locuri fără să simt că le părăsesc. Dar nu pot să sufăr asta. Nu-mi pasă dacă despărțirea e tristă sau neplăcută, dar când părăsesc un loc vreau să știu că plec. Altfel mă simt și mai rău."*

REDACTEAZĂ

13. **Imaginează-ți că ești adolescentul din fragment. Redactează o scrisoare prin care să le explici părinților tăi situația în care te afli.**

14. **Alcătuiește o listă cu activități care să îl ajute pe adolescent să descopere ceea ce și-ar dori să facă în viitor.**

ARGUMENTEAZĂ

15. **Exprimă-ți opinia, într-un text de 10-15 rânduri, despre atitudinea rebelă specifică oricărui adolescent.**

16. **Scrie un text, de 10-15 rânduri, în care să argumentezi caracterul subiectiv al fragmentului dat.**

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE EVALUARE

Se dă textul:

Îmi pierdusem tihna copilăriei; și nu câștigam nimic în schimb, părinții mei continuau să se manifeste la fel de autoritar, situație pe care o suportam din ce în ce mai greu odată cu deșteptarea spiritului meu critic. Nu vedeam sensul vizitelor, prânzurilor de familie, în general, al tuturor tipurilor de corvezi pe care părinții mei le considerau obligații. Solicitudinea mamei devenise apăsătoare. [...] Ea acționa așa cum credea de cuviință, fără să-și pună problema vreunei justificări, motiv pentru care deciziile ei îmi păreau deseori arbitrare. Între noi a izbucnit un scandal din cauza unei cărți de rugăciune pe care i-am făcut-o cadou surorii mele cu ocazia ceremoniei de comuniune. [...] Am fost nevoită să cedez, cu furie mocnită, jurându-mi să nu-i iert niciodată ceea ce eu credeam a fi un abuz de putere. [...]

Am fost mereu sigură pe mine atâta vreme cât tata mă aproba. Am fost lăudată de el, ani în șir. Dar, ajunsă la vârsta ingrată, l-am dezamăgit: tata aprecia la femei eleganța, frumusețea. Nu numai că nu și-a ascuns deziluzia, dar a început să manifeste un interes sporit față de sora mea, care continua să fie o copilă fermecătoare. Când a văzut-o în rolul Frumoasei Nopți, tata n-a mai putut de mândrie. [...] A învățat-o să recite fabule, exersând împreună cu ea diverse efecte. Sufeream nemărturisit când vedeam cât de bine se înțeleg, și, într-un fel, îi purtam pică surorii mele.

Marea mea rivală rămânea însă mama. [...]

Acest gest destul de ambiguu mi-a dat impreisa că, în sinea lui, tata considera că uneori mama era excesiv de autoritară; eram sigură că între el și mine exista o alianță tăcută. Iluzia avea să se risipească. Într-o zi, în timp ce mâncam de prânz, a venit vorba despre un văr mai mare, cam împrăștiat, care spunea despre mama lui că e proastă, opinie pe care, de altfel, tata o împărtășea. În pofida acestui fapt, a spus fără drept de apel: Copilul care vorbește urât despre mama sa este un imbelcil. M-am făcut stacojie și, pretextând că nu mă simt bine, am plecat de la masă. Și eu vorbisem urât despre mama. Primisem o dublă lovitură de la tata: o apărase pe mama, indirect, îmi spusese că sunt imbecilă. Dar, dincolo de asta, mă scotea din minți faptul că puneam sub semnul întrebării tocmai fraza pe care o spusese: din moment ce prostia mătușii mele era evidentă, de ce să n-o remarce fiul ei? Nu e rău să se spună adevărul și, de altfel, deseori e spus fără intenție; de exemplu nu mă puteam înfrâna să gândesc ceea ce gândeam: înseamna că greșesc? Într-un anumit sens, nu greșeam, dar cuvintele tatei mă atinseseră atât de tare, încât mă simțeam, în același timp, și, fără reproș, și monstruoasă. Poate și din cauza acestui incident, cu timpul, nu i-am mai acordat tatei credit absolut. Și totuși părinții mei și-au păstrat capacitatea de a mă face să mă simt vinovată; le acceptam verdictele, deși în forul meu interior mă vedeam altfel decât ei. Esența ființei mele le aparținea încă în aceeași măsură ca mie: cu toate acestea, paradoxal, se puteau înșela în ceea ce însemna esența mea pentru ei. Există un singur mod de a depăși această ciudată confuzie: să disimulez totul sub aparențe înșelătoare. Obișnuiam să mă controlez în tot ce spuneam: am devenit și mai prudentă. Am mai făcut un pas. De vreme ce nu mărturiseam tot, de ce nu aș face lucruri de nemărturisit? Am învățat ce înseamnă clandestinitatea.

(Simone de Beauvoir, ***Memoriile unei fete cuminți***)

I. Rezolvă următoarele cerințe:

1. Precizează motivul conflictului dintre personaj și mama sa. **4 p**

---

2. Indică două consecințe ale trecerii de la copilărie la adolescență, așa cum reies din fragmentul dat. **8 p**

---

3. Menționează două așteptări pe care le avea personajul odată ajuns la adolescență. **6 p**

4. Notează două sentimente/stări pe care le are fata, valorificând informațiile din text. **12 p**

5. Explică, în 5-7 rânduri, semnificația structurii metaforice *„vârsta ingrată”*. **20 p**

II. Redactează un text de 10-15 rânduri, despre adolescență, ca perioadă marcată de conflicte puternice. **40 p**

Se acordă 10 p din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

PROIECT

Lucrează împreună cu încă doi colegi și realizați un sondaj în urma căruia să rezulte un top alcătuit din 10 cărți preferate ale adolescenților.

Veți avea în vedere următoarele repere:

- sondajul să fie realizat pe un eșantion de 40 de persoane cu vârste cuprinse între 14 și 18 ani;
- fiecare persoană intervievată va trebui să numească 3 cărți preferate;
- veți centraliza datele după colectarea informațiilor;
- veți realiza un top al celor 10 cărți preferate de adolescenți;
- fiecare dintre voi va scrie o recenzie/ recomandare de lectură pentru una dintre cărțile din top.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

V. FAMILIA

FIȘĂ DE LUCRU 1

Ion Creangă, **Amintiri din copilărie**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Nu știu alții cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul nașterii mele, la casa părintească din Humulești, la stâlpul hornului unde lega mama o sfară cu motocei la capăt, de crăpau mâțele jucându-se cu ei, la prichiciul vetrei cel humuit, de care mă țineam când începusem a merge copăcel, la cuptorul pe care mă ascundeam, când ne jucam noi, băieții, de-a mijoarca, și la alte jocuri și jucării pline de hazul și farmecul copilăresc, parcă-mi saltă și acum inima de bucurie! Și, Doamne, frumos era pe atunci, căci și părinții, și frații și surorile îmi erau sănătoși, și casa ne era îndestulată, și copiii și copilele megieșilor erau de-a pururea în petrecere cu noi, și toate îmi mergeau după plac, fără leac de supărare, de parcă era toată lumea a mea!

Și eu eram vesel ca vremea cea bună și șturlubatic și copilăros ca vântul în tulburarea sa. [...]

Știa, vezi bine, soarele cu cine are de-a face, căci eram feciorul mamei, care și ea cu adevărat că știa a face multe și mari minunății: alunga nourii cei negri de pe deasupra satului nostru și abătea grindina în alte părți, înfingând toporul în pământ, afară, dinaintea ușii; închega apa numai cu două picioare de vacă, de se încrucea lumea de mirare; bătea pământul, sau peretele, sau vrun lemn, de care mă păleam la cap, la mână sau la picior, zicând: „Na, na!", și îndată-mi trecea durerea... când vuia în sobă tăciunele aprins, care se zice că face a vânt și vreme rea, sau când țiuia tăciunele, despre care se zice că te vorbește cineva de rău, mama îl mustra acolo, în vatra focului, și-l buchisa cu cleștele, să se mai potolească dușmanul; și mai mult decât atâta: oleacă ce nu-i venea mamei la socoteală căutătura mea, îndată pregătea, cu degetul îmbălat, puțină tină din colbul adunat pe opsasul* încălțării ori, mai în grabă, lua funingine de la gura sobei, zicând: „Cum nu se deoache călcâiul sau gura sobei, așa să nu mi se deoache copilașul" și-mi făcea apoi câte-un benghi* boghet* în frunte, ca să nu-și prăpădească odorul!... și altele multe încă făcea...

Așa era mama în vremea copilăriei mele, plină de minunății, pe cât mi-aduc aminte; și-mi aduc bine aminte, căci brațele ei m-au legănat când îi sugeam țâța cea dulce și mă alintam la sânu-i, gângurind și uitându-mă în ochi-i cu drag! Și sânge din sângele ei și carne din carnea ei am împrumutat, și a vorbi de la dânsa am învățat. Iar înțelepciunea de la Dumnezeu, când vine vremea de a pricepe omul ce-i bine și ce-i rău.

opsas (reg.) partea din spate a încălțămintei și tocul
benghi (pop.) mic semn negru (natural sau artificial) pe obraz sau pe trup
boghet (fig.) frumos și mare

1. Precizează două caracteristici ale mamei observate în fragmentul dat.

---

2. Extrage patru elemente care descriu atmosfera din cadrul familiei lui Nică.

---

3. Prezintă imaginea familiei, așa cum reiese din fragmentul dat.

---

4. Explică rolul virgulelor din structura: *„Și, Doamne, frumos era pe atunci...”.*

---

5. Selectează patru termeni/structuri din care reiese stilul popular al lui Ion Creangă.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Indică sentimentele pe care le are naratorul cu privire la familia sa și la perioada copilăriei.

---

7. Menționează patru aspecte care alcătuiesc amintirile protagonistului cu privire la perioada copilăriei. Ce observi că rememorează?

---

8. Scrie un text, de 5-7 rânduri, în care să explici semnificația primei fraze din text.

---

9. Motivează alegerea naratorului de a situa în centrul rememorării copilăriei, imaginea mamei.

Scanned with OKEN Scanner

10. Justifică, în 5-7 rânduri, semnificația structurii *„Iar înțelepciunea de la Dumnezeu, când vine vremea de a pricepe omul ce-i bine și ce-i rău”*, **în raport cu întâmplările menționate.**

11. Descrie, în 3-5 rânduri, relația dintre mamă și fiu, așa cum reiese din fragmentul dat.

12. Notează, în 3-5 rânduri, de ce crezi că tatăl este o figură absentă.

REDACTEAZĂ

13. Descrie, în 5-10 rânduri, spațiul în care ți-ai petrecut cel mai mult timp împreună cu familia ta.

Scanned with OKEN Scanner

14. Scrie un text, de 15-20 de rânduri, în care să relatezi o întâmplare surprinzătoare petrecută în familia ta.

ARGUMENTEAZĂ

15. Exprimă-ți opinia, în 5-8 rânduri, despre importanța unei familii unite pentru dezvoltarea armonioasă a individului.

16. Scrie un text argumentativ, de 15-20 de rânduri, în care să îți exprimi opinia despre afirmația: *„Nu-ți poți alege familia. Ea este darul lui Dumnezeu pentru tine."* (Desmond Titu).

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 2

Ioan Slavici, **Mara**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Umblă Mara prin lume, aleargă sprintenă, se târguiește și se ceartă cu oamenii, se mai ia și de cap câteodată, plânge și se plânge c-a rămas văduvă, și apoi se uită împrejur să-și vadă copiii și iar râde.

„Tot n-are nimeni copii ca mine!" își zice ea, și nimeni nu poate s-o știe aceasta mai bine decât dânsa, care ziua toată vede mereu copii și oameni și nu poate să vadă ființă omenească fără ca s-o pună alături de copiii ei. Mult sunt sănătoși și rumeni, voinici și plini de viață, deștepți și frumoși, răi sunt, mare minune, și e lucru știut că oameni de dai Doamne numai din copii răi se fac.

Mai sunt și zdrențăroși și desculți și nepieptănați și nespălați și obraznici, sărăcuții mamei; dar tot cam așa e și mama lor ea însăși; cum altfel ar putea să fie o văduvă săracă? cum ar putea să fie copiii săraci, care își petrec viața în târg, printre picioarele oamenilor?

Muiere mare, spătoasă, greoaie și cu obrajii bătuți de soare, de ploi și de vânt, Mara stă ziua toată sub șatră, în dosul mesei pline de poame și de turtă dulce. La stânga, e coșul cu pește, iar la dreapta clocotește apa fierbinte pentru „vornoviști", pentru care rade din când în când hreanul de pe masă. Copiii aleargă și își caută treabă, vin când sunt flămânzi și iar se duc după ce s-au săturat, mai se joacă voioși, mai se bat, fie între dânșii, fie cu alții, și ziua trece pe nesimțite.

Serile, Mara, de cele mai multe ori, mănâncă ea singură, deoarece copiii, obosiți, adorm, în vreme ce ea gătește mâncarea. Mănâncă însă mama și pentru ea, și pentru copii. Păcat ar fi să rămâie ceva pe mâine.

Apoi, după ce a mai băut și o ulcică de apă bună, ea scoate săculețul, ca să facă socoteala. Niciodată însă ea n-o face numai pentru ziua trecută, ci pentru toată viața. Scăzând dobânda din capete, ea pune la o parte banii pentru ziua de mâine, se duce la căpătâiul patului și aduce cei trei ciorapi: unul pentru zilele de bătrânețe și pentru înmormântare, altul pentru Persida și al treilea pentru Trică. Nu e chip să treacă zi fără ca ea să pună fie și măcar numai câte un creițar în fiecare din cei trei ciorapi; mai bucuros se împrumută pentru ziua de mâine. Când poate să pună florinul, ea-l sărută, apoi rămâne așa, singură, cu banii întinși pe masă, stă pe gânduri și începe în cele din urmă să plângă.

1. Formulează două enunțuri despre imaginea familiei Marei, valorificând informații din textul dat.

---

2. Precizează, din fragmentul dat, patru trăsături ale copiilor.

---

3. Enumeră membrii familiei Marei.

---

4. Indică rolul semnelor citării (ghilimele) în text.

---

5. Menționează un aspect al relației dintre Mara și cei doi copii ai săi, așa cum reiese din fragmentul dat.

---

6. Precizează tipul de narator și perspectiva narativă identificate în text.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

7. Evidențiază două mijloace de caracterizare utilizate în text și susține-le cu exemple.

---

8. Explică semnificația enunțului: *„Tot n-are nimeni copii ca mine!."*

---

9. Notează trăsătura principală a mamei, așa cum reiese din ultimul paragraf al textului.

---

10. Fragmentul este selectat din capitolul *„Sărăcuții mamei"*. Explică, în 5-7 rânduri, titlul în raport cu ideile expuse în textul dat.

Scanned with OKEN Scanner

11. Justifică motivația Marei de a strânge banii câștigați.

REDACTEAZĂ

12. Realizează în 5-8 rânduri, un portret al mamei, care să coincidă cu imaginea acesteia din copilăria ta.

ARGUMENTEAZĂ

13. Exprimă-ți opinia, într-un text de 15-20 de rânduri, despre familia monoparentală (care are numai un singur părinte), valorificând și informații din textul dat.

14. Scrie un text argumentativ, de 10-15 rânduri, despre familie, pornind de la afirmația lui Lev Tolstoi *„Toate familiile fericite sunt la fel; fiecare familie nefericită este nefericită în propriul fel".*

Scanned with OKEN Scanner

FIŞĂ DE LUCRU 3

Marin Preda, **Moromeţii**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Moromete nu răspunse, dar tuşi liniştitor. Totuşi Catrina nu-şi văzu de somn. Se întâmpla ceva în familie!? Poate plecarea lui Achim la Bucureşti, dar despre asta se vorbise de prin iarnă, se gândiseră destul. În timpul mesei fusese pomenit numele agentului de urmărire care avea să vină mâine dimineaţă după fonciire. Dar şi asta era poveste veche; Jupuitu venea în fiecare an şi anul acesta nu avea nimic deosebit faţă de celălalt. Banca? Dar banca venea taman la toamnă. Poate că toate aceste ameninţări care se târau cu anii în urma lor, să se îngrămădească în acest an pe capul familiei? Da. Dar nici asta nu se putea, fiindcă timpul era foarte răbdător şi ameninţările mari se sfărâmau în puzderie de ameninţări mai mici pe care cu ajutorul timpului le ducea zilnic în spinare. Aşa se întâmplase că timpul făcuse să rămână în urmă una din cele mai cumplite ameninţări de care îşi aduceau aminte şi anume datoria făcută la bancă pentru plata loturilor primite la reforma agrară de după război. Mulţi au vândut loturile iar alţii au rămas de tot fără pământ şi au căzut în mizerie. Ei au avut însă răbdare, au dus-o de la an la an până când, într-o zi, statul văzând că ţăranii tot n-au cu ce plăti, n-a mai avut încotro şi a trebuit să şteargă datoriile. N-aveau să poată plăti? Se gândiseră mult şi mai mare nenorocire decât să piardă ceea ce nu câştigaseră ce putea fi? Era deci limpede că numai Moromete singur era pricina propriilor sale gânduri şi Catrinei i se păru atât de ciudat acest lucru, încât se închină.

— Se vede că ai intrat în anul morţii, şopti ea. Şi îşi lăsă capul pe căpătâi, pomenind că aşa se întâmplă când omul uită de Dumnezeu, uită şi Dumnezeu de el şi îl lasă singur în faţa păcatelor.

— Pentru că, mai bolborosi ea cu faţa în căpătâi, numai păcatele nu te lasă să dormi. La aceste cuvinte din urmă, Moromete tuşi cu înţeles şi răspunse cu o veselie supărată:

— D-aia dormi tu buştean, lovi-te-ar moartea, că n-ai păcate! Aruncă ţigarea, se dădu jos de pe prispă şi o luă încet spre grădină, fără să mai asculte răspunsul femeii. Catrina era credincioasă şi de aceea pomenise de păcate.

1. Indică sinonime contextuale pentru termenii:

- **liniştitor** _____
- **taman** _____
- **pomenit** _____
- **să şteargă** _____

2. Explică rolul cratimelor în structura *„lovi-te-ar moartea"*.

_____

_____

3. Notează două idei principale ale fragmentului dat.

_____

_____

4. Precizează motivul stării de tensiune din familia Moromete.

_____

_____

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

5. Explică, în 3-5 rânduri, titlul romanului, prin raportare la tema familiei.

6. Prezintă, în 3-5 rânduri, semnificația enunțului: *„D-aia dormi tu buștean, lovi-te-ar moartea, că n-ai păcate! Aruncă țigarea, se dădu jos de pe prispă și o luă încet spre grădină, fără să mai asculte răspunsul femeii. Catrina era credincioasă și de aceea pomenise de păcate".*

7. Scrie un text, de 5-7 rânduri, în care să explici relația dintre cei doi soți, așa cum reiese din fragmentul dat.

8. Notează câte două trăsături ale celor două personaje, așa cum reies din fragementul dat.

9. Precizează modalitățile de caracterizare folosite în conturarea portretelor celor două personaje.

Scanned with OKEN Scanner

10. Comentează, în 4-5 rânduri, următoarea secvență: *„Moromete nu răspunse, dar tuşi liniştitor. Totuşi Catrina nu-şi văzu de somn. Se întâmpla ceva în familie!?"*

REDACTEAZĂ

11. Citește primele pagini ale romanului „Morometii" și caută scena în care este descris momentul în care familia ia cina. Realizează o schemă din care să rezulte relația dintre personaje și statutul acestora, în funcție de așezarea la masă.

ARGUMENTEAZĂ

12. Exprimă-ți opinia, în 15-20 de rânduri, despre importanța unui model patern în dezvoltarea individuală.

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 4

Honoré de Balzac, **Moș Goriot**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

— Da, răspunse Eugène. Dar, domnule Goriot, cum poți dumneata, când fetele trăiesc în bogăție, să stai într-o asemenea cocioabă?

— Zău, pentru ce-aș avea nevoie de ceva mai bun? Răspunse el cu un aer în aparență nepăsător. N-aș fi în stare să-ți explic aceste lucruri; nu știu să leg nici două cuvinte cum se cade. Totul e aici, adăugă el, lovindu-se în piept. Viața mea e în fetele mele. Dacă ele se distrează, dacă sunt fericite, frumos gătite, dacă pășesc pe covor, ce însemnătate are cum sunt îmbrăcat și cum arată locul în care mă culc? Nu mi-e câtuși de puțin frig, dacă lor le e cald, nu mă plictisesc niciodată dacă ele râd. Nu am alte necazuri decât pe ale lor. Când vei fi tată, când îți vei auzi copiii gângurind și îți vei spune: Sunt trup din trupul meu!, când vei simți că acele mici făpturi sunt sânge din sângele dumitale și că au primit tot ce ai avut dumneata mai ales - căci așa e! - te vei crede prins de pielea lor, îți vei închipui că ești legănat și dumneata de mersul lor. Glasul lor îmi răsună pretutindeni. O privire din partea lor, când e tristă, îmi îngheață sângele. Într-o zi vei ști că ești mult mai fericit de fericirea lor decât de propria-ți fericire. Nu pot să-ți lămuresc cum vine asta: sunt niște trăiri lăuntrice care te umplu de bucurie. Pe scurt, trăiesc întreit. Vrei să-ți spun un lucru nostim? Ei uite, când am devenit tată, l-am înțeles pe Dumnezeu. Cel de sus e pretutindeni căci întreaga zidire își are suflarea de la El. Domnule, așa sunt și eu cu fetele mele. Numai că îmi iubesc fetele mai tare decât iubește Dumnezeu lumea, pentru că lumea nu e la fel de frumoasă ca Dumnezeu, iar fetele mele sunt mai frumoase decât mine. Sunt atât de aproape de sufletul meu, încât am bănuit că ai să le vezi în seara asta. [...]

Moș Goriot era sublim. Eugène nu-l văzuse niciodată luminat de focul pasiunii lui părintești. Un lucru vrednic de luat în seamă este puterea de inspirație pe care o posedă sentimentele.

1. Oferă sinonime pentru termenii:

- **privire** _____
- **luminat** _____
- **vrednic** _____
- **posedă** _____

2. Precizează un mod de expunere utilizat în text și justifică-ți alegerea.

_____

_____

3. Notează tipul de narator și perspectiva narativă din textul dat.

_____

_____

4. Explică transfigurarea bătrânului când vorbește despre fetele sale *„Moș Goriot era sublim. Eugène nu-l văzuse niciodată luminat de focul pasiunii lui părintești. ".*

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

5. Explică motivul pentru care moș Goriot se compară cu Dumnezeu și la ce se referă acesta.

6. Selectează, din text, două structuri care conturează portretul fetelor lui moș Goriot.

7. Motivează, cu exemple din text, două aspecte care îl nelămuresc pe Eugène.

8. Precizează o modalitate de caracterizare identificată în text și oferă un exemplu sugestiv.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

9. Indică două argumente care să ilustreze tema familiei, așa cum reiese din textul dat.

10. Explică, în 5-7 rânduri, semnificația afirmației: *„Totul e aici, adăugă el, lovindu-se în piept."*

11. Realizează portretul lui moș Goriot, valorificând informațiile din fragment.

Scanned with OKEN Scanner

12. Selectează două structuri care sugerează implicarea afectivă a personajului principal. Ce observi, cu privire la aceasta?

REDACTEAZĂ

13. Realizează, în 8-15 rânduri, o descriere a unei familii dintr-un roman pe care l-ai citit, valorificând idei care vizează relația dintre personaje și statutul acestora.

ARGUMENTEAZĂ

14. Scrie un text, de 15-20 de rânduri, în care să argumentezi afirmația „Ca să se simtă fericiți, părinții trebuie să dea mereu. A da mereu - asta te face să fii tată." (**Honoré de Balzac**), **valorificând informațiile din textul dat.**

15. Exprimă-ți opinia, într-un text de 15-20 de rânduri, despre imaginea familiei ideale.

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE EVALUARE

Se dă textul:

Conu Dinu, rămas singur, prinse a înnoda firul vremilor de azi cu lungul șir al celor trecute, și a se întreba, cu disperarea oamenilor bătrâni, cum era cu putință ca nepotul vătafului Scatiu (pe care vătaf îl văzuse el însuși în spinarea unui țigan și bătut de un alt țigan cu opritorile de la cai, după porunca lui tată-său, căminarul) să ajungă a cere mâna fetei lui? Și imaginile trecute îi reveneau în minte, slăbite, cu câte o răsăritură de observație copilărească cum le făcuse: bunăoară că pe atunci ploua mai des și mai la vreme. Șezu jos și fuma mai departe din țigara stinsă, sărind cu mintea la nepotu-său, Damian, care nu mai venea din străinătate, la soră-sa, Diamandula, mama lui Damian, care trăia numai prin puterea imaginii fiului său, la una și la alta, până ce un pisic, care se strecurase sub scaun, îi atrase luarea-aminte prin îndemânarea cu care se juca cu pana țigaretei lui Tănase Scatiu.

Era tocmai să se supere din nou, pe pisic și pe Tănase, când bătu cineva la ușe.

— Poftim! zise el cu glasul trăgănat al boierilor bătrâni.

Ușa se deschide și o femeie tânără intră, închizând-o repede, ca să nu lase muștele înăuntru.

— Sărut mâna, cuoane Dinule, zise ea, sărutându-i mâna cu adevărat.

— Bună ziua, fetițo, îi răspunse el, dându-i mâna să i-o sărute. Vino-ncoa să te pup pe obraz.

Și după ce o sărută, se uită la dânsa de aproape, ca și cum o cerceta să o cumpere.

— Ce păcat că nu ești băiat, Sașo.

Ea începu a râde, mirată.

— De ce, coane Dinule?

— Ți-aș da pe Tincuța.

— Și eu aș lua-o numaidecât. Numai aș fi cam copt pentru dânsa.

Bătrânul se uită lung la ea, ținându-i mâna într-ale lui.

— Uite, Sașo, poți să te superi, dar eu tot n-o să te las în pace: de ce nu vrei să te măriți, fato?

(***Viața la țară***, Duiliu Zamfirescu)

I. Rezolvă următoarele cerințe:

1. Selectează patru termeni care nu respectă limba literară actuală și scrie forma lor corectă. **8 p**

---

2. Explică rolul virgulelor în structura: *„Conu Dinu, rămas singur, prinse a înnoda firul...“*. **4 p**

---

3. Prezintă motivul nemulțumirii conului Dinu. **6 p**

---

4. Notează personajele care iau parte la acțiune. **4 p**

Scanned with OKEN Scanner

5. Indică relația dintre Conu Dinu și Tănase Scatiu, așa cum reiese din fragmentul citat. **8 p**

6. Argumentează, în 5-7 rânduri, faptul că textul dat se încadrează în tema familiei, oferind două argumente, însoțite de exemple. **20 p**

II. Scrie un text, de 8-10 rânduri, în care să prezinți comparativ imaginea familiei, așa cum apare în două dintre textele studiate în unitatea *Familia*. 40 p

Se acordă 10 p din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

PROIECT

Lucrează împreună cu un coleg și realizați o prezentare despre modul în care tema familiei se reflectă în literatură.

Veți avea în vedere:

- realizarea proiectului în Power Point (maximum 10 pagini);
- includerea în analiză a textelor literare studiate în cadrul acestei unități;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operelor literare avute în discuție;
- specificarea, pentru fiecare text, a felului în care este percepută familia, menționarea personajelor centrale, numirea membrilor familiei.

Scanned with OKEN Scanner

Cinematografia

1. Vizionează integral filmul „Morometii" (1987), în regia lui Stere Gulea.

2. Menționează două aspecte care marchează diferențele dintre ecranizare și romanul lui Marin Preda.

---

3. Scrie, în spațiul de mai jos, numele actorilor care îi interpretează pe membrii familiei Morometii.

- Ilie Moromete _____;
- Catrina _____;
- Nilă _____;
- Paraschiv _____;
- Achim _____;
- Ilinca _____;
- Tita _____;
- Niculae _____;

4. Notează replica ta preferată și precizează cui aparține.

---

5. Un film mai puțin cunoscut este cel realizat după romanul lui Ioan Slavici, „Mara", intitulat „Dincolo de pod" (regia Mircea Veroiu, 1975/1976). Vizionează filmul și explică, în spațiul de mai jos, alegerea titlului ecranizării.

---

6. Romanul lui Honoré de Balzac, „Moș Goriot", a beneficiat de realizarea unui telefilm în regia lui Jean Daniel Verhaegue. Producția este una franceză, română și belgiană. Crezi că aceasta este cea mai bună variantă pentru ecranizarea unui text amplu? Exprimă-ți opinia, într-un text de maximum 10 rânduri, despre realizarea unei serii televizate.

Scanned with OKEN Scanner

---

7. Alcătuiește o listă care să cuprindă patru exemple de romane care au fost serii televizate sau ecranizări celebre.

---

8. Imaginează-ți că realizezi distribuția pentru o ecranizare după un roman celebru. Ce text ai alege? Cine ar juca în rolul personajului principal?

---

9. O întrebare frecventă este „Cartea sau filmul?". Notează, în spațiul de mai jos, două argumente pro și două contra.

• Argumente pro

• Argumente contra

Scanned with OKEN Scanner

VI. CONFRUNTĂRI ETICE ŞI CIVICE

FIŞĂ DE LUCRU 1

Ioan Slavici, **Moara cu noroc**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Ghiță rămase cuprins de gândurile omului păgubaș. El era un om cu minte şi înţelegea cele ce se petrec.

Aici, la Moara cu noroc, nu putea să stea nimeni fără voia lui Lică. [...] Iar Ghiţă voia cu tot dinadinsul să rămâie la Moara cu noroc, pentru că-i mergea bine. „Trei ani, numai trei ani să pot sta aici – îşi zicea el – şi mă pun pe picioare, încât să pot să lucrez cu zece calfe şi să le dau altora de cârpit."

Dar aceşti trei ani atârnau de Lică. Dacă se punea bine cu dânsul, putea să-i meargă de minune, căci oamenii ca Lică sunt darnici. E numai vorba ce va fi cerând Lică pentru ceea ce dă.

Ghiţă întâia oară în viaţa lui ar fi voit să n-aibă nevastă şi copii, pentru ca să poată zice: „Prea puţin îmi pasă!" Se gândea la câştigul pe care l-ar face în tovărăşie cu Lică, vedea banii grămadă înaintea sa şi i se împăienjeneau parcă ochii: de dragul acestui câştig ar fi fost gata să-şi pună pe un an, doi capul în primejdie. Avea însă nevastă şi copii şi nu putea să facă ce-i plăcea. [...]

— Ce vrei cu mine?!

— Ce vreau? grăi Lică râzând. Ghiță! mulți oameni au pierit la cârciuma asta și li s-a găsit urma cale de două poște de aici. De când ești tu aici, n-a murit încă nici unul. Mă înțelegi?

Ghiță se ridică și-l privi cu dispreț.

— Și câtă vreme stau eu aici, n-are să moară nici unul, afară poate de mine! zise el hotărât.

Lică iar se rânji la el.

— Vorbești ca fetele mari mai nainte de a fi gustat dulceața păcatului, zise apoi așezat. Poate că și eu am vorbit odată așa, nu țin minte. Știu numai că mă aflam în strâmtorare când am ucis pe cel dintâi om: îmi pieriseră niște porci din turmă și-mi era rușine să spui c-au pierit și n-aveam bani să cumpăr alții în locul lor. Apoi am ucis pe al doilea, ca să mă mângâi de mustrările ce-mi făceam pentru cel dintâi. Acum sângele cald e un fel de boală, care mă apucă din când în când, pentru că tu nu știi încă, urmă el mai cu avânt, cum îți fierbe și clocotește tot sângele când te hotărăști odată să pui un lucru la cale, și ce grozavă e plăcerea de a-l lovi pe omul care te supără, de a-l lovi tare, ca să-l sfărâmi, când te-a atins c-o vorbă ori cu o privire, de a răsplăti însutit și înmiit. Aduni mereu venin și ură și mânie oarbă, și când ai adunat destulă, atunci verși cu prisos, și nu prea mult îți pasă asupra cui, numai om să fie. Tu ești om, Ghiță, om cu multă ură în sufletul tău, și ești om cu minte: dacă te-aș avea tovarăș pe tine, aș râde și de dracul și de mumă-sa. Mă simt chiar eu mai vrednic când mă știu alăturea cu un om ca tine.

— Îți sunt tovarăș! grăi Ghiță hotărât și rece... .

1. Precizează câmpul semantic din care fac parte cuvintele: *câştig, banii, păgubaş, a răsplăti.*

Câmpul semantic din care fac parte cuvintele de mai sus este cel financiar.

2. Explică motivul pentru care Ghiţă îşi doreşte să rămână la „Moara cu noroc". Ce îl poate împiedica să facă acest lucru?

Ghiță își dorește să rămână la „Moara cu Noroc" deoarece vrea să facă bani, dar amenințările lui Lică ar putea să-l oprească.

3. Notează două structuri care sugerează starea lui Ghiţă în faţa confruntării cu Lică.

„Ghiță se ridică și-l privi cu dispreț"

„grăi" „Ghiță hotărât și rece"

Scanned with OKEN Scanner

4. Rezumă, în 5-7 rânduri, fragmentul dat.

Ghiță merge au fam. la Moara cu Noroc să conducă cârciuma. I-a mers bine 3 ani, dar mereu depindeau de Lică dacă voia să îi mai țină sau nu. Setea de bani l-a făcut pe Ghiță să își dorească să nu mai aibă familie deoarece trebuia să aibă grijă de ea. Lică îi povestește lui Ghiță, de ce i-a omorât pe ceilalți 2 care conduceau cârciuma. Ghiță a rămas hotărât să conducă cârciuma.

5. Precizează două moduri de expunere identificate în text și susține-le cu exemple.

Narațiune: „Ghiță rămase cuprins de gândurile omului păgubaș"
Dialog: „Ce vrei cu mine?"

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Prezintă conflictul interior al lui Ghiță.

Conflictul interior al lui Ghiță este dat de foamea de bani, motiv care îl face să nu se sperie la amenințările lui Lică și îl face să-și urască familia.

7. Enumeră două detalii care servesc la conturarea portretului lui Ghiță, așa cum reies din interacțiunea cu Lică.

„Zise el hotărât"; „grai Ghiță hotărât și rece".

8. Stabilește o corespodență între titlu și teama lui Ghiță.

Poate pentru că se află la „Moara cu Noroc", Ghiță crede că va avea norocul să nu aibă probleme cu familia.

9. Identifică două diferențe între Ghiță și Lică, ca urmare a conflictului dintre ei.

Lică rămâne calm, în timp ce Ghiță arată mai multe sentimente în timpul dialogului. Ghiță este pacifist, dar Lică este criminal.

10. Descrie, în 5-7 rânduri, relația dintre Ghiță și Lică, așa cum reiese din fragmentul dat.

Scanned with OKEN Scanner

11. Motivează, în 4-5 rânduri, replica lui Ghiță: *„Și câtă vreme stau eu aici, n-are să moară nici unul, afară poate de mine! zise el hotărât".*

Răspunsul hotărât a lui Ghiță poate fi deoarece nu știa despre ce omoruri vorbea Lică sau chiar că Lică era criminalul care a realizat acele 2 omoruri.

12. Explică, în 5-7 rânduri, semnificația replicii *„De când ești tu aici, n-a murit încă nici unul. Mă înțelegi?"*, **în raport cu relația dintre Lică și Ghiță.**

Semnificația replicii este aceea că Lică poate fi speriat de poliție și să se oprească din a mai omorâ pe cei care conduc cârciuma sau Ghiță pare mai diferit față de ceilalți 2 oameni care au picat victime mâinii lui Lică.

REDACTEAZĂ

13. Imaginează-ți că ești pus în situația lui Ghiță de a rămâne sau a pleca de la Moara cu noroc. Argumentează-ți opțiunea, în 3-5 rânduri.

În situația lui Ghiță eu aș pleca cu toată familia acasă, nu m-aș lăsa cucerit de puterea banului, să îmi risc viața și familia pentru bani.

ARGUMENTEAZĂ

14. Alcătuiește un text, de 10-15 rânduri, în care să argumentezi apartenența la specia nuvelei a textului dat.

15. Scrie un text de tip argumentativ, de 15-20 de rânduri, despre importanța banilor, pornind de la afirmația: *„Ghiță rămăsese cuprins de gândurile omului păgubaș".*

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 2

Liviu Rebreanu, **Pădurea spânzuraților**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

[...] De altfel, în aceeași seară, Bologa avu o convorbire solemnă cu nevastă-sa în privința educației copilului. Îi dezvoltă în fraze pompoase niște principii, pomeni numele câtorva educatori celebri, sfătuind-o chiar să citească pe îndelete operele lor, pe care le citise și dânsul în închisoare tocmai în vederea lui Apostol, și mai ales îi ceru energie, concentrare și hotărâre:

— Copilul trebuie să înțeleagă de la început că viața omului numai atunci e prețioasă când urmărește un ideal! sfârși Bologa patetic. Datoria noastră părintească de-abia acum începe! Trebuie să ne dăm toate silințele ca să facem din odorul nostru un om și un caracter!

Doamna Bologa plânse și-și frânse mâinile. Din discursul soțului ei înțelegea că i se cere să-și astâmpere dragostea de mamă, mângâierile și răsfățările. Totuși, se supuse fără murmur. [...] Deși Apostol era silitor, tatăl hotărî să-l trimită pentru cursurile secundare, la liceul din Năsăud, spunând că copilul trebuie să ia contact cu oamenii și cu lumea. În realitate, Bologa, nemulțumit de educația ultrareligioasă ce o primea copilul acasă, în ciuda prescripțiunilor lui, voia să curme răul cât mai era vreme. [...]

Parva fiind aproape de Năsăud, doamna Bologa venea în fiecare lună să-l vadă, să-l mângâie... Dar Apostol părea acuma vesel și mulțumit. Cartea îl pasiona. La sfârșitul anului școlar, mergând acasă în vacanță, prezintă cu bucurie tatălui său un certificat strălucit.

— Te felicit! îi zise Bologa, după ce citi cu luare-aminte, strângându-i mâna ca unui prieten.

Strângerea aceasta de mână îi făcu o impresie curioasă. Pentru întâia oară simțea că tatăl său îl iubește. Până atunci i se păruse că dragostea trebuie să fie neapărat cu lacrimi și râzgăieri. Acum înțelese că există și iubiri reținute, bărbătești. De altfel, chiar și el devenise mai reținut în exprimarea sentimentelor. [...]

Când termină clasa a patra și aduse iar certificatul, Bologa crezu nimerit să-i spună câteva cuvinte grave, de față cu doamna Bologa, în picioare. După o introducere cu citate latinești, îi evocă amintirea străbunului tras pe roată la Alba Iulia și apoi urmă cu glas falnic:

— De azi încolo, fiul meu, ești bărbat. Dacă ar fi nevoie, ești pregătit să-ți poți câștiga singur o pâine. Intrând în cursul superior, orizontul are să ți se lărgească. Vei pricepe multe lucruri nevăzute, căci viața și lumea sunt pline de taine grele. Să năzuiești mereu a dobândi stima oamenilor și mai ales pe a ta însuți. De aceea sufletul tău să fie totdeauna la fel cu gândul, gândul cu vorba și vorba cu fapta, căci numai astfel vei obține un echilibru statornic între lumea ta și lumea din afară! Ca bărbat, să-ți faci datoria și să nu uiți niciodată că ești român!...

1. Indică sinonime contextuale pentru cuvintele:

- **se depărtă** _____;
- **(te) pomenești** _____;
- **divizia** _____;
- **vedenia** _____;

2. Notează personajele fragmentului.

_____

3. Explică semnificația semnului exclamației în secvența:

„Datoria noastră părintească de-abia acum începe!"

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

4. **Numește ipostaza în care apare Apostol.**

---

5. **Transcrie un pasaj care te-a impresionat și motivează-ți alegerea.**

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. **Prezintă, în 2-3 rânduri, sentimentele mamei, după discuția cu soțul ei. Motivează de ce a reacționat astfel.**

---

7. **Precizează diferențele de opinie dintre cei doi părinți în ceea ce privește educația copilului, așa cum apar în fragmentul dat.**

---

8. **Numește un principiu pe care îl transmite tatăl fiului său, odată cu terminarea clasei a patra.**

---

9. **Explică, în 4-5 rânduri, rolul exclamațiilor din ultimul paragraf al fragmentului, în raport cu relația tată-fiu.**

---

10. **Comentează, în 5-7 rânduri, semnificația afirmației:** *„Copilul trebuie să înțeleagă de la început că viața omului numai atunci e prețioasă când urmărește un ideal!"*

Scanned with OKEN Scanner

11. Ilustrează două elemente care conturează portretul băiatului, odată cu plecarea la liceu.

---

12. Exprimă-ți opinia, în 5-7 rânduri, despre concluzia la care ajunge Apostol: *„Strângerea aceasta de mână îi făcu o impresie curioasă. Pentru întâia oară simțea că tatăl său îl iubește. Până atunci i se păruse că dragostea trebuie să fie neapărat cu lacrimi și răzgâieri. Acum înțelese că există și iubiri reținute, bărbătești. "*

REDACTEAZĂ

13. Numește două valori pe care orice părinte ar trebui să le transmită copilului său și argumentează-ți alegerile.

---

14. Enumeră patru dintre principiile care ți-au fost insuflate de familie.

ARGUMENTEAZĂ

15. Scrie un text de tip argumentativ, de 15-20 de rânduri, despre conștiință, pornind de la afirmația:
„Vei pricepe multe lucruri nevăzute, căci viața și lumea sunt pline de taine grele."

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 3

Ana Blandiana, **Pledoarie** (textul argumentativ)

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Copii răpiți și avioane deturnate în zbor, magazine, gări și cinematografe sărind în aer, automobile explodând, atentate și *hold-up-uri*, crime; sunt ani de când aceste cuvinte nu mai miră pe nimeni, tipărite cu majusculă pe manșetele ziarelor, repetate de crainici excitați de senzațional. Sunt ani (ba chiar milenii) de când de dragul banilor, de dragul credințelor, de dragul ideilor, în numele sentimentelor și în numele idealurilor, se ucide și se dă foc cu o fervoare care îngrozește fără a uimi și oripilează fără a mai părea de neînchipuit.

Violența face parte din viața cotidiană a planetei. E vorba bineînțeles de violența unor persoane particulare, pe care nimic și nimeni nu le obligă să facă ceea ce fac, nimeni în afară de propria conștiință, sau de propriul viciu, sau de propriul fanatism, sau de propria mizerie. Nu mă gândesc la cei ce ucid în războaie sau în plutoane de execuție și pe care uniforma și legea îi transformă în automate și-i absolvă de remușcări. Violența cu state de serviciu și motivații istorice este prea solid instaurată în conștiința colectivă pentru a mai putea furniza tema unei discuții de acest fel. Nu mă gândesc la cei ce ucid sau sunt uciși pe câmpurile de luptă și a căror singură alternativă sunt curțile marțiale. Mă gândesc la cei ce au optat ei înșiși pentru violență într-o lume care – la nici o jumătate de secol de la cea mai mare și dezlănțuită furie a tuturor istoriilor – părea că veacuri și veacuri va avea oroare de sânge, așa cum natura are oroare de vid.

De când am învățat să citesc și de când am învățat să ascult, urmăresc izvoarele violenței pe glob. Crimele pentru bani mă umplu de milă și de dezgust; crimele pentru idei mă umplu de groază și de revoltă. Ce idealuri pot să fie destul de înalte, ca să nu fie înjosite de sângele vărsat în numele lor? Ce credințe pot să fie destul de curate, că să nu fie murdărite de sângele vărsat în numele lor? Și asta după ce, de-a lungul întregii sale deveniri, omenirea și-a înjosit și și-a pângărit toate idealurile și toate credințele în sânge Fanatismul sângeros, manevrat întotdeauna de jocuri ale puterii și socoteli inavuabile, mi s-a părut, în orice punct al istoriei l-aș fi descoperit – și este, incredibil, una dintre constantele evoluției ei – cea mai dezgustătoare dintre forțele – căci este o forță – colcăitoare ale sufletului omenesc.

1. Indică sinonime contextuale pentru cuvintele:

- **fervoare** _____;
- **glob** _____;
- **colcăitoare** _____;
- **inavuabil** _____;

2. Transcrie patru termeni care sunt folosiți cu sens conotativ.

_____

_____

3. Precizează tema fragmentului dat.

_____

Scanned with OKEN Scanner

4. Extrage, din textul dat, o structură care reprezintă o inovație lexicală și explică semnificația acesteia (apariția neologismelor, folosirea unor termeni neadaptați limbii române actuale).

---

5. Explică folosirea majusculei în structura *Fanatismul sângeros*, valorificând ideile din text.

---

6. Identifică și transcrie secvența care exemplifică situații în care violența este justificată, din punctul de vedere al autoarei. Care este opinia ta în ceea ce privește acest aspect?

secvența din text

---

opinia ta

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

7. Precizează două elemente de conținut specifice tipului de text citat.

---

8. Prezintă semnificația afirmației *„Violența face parte din viața cotidiană a planetei."*

---

9. Notează atitudinea autoarei despre violență.

Scanned with OKEN Scanner

10. Menționează ce consideră autoarea că este nevoie să se modifice pentru a trăi într-o lume mai bună.

11. Precizează, în 4-5 rânduri, efectul stilistic al interogațiilor retorice, în raport cu dorința autoarei de a fi persuasivă.

12. Extrage două cuvinte care desemnează stări negative și două care exprimă stări pozitive.

13. Oferă un alt posibil titlu, ținând cont de conținutul fragmentului. Motivează alegerea făcută.

14. Exprimă-ți opinia, în 5-7 rânduri, despre afirmația *„Sunt ani (ba chiar milenii) de când de dragul banilor, de dragul credințelor, de dragul ideilor, în numele sentimentelor și în numele idealurilor, se ucide și se dă foc cu o fervoare care îngrozește fără a uimi și oripilează fără a mai părea de neînchipuit."*

REDACTEAZĂ

15. Numește trei valori pe care ar trebui să le aibă, în opinia ta, un individ, valorificând textul dat.

Scanned with OKEN Scanner

16. **Redactează un text, de 10-15 rânduri, sub forma unei pledoarii împotriva violenței de orice natură.**

ARGUMENTEAZĂ

17. **Alege o cauză care merită susținută. Redactează un text, de 10-15 rânduri, prin care să aduci argumente care să încurajeze promovarea acesteia. Imaginează-ți că textul este inclus în ziarul local.**

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 4

Nicolae Steinhardt, **Jurnalul fericirii (textul memorialistic)**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Cele mai rele clipe din timpul perioadelor petrecute la Securitate. Două:

Într-o noapte, și-i foarte târziu, [...] sunt amenințat: o confruntare cu șeful lotului.

Mai întâi nu înțeleg de ce confruntarea este prezentată ca o amenințare. (Sunt încă boboc.) Dimpotrivă, mă alină gândul de a-l revedea pe Dinu. Perspectiva întâlnirii în toiul nopții, în birourile Securității cu un fost reprezentant de vază al intelectualității „proleglonare" m-a și purtat pe aripile zglobii și tâmpe ale imaginației adolescentine [...]. Ne vom întrece în a tăgădui. Ne vom întrece în a ne apăra unul pe altul. Ne vom zâmbi. Ne vom strânge mâinile. Vom suferi laolaltă. [...]

Ceea ce mă îngrozește și mă deprimă dincolo de orice putință de a mă exprima este și înfățișarea fizică a lui Dinu și ținuta lui. Înfățișarea: slab, gălbejit, neras, îmbrăcat în țoale ponosite care nu stau, ci atârnă pe el; au trecut numai un an și câteva luni de când nu l-am văzut și pe ce necunoscute versante ale lunii (luna cealaltă) a și ajuns! Și ochelarii aceia negri, care-s coșmarul meu, care - aveam să înțeleg abia mai târziu - simbolizează întunericul ca opus al luminii lui Hristos. [...] Ținuta: stafia aceasta slăbănoagă și jerpelită, de îndată ce a fost introdusă în cameră și așezată de gardian cu fața la masa de lucru a ofițerului anchetator și de cum i s-a vorbit, a și luat poziția de drepți. Nu i s-au scos ochelarii, eu n-am voie să vorbesc așa încât nu are de unde ști că sunt prezent.

Al doilea moment, și mai cumplit: din nou confruntat cu T. [...] T. are acum un fel de statut de martor de profesie: n-a fost trimisă la penitenciarul de executare a pedepsei, o țin la Malmaison și o scot la tot felul de procese din partea acuzării. [...]

În procesul lui Nego n-au scos nimic de la mine, declarații anodine (Ce, mă, îi dai certificate de democratism, știi c-ai haz! Și zici că au fost conversații banale?) și nu m-au putut folosi ca martor. [...]

Ea dă și acum o declarație satisfăcătoare pentru anchetă. Dar nu numai eu am făcut progrese, a făcut și ea. Umple un proces-verbal atât de perfect, de tipizat, de corespunzător, vorbește atât de conform cu ceea ce se așteaptă de la ea să spună - de acordat -, ofițerii o tutuiesc pe un ton atât de familiar și de binevoitor - disprețuitor încât mă apucă iar amețeala, o amețeală de data aceasta însoțită de spasme intestinale și de un fel de aprigă luciditate dușmănoasă. Poate că acum e - la patruzeci și opt de ani - momentul în care trec de la copilărie la maturitate, de la visare la cunoaștere, la *awareness*.

1. Menționează semnificația termenului *boboc*, în raport cu statutul protagonistului și contextul dat.

---

2. Notează din text patru termeni care alcătuiesc câmpul semantic al ideii de confruntare.

---

3. Precizează cele două momente dificile ale personajului din timpul perioadelor petrecute la Securitate, ca urmare a stării conflictuale în care se află.

Scanned with OKEN Scanner

4. **Prezintă două aspecte ale portretului lui Dinu, din punctul de vedere al statutului de prizonier politic. Ce conflict trezește această apariție în sufletul protagonistului?**

---

5. **Selectează, din textul dat, două structuri care indică starea autorului, valorificând situația-limită în care se află.**

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. **Numește tipul de confruntare (civică, etică) pe care o întâmpină personajul și explică în ce constă aceasta.**

---

7. **Comentează ce generează stările de rău fizic relatate de autor.**

---

8. **Explică, în 5-7 rânduri, preferința autorului pentru termenul „awareness", așa cum reiese din situația expusă în textul ales.**

Scanned with OKEN Scanner

9. Indică în ce constă confruntarea principală din fragment.

10. De ce crezi că autorul se teme de înfățișarea deplorabilă a lui Dinu?

11. Comentează, în 5-7 rânduri, semnificația enunțului *„Ea dă și acum o declarație satisfăcătoare pentru anchetă"*, **valorificând elementele de conținut.**

REDACTEAZĂ

12. Scrie două posibile întrebări pe care i le-ai adresa unui deținut politic.

13. Urmând modelul dat, redactează o pagină de jurnal, în care să descrii o situație dificilă din viața personală a unui adolescent.

Scanned with OKEN Scanner

14. Redactează o pledoarie împotriva privării de libertate a unui individ acuzat de niște delicte absurde (de exemplu apartenența la o anumită clasă socială, la un grup etnic etc.).

ARGUMENTEAZĂ

15. Scrie un text de tip argumentativ, de 15-20 de rânduri, despre importanța libertății individului, pornind de la afirmația: *„Poate că acum e - la patruzeci și opt de ani - momentul în care trec de la copilărie la maturitate, de la visare la cunoaștere, la awareness".*

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE EVALUARE

Se dă textul:

Adam și Eva nu mai puteau locui în frumosul paradis.

Înainte, viața lor a fost veselă și fericită. Acum viața lor era tristă și plină de trudă. Aceasta era pedeapsa neascultării lor. Dar iată că într-o zi se întâmplă ceva foarte frumos. Dumnezeu le dărui un copil, un băiețel drăgălaș. Ce fericiți erau ei acum. Eva deveni mamă. Ea-l numi pe băiețel Cain.

După un timp li se născu iarăși un copil, pe care îl numiră Abel. Adam și Eva aveau acuma doi băieți. [...]

Cei doi băieți crescură repede. Învățară să meargă și să vorbească. Apoi Adam și Eva i-a învățat să se roage. Le mai povesti despre Domnul Dumnezeu, despre paradis și despre Satana, care vrea întotdeauna să-i facă pe oameni neascultători. Și apoi i-au întrebat pe copii: „Vreți voi să-l iubiți mereu pe Domnul și să-l ascultați întotdeauna?".

Cu timpul Cain și Abel se făcură adevărați flăcăi. Ei trebuiau să lucreze întocmai ca și tatăl lor. Cain se făcu agricultor. El lucra pe câmp. Semăna grâul, iar când grâul era copt, îl secera, îl măcina și cocea pâine.

Abel se făcu cioban. El mergea cu oile sale la pășune, căutându-le iarba cea mai gustoasă. Laptele oilor era foarte bun. Câteodată mai tăia și câte o oaie. Atunci avea carne bună. Cain semăna tot mai mult grâu, iar Abel avea tot mai multe oi, căci în fiecare an se năștеau mieluși. Dar cine făcea să crească grâul pentru Cain? Și cine-i dădea toate oile lui Abel? Dumnezeu Domnul. Totul vine de la Dumnezeu. Aceasta o știau bine Cain și Abel. Și de aceea ei doreau să-i mulțumească Domnului pentru toate și să-i ofere ceva în schimb.

S-au hotărât să aducă lui Dumnezeu o jertfă. Când Abel a vrut să aducă Domnului o jertfă a ales oaia cea mai frumoasă din câte avea. Apoi zise: „Această oaie este pentru Dumnezeu." A căutat crengi uscate, căci acestea ardeau bine, le puse pe o grămadă de pietre, a tăiat oaia și a așezat-o peste crengi. Acum jertfa era pregătită. [...]

Îndată Abel îngenunche și zise plin de venerație: „Dumnezeul meu cât de mult te iubesc. Tu veghezi asupra mea cu atâta grijă. Și aducându-ți această jertfă din toată inima vreau să-ți arăt recunoștința mea." [...]

Și Cain aduse Domnului o jertfă. Strânse niște pietre, puse niște crengi deasupra, iar pe crengi puțin din grâul pe care Domnul făcuse să crească pe ogorul său. Apoi îi dădu foc. Apoi începu și Cain să se roage, dar în inima lui nu era deloc mulțumit. Se gândea: „De ce oare trebuie să-i mulțumesc lui Dumnezeu, eu însumi am semănat grâul și am muncit ca acesta să crească!" și Dumnezeu știa bine ceea ce gândea Cain. Văzu că acesta nu-l iubea. Și de aceea nu-i primi jertfa. Și nu-i dădu nici bucurie și nici fericire. Cain observă bine acest lucru și se supără foarte tare pe Dumnezeu, și pe Abel, dar mai ales pe Abel. Deveni invidios. El se gândea: „Dumnezeu îl preferă pe Abel; lui îi dă fericire, însă mie nu." Foarte des se gândea la aceasta devenind din ce în ce mai răutăcios. Nu mai putea dormi noaptea și nu mai mânca aproape nimica. Dumnezeu îi atrase atenția și îi zise: „Caine, de ce ești așa de rău și invidios? Este vina ta dacă lucrurile stau așa. Dacă tu m-ai iubi ai fi și tu fericit și vesel. Gândește-te la aceasta Caine și nu mai fi invidios." Cain însă nu ascultă și făcu după capul lui. Într-o zi îi zise lui Abel: „Hai să mergem pe câmp." Și când fu singur cu Abel, începu o ceartă cu el. Îl trânti și îl bătu până când îl omorî. Abel zăcea acum întins pe pământ, iar sângele lui se scurgea pe iarbă. Cain se sperie foarte tare! Nu știa cum să fugă de repede căci îi era frică de pedeapsă! Dumnezeu văzuse totul. El vede tot ce se întâmplă pe pământ. Îl întrebă pe Cain: „Unde este Abel, fratele tău?" Atunci Cain începu să-l mintă și zise: „Nu știu unde este Abel. În orice caz eu nu sunt păzitorul fratelui meu!" Dumnezeu zise: „Pentru că ai făcut așa ceva, nu voi mai lăsa să crească nimica pentru tine. Pleacă de aicea căci nu mai vreau să știu nimica de tine. Și oricât de departe te vei duce, nicăieri în lume nu vei mai găsi liniște."

Așa se și întâmplă. Cain plecă departe, tot mai departe, dar oriunde se afla își aducea aminte de fratele său Abel, pe care îl omorâse. Toată viața lui a fost plină de frică și nefericită. [...]

(Legenda lui Cain și Abel)

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

I. Rezolvă următoarele cerințe:

1. Explică rolul utilizării ghilimelelor în text. **6 p**

2. Selectează patru termeni care sugerează diferențele dintre cei doi frați. **8 p**

3. Transcrie secvența care evidențiază sentimentul de îndoială al lui Cain. **6 p**

4. Indică motivul conflictului dintre Abel și Cain. Cum se încheie acesta? **12 p**

5. Menționează consecințele suportate de Cain ca urmare a faptei sale. **8 p**

6. Notează morala legendei biblice. **20 p**

II. Redactează un text, de 10-15 rânduri, în care să prezinți tipuri de confruntări etice/civice observate în textele studiate (minimum două), oferind exemple care să îți susțină ideile. **30 p**

PROIECT

Lucrează împreună cu trei colegi și realizați un portofoliu al unității Confruntări etice și civice.

Veți avea în vedere:

- lectura integrală a textelor;
- realizarea unei fișe biografice pentru fiecare dintre scriitorii incluși în această unitate;
- precizarea tipurilor de conflict din textele studiate, cu exemple;
- notarea personajelor principale, a statutului acestora și a relațiilor care se stabilesc între ele;
- veți transcrie, pentru fiecare operă, câte două secvențe semnificative pentru tema dezbătută;
- proiectul vostru nu va depăși 15 pagini.

Scanned with OKEN Scanner

VII. ŞCOALA

FIŞĂ DE LUCRU 1

Barbu Ştefănescu Delavrancea, **Domnul Vucea**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Monitorul general striga cu glas tare:

— Ochii pe carte, gândul la lecţie, linişte profundă şi făr' de mişcare. Cinci dintr-odată şi oprit!

Cinci dintr-odată şi oprit însemna că cel ce va mişca o mână sau va întoarce capul cât de puţintel va mânca cinci nuiele la palmă şi-l va închide la arest până noaptea.

Toţi încremeneau cu ochii în carte.

Domnul Vucea închidea ochii. Se prefăcea că doarme (uneori dormea cumsecade). Îşi rezema capul în mâini, acoperindu-şi faţa cu degetele resfirate, ca să prindă vreun tătar.

Dupe un ceas de amorţire tâmpită, ne apuca ameţeala. Ne auzeam răsuflările. Ideea d-a nu mişca ne obosea şi capul începea să ne tremure. Locul unde fundul ţestii să înjugă cu şira spinării ne durea. De era vară, năduşeala începea să ne curgă pe obraji şi dupe urechi, în jos, d-a lungul gâtului. Cu neputinţă ca cei mai slabi să nu mişte o mână, un picior; sau gâdelaţi de şiroaiele de năduşeală, să nu vrea să se şteargă.

Dăstul!

Nelegiuirea se pedepsea.

Domnul Vucea tresărea vesel de pe catedră, se scărpina în barbă şi striga mulţumit:

— Ha, tătarul! Am prins un tătar! General de ordine, cinci şi oprit!

1. Precizează două moduri de expunere prezente în text şi oferă exemple sugestive.

---

2. Numeşte tipul de narator şi perspectiva narativă din textul dat.

---

3. Indică rolul monitorului general.

---

4. Transcrie stările prin care treceau şcolarii.

---

5. Menţionează cauza pentru care erau pedepsiţi copiii şi în ce consta pedeapsa.

Scanned with OKEN Scanner

6. Scrie ce așteptări avea monitorul general.

---

7. Prezintă semnificația termenului *tătar* în contextul dat.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

8. Precizează două dintre aspectele dificile din viața de școlar a copiilor.

---

9. Numește tema fragmentului.

---

10. Realizează un portret (5-7 rânduri) al domnului Vucea, așa cum reiese din text.

---

11. Stabilește o legătură între monitorul general și domnul Vucea.

---

12. Extrage patru termeni care nu corespund normei literare actuale și notează varianta acceptată de *DOOM2*.

Scanned with OKEN Scanner

REDACTEAZĂ

13. Numește două asemănări și două deosebiri între școala din trecut și cea actuală.

---

14. Școala ar trebui să fie centrată pe nevoile elevului. Propune patru aspecte / acțiuni concrete care să îi motiveze pozitiv pe elevi.

---

15. Scrie un text de 5-7 rânduri în care să povestești cum decurge pentru tine o zi la școală.

ARGUMENTEAZĂ

16. Exprimă-ți opinia, într-un text de 8-10 rânduri, despre necesitatea pedepsei în demersul didactic.

17. Argumentează, în 10-15 rânduri, apartenența la genul epic a fragmentului citat.

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 2

Marin Preda, **Viața ca o pradă**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Din ciocnirile sau prieteniile mele cu profesorii descopăr cel mult că se învaţă bine cu profesorul care inspiră simpatie, dar se învaţă în cele din urmă bine şi cu cel rău, de frică. În nici una din ciocnirile sau prieteniile de care îmi amintesc nu descopăr un conflict sau o afinitate între aspiraţiile încă în faşă ale viitorului romancier, cu obtuzitatea sau, dimpotrivă, înţelegerea protectoare a cutărui profesor, afară de una singură, dar asta avea să se întâmple mai târziu.

Mie îmi plăceau de pildă istoria şi matematicile, dar amândoi profesorii de la aceste materii erau personalităţi lipsite de har, cel dintâi era urât, cu capul mare, cu buzele groase, răsfrânte şi cu o expresie parcă de grăjdar care petrece, deşi se străduia să zâmbească şi să ne atragă. Avea pe deasupra două cusururi, unul că îi plăcea prea mult materia pe care o preda şi nu mai rămânea în mintea lui nici un pic de loc ca să-i mai placă şi de noi, şi al doilea, avea mania să ne arate pe hartă locurile pe unde se petreceau evenimentele istorice, amestecând deci istoria cu geografia, lucru care ne plictisea pentru că geografia o învăţam cu alt profesor. Cel de matematică era un îngâmfat şi pe deasupra de o solemnitate deplasată, de parcă ai fi zis când intra în clasă că a intrat într-o biserică. Şi lui îi plăcea prea mult materia.

1. Precizează tipurile de profesor pe care le enunţă textul.

---

2. Numește materiile preferate ale personajului.

---

3. Extrage câte două trăsături ale profesorului de istorie și de matematică.

---

4. Menţionează ipostaza în care apare protagonistul fragmentului.

---

5. Notează o explicaţie a formei de plural *matematici*.

Scanned with OKEN Scanner

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Explică, în 5-7 rânduri, semnificația secvenței: *dar asta avea să se întâmple mai târziu.*

7. Identifică tipul de text (narativ, descriptiv, memorialistic, epistolar etc.) și oferă două argumente care să susțină opinia ta.

8. Menționează rolul folosirii timpului imperfect în textul dat.

9. Precizează care sunt tehnicile folosite în fragment (memoria involuntară, introspecția, decupajul, etc.) și oferă un exemplu concret care să îți susțină alegerea.

10. Notează, în 5-7 rânduri, semnificația titlului în raport cu mesajul textului dat.

Scanned with OKEN Scanner

REDACTEAZĂ

11. Specifică patru dintre așteptările tale de la un profesor, respectiv de la o materie.

12. Redactează o scrisoare (10-15 rânduri) care să se adreseze fie profesorului tău preferat, fie celui de la care ai cele mai puține așteptări. (Poți scrie lucruri care îți plac, pe care le-ai schimba sau pe care le-ai îmbunătăți.)

13. Notează alte patru opere care au și o dimensiune autobiografică.

ARGUMENTEAZĂ

14. Fragmentul dat reprezintă un text de graniță, fiind un roman autobiografic. Oferă două argumente care să susțină această afirmație (5-8 rânduri).

15. Crezi că îți poate plăcea o disciplină doar datorită profesorului care o predă? Motivează-ți alegerea într-un text argumentativ de 10-15 rânduri.

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 3

Costache Negruzzi, **Cum am învățat românește**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

M-am cercat să cetesc un romanț din acele manuscrise, dar scrisoarea era atât de încâlcită, încât le-am lăsat, făgăduindu-le de a le vizita cum voi putea deprinde a ceti scrisoarea acea ieroglifică ce se obicinuia atunci pe la noi; și, luând „Istoria românilor" de Petru Maior, ajutat de abecedarul urgisit, în puține ceasuri am învățat a ceti. Pân-în seară, eram capabil să spun pe carte cât oricare anagnost* de răpide. Seara am cetit tatălui meu tot cântul întâi din „Moartea lui Avel", singura carte care avea puterea a-l adormi. Bunul părinte se bucură, și atribuind știința mea la vrednicia învățătorului, porunci să cumpere cinci coți postav vișiniu de un beniș*, pre care îl trimise dascălului.

Eu însă nu puteam uita înfruntul ce-mi făcuse. Făcând un congres de băieți - conșcolari ai mei de la dascălii franțez și grec - după mai multe opinii, care de care mai stravagante, o idee satanică veni unuia în minte.

— Fraților, zise el, socotința mea este să închipuim niște întrebări atât de grele, încât să nu le poată tâlmăci, ca să-i dovedim că e numai un gogoman pedant ...

— Bravo!! Hura!! Vivat! strigară toți.

Întrebările s-au alcătuit, s-au aprobat de toată adunarea și mi s-au încredințat.

A treia zi dascălul veni, și întrebându-mă de știu buchile pe dinafară, spre răspuns am deschis cartea lui Petru Maior și i-am cetit un întreg capitol. Profesorul rămase înlemnit.

Sfârșind, am urmat în tonul acel pedantic cu care îmi vorbise el:

— De vreme ce vezi, loghiotate*, că am învățat a ceti fără lesniciosul metod al abecedarului d-tale - care mi-ai spus că este temeiul limbii - nu sunt la îndoială că voi învăța a scrie iarăși fără ajutor dăscălesc. Însă, fiindcă cunosc și simț cu desăvârșire că dascălul, pentru un tânăr, este aceea ce este grădinarul pentru un pom, văd că eu am foarte multe lucruri de învățat, căci sunt ca un copac neroditor. Drept aceea, am făcut aceste cinci întrebări, pre care d-ta vei binevoi a mi le tâlmăci. Asta va fi singura mea lecție. Pe toată ziua îmi vei deslega câte cinci de aste nedumeriri. Spune-mi dar:

Pentru ce uneori vara plouă cu broaște, iar nu cu cristei* fripți, precum odinioară la judani?

De unde au luat Adam și Eva ac și ață de au cusut frunzele de smochin, în vreme ce pe atunci nu era încă nici o fabrică?

Cum ...?

— Păgân! mă curmă dascălul astupându-și urechile și sărind de pe scaun, ca un om ce călca pe un șerpe; hulă grozavă și pângărită! Iacă frumoasele isprăvi a învățăturii papistașilor*!

Zicând aceste, își luă șlicul* și o împunse de fugă pe ușă.

De atunci nu l-am mai văzut.

Astfel Petru Maior m-a învățat românește.

anagnost	sclav însărcinat să facă lectură în timpul mesei sau al băii stăpânilor, să copieze manuscrise etc.
biniș	haină bierească
loghiotat	(înv.) titlu dat dascălilor greci în epoca fanariotă
cristei	pasăre călătoare mai mare decât mierla, cu penajul brun-măsliniu și cu aripile roșcate
papistaș	(înv. și reg.) catolic
șlic	(înv.) un fel de căciulă de postav sau de blană

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

1. Scrie sinonime contextuale pentru următoarele cuvinte.

- dăscălesc _____; • socotință _____;
- deprinde _____; • (a) tălmăci _____;

2. Notează, din fragmentul dat, patru arhaisme și explică rolul utilizării acestora.

_____

_____

3. Scrie alte două limbi pe care le studia elevul, conform informațiilor din textul dat.

_____

4. Indică felul prin care personajul reușește să învețe să citească în limba română.

_____

_____

5. Precizează, în 3-5 rânduri, modul în care elevii hotărăsc să îl pună pe dascăl într-o situație dificilă.

_____

_____

_____

_____

_____

6. Completează tabelul de mai jos cu exemple extrase din textul dat.

Regionalisme	_____ _____
Neologisme	_____ _____
Termeni folosiți cu sens conotativ	_____ _____

7. Identifică în text o secvență care evidențiază rolul dascălului în educația unui tânăr.

_____

_____

8. Transcrie secvențe care ilustrează atitudinea ironică a naratorului la adresa dascălului.

_____

_____

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

9. Enumeră câte două trăsături ale dascălului și ale băiatului, așa cum rezultă din fragmentul dat.

---

10. Precizează tema discuției dintre dascăl și elev.

---

11. Menționează atitudinea elevului/elevilor față de profesor.

---

12. Explică, în 5-7 rânduri, semnificația enunțului: *Astfel Petru Maior m-a învățat românește.*

REDACTEAZĂ

13. Notează cinci etape de urmat, din punctul tău de vedere, pentru învățarea unei limbi străine.

Scanned with OKEN Scanner

14. Imaginează-ți că ești reporter pentru o zi și realizează un interviu (minimum cinci întrebări, însoțite de răspunsurile lor) cu elevul din fragmentul dat, pentru a descoperi metoda cea mai bună pentru a studia o limbă străină.

ARGUMENTEAZĂ

15. Exprimă-ți opinia (15-20 de rânduri) despre importanța cunoașterii aprofundate a limbii materne.

16. Consideri că este dificil pentru un străin să învețe limba română? Motivează-ți alegerea într-un text argumentativ de 10-15 rânduri.

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 4

I. L. Caragiale, **Un pedagog de școală nouă**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Se face un zgomot la ușă. O doamnă din înalta societate - doamna Ftiriadi - intră împreună cu un mops gras, care vine să se gudure pe lângă pedagog.

Profesorul (întâmpinând-o foarte emoționat): Onorată doamnă, eu încă mă recomand (ia cățelul în brațe).

Doamna Ftiriadi (foarte volubil și pe un diapazon mult mai-nalt): Am venit pentru băiat... Să-ți spun drept că nu vream să-l aduc să dea examen la școala publică, nu vream să se amestece cu fel de fel de băieți rău crescuți... Dar a stăruit tată-său... zice că e ordin de la minister... și de-aia l-am trimes la d-ta, care-i cunoști caracterul lui ambițios, de când îi ești meditator.

Profesorul: Binevoiască numai onorata doamnă să ieie loc. (Către Ionescu, care așteaptă în picioare:) Tu meri la locu-ți... De hatârul mâni-tii, pe kine nu ke las repekinke! No! meri!

(Ionescu merge la loc.)

Ioneasca (ridicându-se): Sărut mâna!

Profesorul (demn): No bine! poți mere. (la scaunul Ioneaschii și-l pune lângă doamna nou-sosită, și așază cățelul pe el; mopsul, mulțumit, îl linge pe nas. Mahalagioaicele ies foarte umilite.) No, acuma tânărul Ftiriadi! Spune-ne, s-audă și ilustra matroană, onorata ta mamă: nu-i așa că pământul se-nvârke în jurul soarelui trei ani câke 365 ghe zile și mai apoi în al patrulea în 366 ghe zile?

Micul Ftiriadi: Da, dom'le.

Profesorul (face semne de aprobare doamnei Ftiriadi care, foarte satisfăcută, se scoală de la locul ei, drege cravata băiatului, îl sărută și se așază iar la loc): No, nu-i așe că presiunea se ghemonstră sufițiente prin cele două emisfere (doamna Ftiriadi tușește tare) ghe Maggheburg?

Micul Ftiriadi: Da, dom'le.

Profesorul (către clasa întreagă): No, boilor, vegheți numai exămplu ghe aplicățiune! (Către micul Ftiriadi:) No, încă una ș-apoi basta! Spune-ne: nu-i așe că Ioane Corvin ghe Huniaghe, și Makias Corvin, și-apoi dup-aceia doară toți magnații maghiari fost-au români ghe-ai noștri?

Micul Ftiriadi: Da, dom'le.

Profesorul: Bine! Bravo!! Emininke!!!

Doamna Ftiriadi: Mersi, domnule profesor... Sunt foarte mulțumită... o să-i spui și lui Ftiriadi câtă osteneală-ți dai cu copiii...

Profesorul: Ilustră doamnă, că-z asta ni-i misiunea. Datoria ni-i să luminăm jenărațiunile june; că-z fără instrucțiune și educățiune, un popor doară e învins astăzi în lupta pentru existență, și cine-i învins, apoi acela dă-l dracului! vorba lăkinească: una salus vickis nullam sperare salukem!

1. Precizează motivul venirii celor două doamne la școală.

---

2. Selectează din text structuri care marchează atitudinea ironică a naratorului.

Scanned with OKEN Scanner

3. **Extrage patru termeni care demonstrează caracterul colocvial al textului.**

4. **În final, profesorul folosește o expresie latinească. Caută într-un dicționar de specialitate și verifică dacă a fost folosită corect, apoi notează-i semnificația.**

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

5. **Rezumă, în 5-7 rânduri, textul dat.**

6. **Prezintă imaginea școlii, așa cum reiese din fragmentul citat. Care este rolul ei? Dar al profesorului? Vei avea în vedere următoarea secvență:** *„Datoria ni-i să luminăm jenărațiunile june; că-z fără instrucțiune ș educățiune, un popor doară e învins astăzi în lupta pentru existență, și cine-i învins, apoi acela dă-l dracului!"*

7. **Menționează două modalități de realizare a comicului observate în fragmentul dat.**

8. **Precizează care este atitudinea profesorului față de elevii săi.**

9. **Realizează un portret (3-5 rânduri) al pedagogului, valorificând aspecte din fragmentul dat.**

Scanned with OKEN Scanner

10. **Explică, în 5-7 rânduri, semnificația titlului *Un pedagog de școală nouă*, în raport cu mesajul textului.**

11. **Care este opinia ta despre modul în care este evaluat *micul Ftiriadi*?**

REDACTEAZĂ

12. **Redactează un text, de maximum 10 rânduri, în care să relatezi un eveniment petrecut în școală, la care a participat unul dintre părinți.**

Scanned with OKEN Scanner

13. Scrie un text, de 15-20 de rânduri, cu titlul *Școala de ieri sau cea de astăzi?*. Imaginează-ți că ar putea fi publicat în revista școlii.

ARGUMENTEAZĂ

14. Exprimă-ți opinia, în 15-20 de rânduri, despre rolul profesorului în viața unui elev.

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE EVALUARE

Se dă textul:

— Ștefănescule (căci așa mă numeam la Folticeni), astăzi nu mai mergem la școală, că nu știu tabla și vreau să învăț pe mâine la gramatică. Mă rog ție, hai cu mine la câmp spre Folticenii-Vechi; vom învăța împreună, sau câte unul, eu la gramatică și tu la ce-i vrea; apoi mi-i asculta, să vedem, nu s-a prinde și de capul meu ceva? Las'că nici la celelalte nu prea pot învăța cu slova asta nouă, care-a ieșit, însă afurisita de gramatică îmi scoate peri albi, trăsni-o-ar fi s-o trăsnească! [...] Cum ajungem la câmp, Trăsnea se tologește pe-un hat și începe la gramatică, din capăt, întrebarea și răspunsul întâi:

Întrebare: Ce este gramatica română?

Răspuns: Gramatica română este cartea ce ne învață a vorbi și a scrie o limbă corect.

Iar în altă ediție: Gramatica este o învățătură ce ne arată modul de a vorbi și de a scrie bine într-o limbă. [...]

Ei, ei! de-acum drege-ți „voacea" și descurcă-te, măi Trăsne, dacă poți!

Iar, la a treia pagină, îndată altă năzbâtie:

Întrebare: Câte părți are gramatica română?

Răspuns: Gramatica română are patru părți, care sunt:

1. Etimologia; 2. Sintaxa; 3. Ortografia și 4. Prosodia.

Întrebare: Ce ne învață fiecare din părțile aceste?

Răspuns: 1. Etimologia ne învață a cunoaște părțile vorbei, adică analisul gramatical.

2. Sintaxa ne învață a lega părțile vorbei după firea limbii noastre, adică sintesul gramatical.

3. Ortografia ne învață a scrie bine, adică după regulile gramaticei.

4. Prosodia ne învață a accentua silabele și a le rosti după firea cuvintelor și scopul ce-l avem în vorbire.

Apoi: mi-ți-i, ni-vi-li, me-te-îl-o, ne-ve-i-le. Și alte iznoave hăzoase ca aceste!

Mai pune la socoteală că și Trăsnea era înaintat în vârstă, bucher de frunte și tâmp în felul său; că profesorul, care și el se mira cum a ajuns profesor, zicea: „Luați de ici până ici", cum mi se pare că se mai face pe une locuri și astăzi, și poate că nu veți aduce bănat nici gramaticului, nici profesorului, nici lui Trăsnea, ci întâmplării, care a făcut pe oameni așa cum sunt: ori cuțite de oțel, ori de tinichea...

Ș-apoi gândiți că Trăsnea citea întrebarea și răspunsul, fiecare pe rând, rar și lămurit, ca să se poată înțelege ceva? [...]

— Mai lasă-mă oleacă, zicea el necăjit și, când te-oi striga, să vii iar să mă asculți; și de n-oi ști nici atunci, apoi dracul să mă ia! Dă, gramatica să zicem că n-o înțeleg și s-o lăsăm la o parte; artea, asemene. D-apoi „româna, este... ce... ne învață a vorbi și a scrie bine într-o limbă" parcă-s cuvinte românești, ce naiba! Numai și aici trebuie să fie ceva: „a vorbi și a scrie bine într-o limbă", îndrăcit lucru! Cum „să scrii într-o limbă"? Poate cu limba, mai știi păcatul? [...] Doamne, Doamne! Învățat mai trebuie să fie și acel care face gramatici! Însă și-n gramatică stau eu și văd că masa tot masă, casa tot casă și boul tot bou se zice, cum le știu eu de la mama. Poate celelalte bâzdâgănii: „rostitură, artea, corect, pronunțe, analisul, sintesul, prosodia, ortografia, sintaxa, etimologia, concrete, abstracte, conjunctive: mi-ți-i, ni-vi-li, me-te-îl-o, ne-ve-i-le" și altele de seama acestora să fie mai românești... și noi, prostimea, habar n-aveam de dânsele! Noroc mare că nu ne pune să le și cântăm, c-ar fi și mai rău de capul nostru cel hodorogit! Decât țăran, mai bine să mori! Hai, du-te, Ștefănescule, că m-apuc de învățat!...

Și lăsându-l, m-am dus și eu în ciudă la fata popii. [...] Apoi m-am întors la câmp, cu zgărdița de la gâtul copilei, c-o năframă cusută frumos cu flori de mătase și cu sânul plin de mere domnești; și, când colo, zărghitul de Trăsnea dormea pe hat, cu gramatica sub nas, și habar n-avea de frig.

(Ion Creangă, ***Amintiri din copilărie***)

I. Rezolvă următoarele cerințe:

1. Selectează două cuvinte/grupuri de cuvinte care aparțin câmpului semantic al școlii. **4 p**

Scanned with OKEN Scanner

2. Precizează tipul de narator și persoana la care se realizează narațiunea. **4 p**

3. Scrie care este modalitatea lui Trăsnea de a învăța. **8 p**

4. Indică atitudinea naratorului față de metoda de învățare a lui Trăsnea. **12 p**

5. Identifică tema fragmentului și oferă argumente care să o susțină. **12 p**

6. Menționează două particularități ale limbajului în care este scris textul. **20 p**

II. Exprimă-ți opinia, în 10-15 rânduri, despre necesitatea existenței unui caracter practic al noțiunilor teoretice învățate. **30 p**

Se acordă 10 p din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

PROIECT

Lucrează în echipă cu doi colegi și realizați o prezentare a școlii românești.

Veți avea în vedere:

- prezentarea unui scurt istoric al școlii românești (unde se află prima școală românească, când a fost înființată etc.);
- când a fost înființată prima universitate românească și unde;
- prezentarea sistemului de învățământ românesc (structura);
- realizarea unui istoric al liceului vostru (anul înființării, profesori cunoscuți care au predat sau încă predau la voi în liceu, realizări ale elevilor, dotări etc.);
- exprimarea unei opinii, de maximum 15 rânduri, despre sistemul de învățământ românesc (ce vă place, ce ați schimba etc.).

Scanned with OKEN Scanner

VIII. Scene din viața de ieri și de azi

FIȘĂ DE LUCRU 1

Vasile Alecsandri, **Balta Albă**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Într-o seară din luna trecută eram adunați mai mulți prieteni, toți lungiți pe divanuri, după obiceiul oriental, și înarmați de ciubuce mari, care produceau o atmosferă de fum vrednică de sala selamlacului* a unui pașă. Afară cerul era învelit de nori vineți, care se spărgeau deasupra lașului, cu gând de a-l spăla de glod și de păcate; dar în zadar ei își vărsau sudorile!... Eforia nu încuviința proiectul lor!

Printre noi se găsea un tânăr zugrav francez, care pentru întâia dată ieșise din țara lui spre a face un voiaj în Orient. [...]

Intru în Valahia ca într-o țară pustie, și deodată aud vorbind de o societate de zece mii de suflete adunate la niște băi, aproape de Brăila. Această aflare mă silește să-mi schimb ideea și să cred că Valahia ar putea fi o țară mai civilizată de vreme ce are băi care trag atâta lume la dânsele. Însă căruța poștei și întâmplările neplăcute ce întâmpin pe drum și în satul de la Balta-Albă mă fac a mă întoarce iarăși la ideea mea cea dintâi și, în urmare, mă culc cu încredințarea că mă găsesc într-o țară sălbatică. Închipuiți-vă dar ce revoluție s-a făcut în creierii mei când a doua zi dimineață am văzut o mulțime de calești europenești pline de figuri europenești și de toalete europenești! Nu puteam crede că eram treaz și mă socoteam a fi față la vreo fantasmagorie nepricepută; fantasmagorie cu atât mai curioasă că îmi înfățișa tot soiul de contraste, precum: baloane de Viena cu înhămături necunoscute pe la noi; pălării de Franța cu șlice orientale; fracuri cu anterie; toalete pariziene cu costume străine și originale. Mai adăugați la aceste pocnetele și răcnetele postașilor, mișcarea a treizeci de trăsuri ce se întreceau pe câmp, mulțimea cailor înhămați la dânsele, clopoțeii ce sunau la gâtul lor și, în sfârșit, efectul noutății acestor lucruri în ochii unui străin, ș-așa vă veți putea lesne închipui expresia comică a figurii mele în fața unui spectacol atât de neașteptat.[...]

Înspre seară ne duserăm călări iarăși pe malul bălții, cu gând de a face o primblare cu vaporul! Înțelegeți prea bine, domnilor, că ideea unui vapor pe Balta-Albă era în stare să-mi aducă o mirare nemărginită; dar când zării mașina ce purta un nume atât de falnic, începui a râde ca un nebun. Vaporul Bălții-Albe era o plută de grinzi, având un cort mare drept coperiș și două roți mici de moară aninate pe laturile ei. Acele roți, care îi meritaseră numele de vapor, erau învârtite în apă de patru oameni și, prin mișcarea lor, purta încet pluta pomenită pe fața bălții. [...]

Acel bal, care era menit spre a-mi răsturna toate ideile mele asupra stării sălbatice a Valahiei, mă aduse într-o încântare neașteptată! Peste două sute de persoane adunate într-o sală mare, ce purta nume de Cazino, alcătuiau o societate cu totul europenească atât prin toaletele lor plăcute, cât și prin ale lor maniere civilizate. Vă las dar să gândiți, domnilor, ce impresie îmi făcu acea adunare, mie care eram încă asurzit de strigările furioase ale postașului din Brăila, mie care eram încă stâlcit de patul casei străjerului, mie, în sfârșit, care asistasem la scenele din târgul așezat pe malul bălții! Dar, mai cu seamă, când făcui cunoștință cu câteva dame române tinere și frumoase și când le auzii pe toate vorbind limba franceză întocmai ca niște pariziene, credeți-mă că mă socotii în palatul încântat al unui vrăjitor.

Ochii damelor atât de fermecători, zâmbetele lor grațioase, glasurile lor dulci, taliile lor bine făcute și care se mișcau repede în figurile contradansului sau treceau ca fantasme albe în vârtejul valsului; acel amestec de flori, de toalete scumpe, de lumini și de muzică mă îmbătaseră atât de mult, încât uitasem de tot că mă aflam în fundul Europei, pe marginea Orientului. Și când se sfârși balul și când ieșii din sală și mă găsii iar într-un câmp pustiu, nu mă putui opri de a zice cu cea mai adâncă încredințare: „În adevăr, Valahia este o țară plină de minuni! una din țările care sunt descrise în Halima!"

selamlac (înv.) parte rezervată bărbaților și musafirilor în casele turcești

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

1. Prezintă ipostaza în care se află cel care descrie ţinutul Valahiei.

---

2. Oferă două explicaţii ale termenului *minuni*, din structura: *o ţară plină de minuni.*

---

3. Indică motivul confuziei călătorului.

---

4. Precizează aspectele ce îl surprind pe francez.

---

5. Completează tabelul de mai jos cu informaţii selectate din textul dat.

Aspecte plăcute ale călătoriei	Aspecte neplăcute ale călătoriei

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Identifică planurile narative şi extrage ideile principale.

---

7. Ilustrează, cu exemple din textul dat, în ce constă contrastul despre care vorbește călătorul francez.

8. Comentează, în 5-7 rânduri, secvența următoare: *„acel amestec de flori, de toalete scumpe, de lumini și de muzică mă îmbătaseră atât de mult, încât uitasem de tot că mă aflam în fundul Europei."*

9. Textul descrie societatea aflată la granița dintre Orient și Occident. Identifică exemple care să susțină ambele încadrări. Ce crezi că predomina în acele timpuri în societatea românească: caracterul occidental sau cel oriental?

Scanned with OKEN Scanner

REDACTEAZĂ

10. Notează deosebirile și asemănările dintre descrierea străinului și realitatea actuală.

11. Imaginează-ți că ești reporter. Notează cinci întrebări pe care i le-ai adresa călătorului francez.

12. Redactează un text în care să explici în ce măsură ideile transmise în fragment sunt valabile și în zilele noastre.

ARGUMENTEAZĂ

13. Exprimă-ți opinia, în 10-15 rânduri, despre nevoia schimbărilor într-o societate care își dorește progresul.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 2

Nicolae Filimon, **Ciocoii vechi și noi**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

În ziua de 30 noiembrie fanariotul făcea în toți anii masă mare și zaiafet în onoarea sfântului Andrei, patronul său. Cu acest scop, el aduse din Constantinopole tot ce se găsea acolo mai scump în pești, poame și vinuri, pe care unindu-le cu delicatesele gastronomice ale țării: păstrăvi, mihalți și felurite alte mâncări fragede și gustoase, pregătise de acea zi un ospăț care ar fi putut să atâțe dorințele chiar ale vestiților noștri strămbuni în lăcomie: Lucullus și Eliogabal. [...]

Ca sofragiu se obișnuiește atât de mult cu mâncările delicate, încât nu mai poate să trăiască fără friptură de fazan, brânză de Parma, salam de Verona, icre moi, conserve de Franța și vinuri din cele mai celebre dealuri ale Europei. [...]

Masa de mâncare era așezată între două paturi și împrejurată cu scăunele pe care erau să șadă onorabilii oaspeți ai lui Păturică.

Pe masă erau rânduite o mulțime de farfurii cu mezelicuri de tot felul: marinată de stacoji, farfurioare mai mici cu icre proaspete de morun, licurini jupuiți, sardele muiate în untdelemn de Mitilene amestecat cu piper și zeamă de lămâi de Messina, măsline dulci de Tessalia, grămădite în formă piramidală, icre tari de chefal, smochine de Santorini, halva de Adrianopole; nimic din delicatesele gastronomice ale Orientului nu lipsea pe masa ciocoiului, mai împodobită chiar decât a stăpânului său. Toate aceste mezelicuri erau așezate după o regulă militară, având la fiecare distanță de două palme câte o carafă cu vin galben de Drăgășani, cu pelin roșu din viile mănăstirii Bistrița și cu vinuri orientale de diferite culori și gusturi, fără a lipsi papornițele cu anason de Chio și cu mastica de Corint. În fine, Păturică luase dispoziții ca oaspeții săi să nu cerce cea mai mică lipsă întru îndeplinirea gustului lor rafinat. [...]

Arghira, cea mai frumoasă din toate, purta o rochie de mătăsărie ca arderea Moschii, cu trei rânduri de mangeturi pe poale, cu mânecile strimte și cu pieptul închis. Era încinsă cu un colan de canavăț roșu, cu paftale mici de aur; la gât avea un simizet cusut la ciur; capul îl avea acoperit cu un fes alb cu fundă de mătase neagră și legat cu o sangulie albă cusută cu fir, ale cărui căpătâie, înnodate la partea dreaptă a capului, formau o floare de o formă originală; picioarele îi erau încălțate cu ciorapi de Lipsca, foarte albi și pantofi de saftian negru cu funde roșii de mătase; la gât avea și trei șiruri de mărgean ales, iar la urechi atârnau o pereche de cercei lucrați în aur și diamante; pe deasupra tuturor veșmintelor purta o fermenă de catifea neagră, scurtă până la talie și cusută cu fir în mangă.

Calmuca era îmbrăcată mai tot asemenea, cu deosebire numai că avea capul gol și două coade pe spate ca fetele mari; iar Rozolina, credincioasă tradițiunilor patriei sale, purta costumul german al epocii aceleia. [...]

După ce musafirii se așezară pe cele două paturi, o țigancă bine îmbrăcată și purtând o scurteică îmblănită, cu gulerul ridicat în sus, se prezentă înaintea lor cu o tavă plină de dulcețe de tot felul; după dânsa venea altă țigancă ținând o tavă cu o mulțime de păhăruțe cu vutcă de izmă și câteva farfurii cu migdale curățite și cu năut prăjit. Îndată apoi intră cafegiul boierului, îmbrăcat cu un mintean de postav negru, cusut cu fir, dar fără mâneci, spre a lăsa să se vadă brațele sale albe prin cămașa de borangic subțire și refecată cu bibiluri; mijlocul lui, zvelt și mlădios, era încins cu un șal de mătase vărgată, ale cărui extremități atârnau cu grație pe șoldul cel stâng al piciorului; poturii săi de postav vișiniu cu turiecii de fir; imineii cei stracojii și fesul cel roșu cu fundă de ibrișin negru, așezat pe cap cu cochetăria cea minunată a fanarioților, făceau din acel june servitor un Ganimed care ar fi putut atâța gelozia vechilor zei din Olimpul lui Omer.

1. Identifică, în fragmentul dat, patru arhasisme și caută într-un dicționar semnificația acestora.

Scanned with OKEN Scanner

---

2. Extrage, din text, secvențele care descriu obiceiurile cu prilejul mesei.

---

3. Selectează fragmentele care realizează culoarea locală a vremii, prin raportare la vestimentație.

---

4. Precizează clasele sociale enumerate în text.

---

5. Notează reperele care constituie indici de spațiu și timp.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Rezumă textul dat, în 5-7 rânduri.

---

7. Descrie societatea și epoca secolului al XIX-lea, pe baza elementelor din textul dat (acțiunea romanului se petrece între anii 1812-1825).

---

8. Exprimă-ți opinia, în 5-7 rânduri, despre fanariot, valorificând informații din textul dat.

9. Explică semnificația titlului, în 5-7 rânduri, prin raportare la mesajul textului.

REDACTEAZĂ

10. Realizează o compunere, de 10-15 rânduri, în care să descrii societatea actuală, în cadrul unui eveniment oficial.

11. Scrie o compunere, de 20-30 de rânduri, cu titlul *Scene din viața de ieri și de astăzi*, în care vei avea în vedere prezentarea atmosferei generale a două perioade diferite (secolul XIX și secolul XX), având în vedere asemănările și deosebirile unei astfel de paralele.

ARGUMENTEAZĂ

12. Exprimă-ți opinia, 15-20 de rânduri, despre importanța păstrării tradițiilor și obiceiurilor, valorificând următoarea secvență: *„iar Rozolina, credincioasă tradițiunilor patriei sale, purta costumul german al epocii aceleia".*

13. Scrie un text argumentativ, de 15-20 de rânduri, despre diferențele dintre trecut și prezent, plecând de la următoarea afirmație: *„Ciocoiul sau puiul de ciocoi, ajuns om de stat, se deosebește de omul onest. El nu se pronunță definitiv pentru nicio doctrină politică, nu se face adept credincios al nici unui partid, nu doară că are spiritul drept și nepărtinitor, ci ca să poată exploata deodată toate doctrinele și partidele in folosul său".*

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 3

Ion Luca Caragiale, **Repausul duminical**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Joia trecută, 21 mai, neavând treabă, mă plimbam încet pe Calea Victoriei, pe la șapte seara, privind la forfoteala aceea de caleşti, birji, automobile - ce mulțime! ce eleganță! ce belșug!... cum rar se vede chiar în orașele cele mai prospere - și mă gândeam: cine or fi aceia care au scornit de la o vreme că-n țară e sărăcie, că s-a scumpit traiul și că suntem amenințați de o criză agricolă? ce moftangii!

Pe când gândeam așa, iacătă, dau piept în piept cu amicul meu Costică Parigoridi - care, contrariu felului său cunoscut de toți, are acum aerul unui om prea puțin vesel.

— Monșer - îmi zice - nevastă-mea s-a dus la țară cu copiii, la neamurile ei, tocmai în Muscel... Eu n-am vrut să merg... mai întâi, mi-a fost lene să mă scol așa de dimineață; și pe urmă, drept să-ți spun, nu-mi plac petrecerile patriarhale; eu sunt orășean; mie-mi place orașul... dar... nu duminicile și sărbătorile... N-am văzut ceva mai urât pe lume decât un oraș mare în zilele de repaus dominical! Toate prăvăliile cu obloanele lăsate ca pleoapele în somn... Ce somn!... Peste tot închis!... Să vrei să te spânzuri, n-ai de unde să-ți cumperi un ștreang... Lipsa asta de activitate, de viață, de mișcare comercială mă apasă pe umeri, mă trage și pe mine la somn; și nu pot dormi măcar - parcă sunt în stare de insomnie... și când mai văd și toată mitocănimea asta parvenită, prostimea asta elegantă, învârtindu-și roatele cu cauciuc în neștire, îmi vin fel de fel de idei... primejdioase... De un ceas umblu să dau de un prietin... parcă toți au intrat în pământ! [...]

— Dragă Costică, recunosc, în adevăr, că un oraș mare în repaus dominical nu este așa de frumos ca în plină activitate; și mie-mi face aceeași penibilă impresie ca și ție... Decât, ia să ne gândim și la oamenii care muncesc, o saptămână întreagă, de dimineață până seara târziu... Nu le trebuie și lor o zi de odihnă? [...]

Aerul de la Șosea ne face mult bine. Ajungem la Lăptărie. Plin!

Acolo, cei patru amici, care au sosit, prin Calea Victoriei, înaintea noastră, ne așteaptă; ei nu puteau crede că i-am trădat ca niște lași.

Câte un pahar de șampanie, la botul calului! - etc.!! etc.!!!

Se face ziuă... Rândunelele au și plecat la vânătoare... Reintrăm în Capitală, în căutarea unui jvarț* cu cognac fin... Am găsit...

Ciudat efect face cafeaua tare!... Ni s-a dezlegat limba... Ieșim... E lumină mare... O aglomerație... Un accident?... Să anunțăm Salvarea!... Ne apropiem...

Un cetățean șade jos pe marginea trotoarului și nu vrea să se scoale, cu toate insistențele sergentului.

— Ce e? întreb pe sergent.

— E repausul duminical, domnule: nu mai poate umbla; trebuie să-l ridic de-aici, să nu-l calce vreo trăsură... Haide, sus!

Și dă să-l ridice; cetățeanul se lasă greu din balamale, scapă din brațele omului ordinii și se așază iar la loc. Îl privesc de aproape... Îl cunosc... Este un excelent culegător tipograf, om în vârstă și foarte cumsecade. Zic:

— Scoală, monșer, nu face pentru d-ta să te dai în spectacol... ești om serios, tată de familie... [...]

L-am suit pe cetățean în birje și am pornit la piață. Pe drum cetățeanul dormea strașnic în brațele lui Costică.

— Uite la el, în ce hal! zice Costică... Uite, domnule, efectele nenorocite ale repausului dominical!

— Dragă Costică - zic eu - orcum, lumea noastră are nevoie și de asta, de repaus dominical, după atâta trudă... Și mai la urmă, toți, toți suntem niște... stricați.

Și cu toții ne-am dus prin urmare să ne dregem lângă hală.

jvarț v. șvarț (germ.) cafea neagră

1. Scrie sinonime contextuale pentru următoarele cuvinte.

- **parvenită** _____;
- **insistențele** _____;
- **penibilă** _____;
- **să (ne) dregem** _____;

Scanned with OKEN Scanner

2. Selectează fragmentele din text care descriu atmosfera Bucureștiului.

3. Precizează nemulțumirea lui Costică.

4. Indică atitudinea naratorului cu privire la ziua de duminică.

5. Extrage un fragment care marchează „efectele" repausului dumincal.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Rezumă textul dat, în 5-7 rânduri.

7. Ilustrează, cu exemple din fragmentul dat, modul de realizare a comicului.

8. Prezintă două asemănări și două deosebiri între societatea descrisă în text și cea actuală.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

---

9. Explică, în 5-7 rânduri, semnificația secvenței *„Toate prăvăliile cu obloanele lăsate ca pleoapele în somn... Ce somn!...”*, **în raport cu tema textului.**

---

10. Comentează, în 5-7 rânduri, secvența: *„...Și mai la urmă, toți, toți suntem niște... stricați”.*

REDACTEAZĂ

11. Realizează un chestionar (minimum 7 întrebări) pe care să-l adresezi prietenilor, pentru a descoperi preferințele acestora cu privire la petrecerea timpului liber.

---

12. Imaginează-ți că ești Costică Parigoridi și redactează un text prin care să soliciți transformarea duminicii într-o zi lucrătoare, la nivel național.

ARGUMENTEAZĂ

13. Ce părere ai avea dacă toate magazinele ar fi închise duminica? Motivează-ți alegerea, într-un text de 5-8 rânduri.

14. Exprimă-ți opinia, în 10-15 rânduri, despre necesitatea repausului duminical.

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 4

Silviu Angelescu, **Calpuzanii**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Scriu și eu aicea cât îmi va fi cu putință spre a da în lumină și la vileag adevărul, că, dacă unul nu tace, mai vorbesc apoi și alții, luându aminte la durerile moșiei și la răsipa țării. De se va supăra oarecine, au va găsi cu cale că n-am scris după adevăr, însuși să ia condeiul și să dreagă pe unde va socoti c-am greșit. Eu mai bine nici nu pot face, nici n-am știut, că cele omenești toate-s cu margeni și cu greșale, și, știindu de aceasta, nici o amăgire n-avem, ce gândit-am că destul ar fi măcar unele de-am putea nemeri. Căci de mult folos sunt istoriile cele de obște ce au dat învățături și povețe dintru a cărora osteneală au folosit traiului tuturor.

Iară eu nu de zidirea lumii și alte așezări am cugetat a scrie [...] dară am luat seama câte s-au petrecut și-am gândit a nu spune mai multe, ce numai întâmplările moșiei ce-au fost în domnia lui Mavrogheni. [...]

Și, cum de au venit Vodă, au făcut zarvă mare, cât s-au vădit în urmă că tâlc bun are-o vorbă din proști care zice de butea plină și că n-aude, însă butea goală vuiet mare face. [...]

Cându au fost joi, a patra zi după ce-au ajuns în București, au trimis slugile de-au chemat pe mitropolit și pe boieri și pe negustori și alte obraze și i-au pus la bir, să dea fiștecare atâtea pungi de bani, nu după cât avea omul, ce după cât îi făcea lui trebuință, sub cuvânt că și-au pus în cap să meremetească* Curtea, că e surpată și n-are unde să șază! Și-au adunat cu tertipul acesta 1138 de pungi de bani! Și-au dat, ce-i dreptul, 121 pungi de-au spoit odăile și-au mai schimbat niște uși, niște ferești și-au mai dres niște divane și-o masă din sala cea mare a spătăriei. [...] Și-au păstrat năravul acesta și-au urmat a cere bani, scornind mereu alte tertipuri, și care nu-i dedea îi punea vină că s-au hainit și-l trimitea în surghiun și-l despuia de averi de-l lăsa numai cu pielea. [...]

Că, fiindu Vodă om necărturar, n-au știut el că obiceiurile cele noi risipesc țara și-i pierd pe domni, că atunci se-nmulțesc lotrii*, când se-nmulțesc și legile. [...] Din care se vede bine că n-au știut el deloc cum îs oamenii pe la noi, că pleacă de-acasă cu gând s-ajungă la biserică, dară mai lesne înemeresc la cârciumă, căci decât vribele popii mai plăcut este să se amăgească la o durere ce au cu vin și cu cântece proaste, de cele ce zic lăutarii despre vremelnicia acestei lumi.

meremetisi (înv. și reg.) a repara, a reface, a restaura
lotru (înv. și pop.) hoț, tâlhar; (pop.) strengar

1. Indică sinonime contextuale pentru următoarele cuvinte:

- **tâlc** _____;
- **butea** _____;
- **tertipul** _____;
- **vremelnicie** _____;

2. Selectează patru cuvinte/grupuri de cuvinte care nu corespund limbii literare actuale.

_____

_____

3. Notează ideile principale ale fragmentului.

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

4. **Romanul *Calpuzanii* apare în 1988. Oferă două explicații pentru forma veche a cuvintelor.**

5. **Precizează care este relația lui Vodă cu supușii, valorificând informații din fragmentul dat.**

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. **Prezintă imaginea pe care o are Vodă, așa cum reiese din fragmentul dat.**

7. **Interpretează, în 5-7 rânduri, semnificația titlului. (Vei avea în vedere definiția termenului „calpuzan" - falsificator de bani, om rău, ticălos)**

8. **Comentează, în 5-7 rânduri, secvența:** *„că pleacă de-acasă cu gând s-ajungă la biserică, dară mai lesne înemeresc la cârciumă."*

9. Ilustrează rolul pe care îl are scrierea, în opinia naratorului.

REDACTEAZĂ

10. Redactează un text, de 10-15 rânduri, în care să prezinți impresia pe care ți-a lăsăt-o acest fragment, respectând, pe cât posibil, limbajul folosit de Silviu Angelescu.

11. Imaginează-ți că ești reprezentantul clasei boierilor sau negustorilor și scrie un text prin care să îi explici domnitorului modul în care clasa pe care o reprezinți percepe noile legi.

ARGUMENTEAZĂ

12. Exprimă-ți opinia, într-un text de 15-20 de rânduri, despre cât de important este ca un conducător să-și cunoască supușii, valorificând afirmația: *„Din care se vede bine că n-au știut el deloc cum îs oamenii pe la noi".*

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE EVALUARE

Se dă textul:

Frate Vlahuță,

De ce să ne facem spaimă și inimă rea degeaba? La noi nu e nici mai multă nici mai puțină stricăciune decât în alte părți ale lumii, și nici chiar nu s'ar putea altfel. Calitățile și defectele omenești sunt pretutindeni aceleași; oamenii sunt peste tot oameni. Limbă, costume, obiceiuri, apucături intelectuale și morale, religiuni - precum și toate celelalte rezultate ale locului unde au trăit, ale împrejurărilor prin care au trecut - îi pot arăta ca și cum s'ar deosebi mult cei dintr'un loc de cei dintr'altul; ei însă, în fundul lor, pretutindeni și totdeauna sunt aceiași. Nu există pe pământ speță zoologică mai unitară decât a regelui creațiunii. Între un polinezian antropofag și cel mai rafinat european, altă deosebire hotărâtă, nu există decât modul de a-și găti bucatele. Nici un neam de oameni nu-i mai bun sau mai rău, nici unul mai inteligent ori mai prost; unul e mai așa, altul mai altminterea; dar, la urma urmelor, toți sunt la fel. Zi-le oameni și dă-le pace! (...)

Românii sunt astăzi un neam întreg de peste zece milioane de suflete, având una și aceeași limbă (nu ca s'o lăudăm noi), extraordinar de frumoasă și de ... grea, având un mod de gândire deosebit al lui, o comoară neprețuită de filosofie morală, de humor și de poezie - cu atât mai originală avuție cu cât este un amestec de moșteniri și de dobândiri antice, grecești, slave, orientale și altele, pecetluite toate cu netăgăduita lui nobilă pecetie romanică, latină, care-l arată bun și netăgăduit stăpân al lor. (...)

Dumnezeu să te țină în sfânta lui pază!

Al tău vechiu,

Caragiale

I. Rezolvă următoarele cerințe:

1. Notează două aspecte care permit încadrarea textului în stilul epistolar **8 p**

---

2. Precizează care este subiectul discuției. **8 p**

---

3. Comentează, în 3-5 rânduri, semnificația secvenței *„Nici un neam de oameni nu-i mai bun sau mai rău, nici unul mai inteligent ori mai prost; unul e mai așa, altul mai altminterea; dar, la urma urmelor, toți sunt la fel. Zi-le oameni și dă-le pace!”*. **12 p**

Scanned with OKEN Scanner

4. Identifică secvența care face referire la superioritatea oamenilor față de alte specii. **12 p**

5. Transcrie secvența în care Caragiale vorbește despre amestecul cultural care a stat la baza formării poporului român. **10 p**

6. Precizează poziția lui Caragiale în prezentarea pledoariei pentru poporul român. **10 p**

II. Exprimă-ți opinia, într-un text de 10-15 rânduri, despre ideea transmisă în ultimul paragraf, raportată la realitatea actuală. **30 p**

Se acordă 10 p din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

PROIECT

Lucrează împreună cu un coleg/ o colegă și realizați un proiect în care să prezentați, comparativ, Bucureștiul actual și cel din secolul al XIX-lea.

Veți avea în vedere:

- realizarea proiectului în Power Point (maximum 15 slide-uri);
- menționarea unor personalități ale secolului al XIX-lea și a rolului pe care l-au avut în dezvoltarea orașului;
- identificarea unor clădiri/cartiere care nu mai există;
- menționarea titlurilor unor cărți actuale care tratează acest subiect.

Scanned with OKEN Scanner

IX. Aventura/ Călătoria

FIȘĂ DE LUCRU 1

Mihail Sadoveanu, **Baltagul**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Omul își aducea tare bine aminte; și obrazul muntencei se însenină puțintel. Către Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril, într-adevăr a făcut popas mai la vale, pe toloacă, asemenea turmă cum o prubuluia nevasta. Când ciobanii s-au mișcat înspre crâșmă, au sosit din urmă și stăpânii, în număr de trei. Da-da! unul era pe-un cal negru țintat și purta căciulă brumărie. Acela a dat poruncă pentru rachiu și-a cinstit pe ciobani. A cerut o litră deosebită pentru el și pentru ceilalți doi tovarăși. [...] Unul era mai puțintel la trup și negricios ca mine. Celălalt, mai voinic decât toți și râdea des și tare. Avea buza de sus despicată ca la iepure. Mai ales acestuia îi plăcea tare băutura. Multe vorbe nu spunea. Râdea și bea. Meșter la vorbă era cel cu căciulă. [...]

A găsit amintirea celor trei tovarăși călăreți și la Borca. Iar de-aici turma a apucat spre stânga, părăsind apa Bistriței. Acuma Vitoria se abătea iarăși într-o țară cu totul necunoscută, cu nume de sate și munți pe care nu le mai auzise. [...]

A făcut popasul obișnuit într-un sat căruia îi zicea Sabasa și-a aflat și-acolo urma oilor și-a călăreților. [...]

În întuneric, începea să i se facă lumină. La Sabasa fuseseră trei. Dincoace, peste muntele Stânișoara, la Suha, Nechifor Lipan nu mai era. Se înălțase deasupra? Căzuse dedesubt? Aici, între Sabasa și Suha, trebuia să găsească ea cheia adevărului. Nu i se părea nici greu: căci Calistrat Bogza și tovarășul său puteau fi găsiți la casele lor, ori în valea din dreapta ori în valea din stânga. [...]

— Dând lămurire la întrebarea nevestei, arătă că acest câne de pripas a venit la gospodăria lui astă-toamnă, din râpile muntelui. L-a văzut dând târcoale; pe urmă s-a suit pe-un colnic și-a urlat, cum urlă câinii de singurătate. [...] Oamenii de casă i-au dat nume Pripas, pe care el l-a înțeles – și s-a purtat toată iarna cu vrednicie, străjuind în vremea nopții în patru părți a ogrăzii și plătindu-și cu dreptate hrana. [...] În cele dintâi săptămâni, în unele după-amiezi, dulăul era fugar. Se ducea în munte, căutând parcă ceva. Din cât spunea nevasta de la Tarcău, se vede că-și căuta stăpânul. Se ducea poate unde zăcea leșul, într-un loc singuratic și pustiu. După ce au venit ninsorile și s-a pus omăt, cânele s-a mai liniștit. Tot se mai duce până la colnic. Acolo stă pe gânduri; după aceea se întoarce acasă. Mintea cânelui nu-i ca a omului. Se vede că a uitat drumul, dacă într-adevăr se ducea până la stăpânul lui mort. [...]

Cânele sta cu luare-aminte pe coadă, privind văile ca un om. [...] Când coborî la al doilea pod al văii dinspre Sabasa, cânele se opri și deveni neliniștit.

— Băiete – zise munteanca – leagă-ți calul de un mesteacăn, cum fac și eu. Coboară-te în râpă după câne. Și asară, când suiam, a dat aicea semn; dar era în lanțug.

Având buna încredințare de ce putea fi acolo, Vitoria își adună cu palmele straiul în poala din față și-și dădu drumul alunecuș pe urma băiatului. Cu tâmplele vâjâind, răzbi în ruptura de mal, în lătratul ascuțit și întărâtat al cânelui. Gheorghiță zvâcnea de plâns, cu ochii acoperiți de cotul drept înălțat la frunte. Oase risipite, cu zgârcurile umede, albeau țărâna. Botforii, tașca, chimirul, căciula brumărie erau ale lui Nechifor. Era el acolo, însă împuținat de dinții fiarelor. Scheletul calului, curățit de carne, sub tarniță și poclăzi, zăcea mai încolo.

— Gheorghiță!

Flăcăul tresări și se întoarse. Dar ea striga pe celălalt, pe mort. Îngenunchind cu grabă, îi adună ciolanele și-i deosebi lucrurile. Căpățâna era spartă de baltag.

Scanned with OKEN Scanner

1. **Precizează motivul călătoriei Vitoriei.**

---

2. **Transcrie două coordonate spațio-temporale.**

---

3. **Menționează două indicii pe care le descoperă Vitoria cu privire la soțul său.**

---

4. **Selectează patru regionalisme și notează-le semnificația.**

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

5. **Precizează rolul pe care îl are câinele lui Nechifor Lipan la găsirea acestuia.**

---

6. **Prezintă, în 3-5 rânduri, atitudinea fiului și a soției în momentul descoperirii trupului. Ce observi?**

---

7. **Selectează un fragment care conține un portret. Precizează tipul și modul de realizare a acestuia (direct/indirect, fizic/moral).**

Scanned with OKEN Scanner

8. ***Baltagul*** **este considerat a fi un bildungsroman, întrucât Gheorghiță trece de la perioada copilăriei la cea a maturității. Notează două structuri care sugerează acest caracter și explică-le, urmând modelul dat:**

STRUCTURA	EXPLICAȚIE

9. **Explică, în 5-7 rânduri, titlul romanului, valorificând informații din textul dat.**

10. **Comentează, în 5-7 rânduri, semnificația secvenței:** *„În întuneric, începea să i se facă lumină."*

11. **Textul are un caracter verosimil, realist. Oferă două argumente, însoțite de exemple, care să susțină această afirmație.**

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

REDACTEAZĂ

12. Scrie un text narativ, de 10-15 rânduri, cu titlul: *O călătorie cu scop*.

13. Imaginează-ți că în buzunarul hainei lui Nechifor Lipan cei doi descoperă o scrisoare. Redactează un text de 5-10 rânduri, care să cuprindă conținutul acesteia. Vei avea în vedere respectarea normelor de redactare specifice stilului epistolar.

ARGUMENTEAZĂ

14. Exprimă-ți opinia, într-un text de 15-20 de rânduri, despre importanța călătoriei în formarea individului.

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 2

Petre Ispirescu, **Greuceanu**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

A fost odată ca niciodată.

Era un împărat și se numea împăratul Roșu. El era foarte mâhnit că, în zilele lui, niște zmei furaseră soarele și luna de pe cer. [...]

Se învoiră, și preste câteva zile și plecă, după ce puse la cale tot ce găsi că e bine să facă, ca să scape cu fața curată din această întreprindere.

Greuceanu luă cu dânsul și pe fratele său și merse, merse, merse cale lungă, depărtată, până ce ajunse la Faurul-pământului, cu care era frate de cruce. Acest faur, fiind cel mai mare meșter de pe pământ, era și năzdrăvan. Aici se opriră și poposiră. Trei zile și trei nopți au stat închiși într-o cămară Greuceanu cu Faurul-pământului și se sfătuiră.

Și, după ce se odihniră câteva zile și mai plănuiră ceea ce era de făcut, Greuceanu și frate-său o luară la drum. [...]

Iară Greuceanu și frate-său merseră cale lungă, și mai lungă, până ce li se făcu calea cruci; [...]

Iară Greuceanu se duse, se duse pe o potecă care-l scoase tocmai la casele zmeilor, așezate unde-și înțărcase dracul copiii. Dacă ajunse aici, Greuceanu se dete de trei ori peste cap și se făcu un porumbel. Vezi că el ascultase năzdrăvăniile ce-l învățase Faurul-pământului. Făcându-se porumbel, Greuceanu zbură și se puse pe un pom care era tocmai în fața caselor. [...]

Apoi intrară câteștrele zmeoaicele în casă și se puseră la sfat. [...]

Cum se vede treaba, din cele ce auzise, știa acum că zmeii se duseseră la vânat în Codru Verde și aveau să se întoarcă unul de cu seară, altul la miezul nopții și tartorul cel mare despre ziuă.

Așteptând Greuceanu acolo, iată măre, că zmeul cel mai mic se întorcea și, ajungând calul la marginea podului, unde sforăi o dată și sări înapoi de șapte pași. Dară zmeul, mâniindu-se, zise:

— Ah, mânca-o-ar lupii carnea calului! Pe lumea asta nu mi-e frică de nimeni, numai de Greuceanu de Aur; dar și pe acela c-o lovitură îl voi culca la pământ.

Greuceanu, auzind, ieși pe pod și strigă:

— Vino, zmeule viteaz, în săbii să ne tăiem, sau în luptă să ne luptăm.

— Ba în luptă, că e mai dreaptă.

Se apropiară unul de altul și se luară la trântă.

Aduse zmeul pe Greuceanu și-l băgă în pământ până în genunchi. Aduse și Greuceanu pe zmeu și-l băgă în pământ până în gât și-i tăie capul. Apoi, după ce aruncă leșul zmeului și al calului sub pod, se puse să se odihnească.

Când, în puterea nopții, veni și fratele cel mare al zmeului, și calul lui sări de șaptesprezece pași înapoi. El zise ca și frate-său, iară Greuceanu îi răspunse și lui ca și celui dintâi.

Ieșind de sub pod, se luă la trântă și cu acest zmeu.

Și unde mi-aduse, nene, zmeul pe Greuceanu și-l băgă în pământ până la brâu. Dară Greuceanu, sărind repede, unde mi-aduse și el pe zmeu o dată, mi-l trânti și-l băgă în pământ până în gât și-i tăie capul cu paloșul. Aruncându-i și mortăciunea acestuia și a calului său sub pod, se puse iarăși de se odihni.

Când despre zori, unde venea, măre, venea tat-al zmeilor, ca un tartor, [de] cătrănit ce era, și când ajunse la capul podului, sări calul lui șaptezeci și șapte de pași înapoi. Se necăji zmeul de această întâmplare cât un lucru mare, și unde răcni:

— Ah, mâncar-ar lupii carnea calului; că pe lumea asta nu mi-e frică de nimenea, doară de Greuceanu de Aur; și încă și pe acesta numai să-l iau la ochi cu săgeata și îl voi culca la pământ. [...]

Sosi zmeul și se luară la bătaie: în săbii se bătură ce se bătură și se rupseră săbiile; în suliți se loviră ce se loviră și se rupseră sulițile; apoi se luară la luptă: se zguduiau unul pre altul de se cutremura pământul; și strânse zmeul

pe Greuceanu o dată, dară acesta, băgând de seamă ce are de gând zmeul, se umflă și se încordă în vine și nu păți nimic, apoi Greuceanu strânse o dată pe zmeu, tocmai când el nu se aștepta, de-i pârâi oasele.

Așa luptă nici că s-a mai văzut. Și se luptară, și se luptară, până ce ajunse vremea la nămiezi, și osteniră. [...]

1. Indică sinonimele contextuale pentru cuvintele/grupurile de cuvinte:

- năzdrăvăniile _____;
- leșul _____;
- osteniră _____;
- se luară la trântă _____;

2. Menționează două trăsături ale eroului.

_____

_____

3. Precizează motivul călătoriei lui Greuceanu.

_____

_____

_____

4. Transcrie secvențe care marchează drumul eroului.

_____

_____

5. Explică, în 2-3 rânduri, topica structurii: *mânca-o-ar.*

_____

_____

_____

6. Precizează personajele cu care se luptă Greuceanu.

_____

Scanned with OKEN Scanner

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

7. Rezumă, în 5-7 rânduri, textul dat.

8. Identifică tipul de conflict existent și explică semnificația lui, în 3-4 rânduri.

9. Folosește un dicționar de simboluri. Caută semnificația cifrei trei și a porumbelului.

10. Comentează semnificația metamorfozării lui Greuceanu în porumbel.

11. Menționează, pe baza fragmentului dat, două caracteristici ale oralității limbajului.

12. Explică, în 5-7 rânduri, semnificația secvenței: *„se duse pe o potecă care-l scoase tocmai la casele zmeilor, așezate unde-și înțărcase dracul copiii."*

Scanned with OKEN Scanner

REDACTEAZĂ

13. Scrie un text, de 10-15 rânduri, despre rolul călătoriei în basme.

14. Realizează un eseu, de 30-40 de rânduri, în care să prezinți eroul din lumea basmului.

Vei avea în vedere:

- raportarea la două texte („Greuceanu" și „Prâslea cel voinic și merele de aur");
- prezentarea portretului fizic și moral;
- indicarea modalităților de caracterizare;
- descrierea probelor la care sunt supuși eroii;
- precizarea particularităților de limbaj.

ARGUMENTEAZĂ

15. Scrie un text argumentativ, de 15-20 de rânduri, despre lupta dintre bine și rău, plecând de la următoarea afirmație: *Suprema înțelepciune este a distinge binele de rău.* **(Socrate).**

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 3

Jean Bart, **Europolis**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

La masa căpitanilor, Temistocli, vechi căpitan de lungă cursă, bronzat, cu barba neagră de abanos, cu șapca pe ceafă, își povestea tinerețea. Văzuse și el America pe când își făcea ucenicia de marinar sub ocrotirea unui unchi, mecanic pe un vapor englez.

...știu să facă bani oamenii de-acolo, dar nu știu să-i cheltuiască. Umblă ca nebunii în fugă pe străzi. Unul era să mă cârpească fiindcă l-am oprit să-mi dea foc pentru țigară. Că ei nu stau la o cafeanea de vorbă, de taclale și taifas. Muncesc, aleargă și se frământă ziua și noaptea. Doi compatrioți pe care i-am găsit în Filadelfia voiau să mă ia cu ei în California.

— Și de ce nu ai plecat? Erai și tu om pricopsit, îl întrerupse cu-n surâs ironic un căpitan din capul mesei.

— Pentru că am fost dobitoc. Ce știam eu pe-atunci. [...]

Uscat, nervos, cu mustățile zburlite, cu ochii injectați, căpitanul Iani începu să explice pe larg, cu mare parapon*, pricina care-l împiedicase și pe el să plece, tocmai când era gata să se îmbarce pentru America. [...]

Unde aș fi eu acum? Ce n-aș fi făcut dacă plecam atunci? De ce nu-i vine omului mintea la timp... Și iritat peste măsură, bătrânul, cu mâna osoasă și tare, își trânti un pumn în cap care sună ca sub o lovitură seacă de ciocan. [...]

De la masa căpitanilor de șlepuri și remorchere, marinarii care nu ieșiseră din Dunăre – marinari de *aqua dolce*, cum îi luau în râs cei de la mare – se apropiau încet cu scaunele, își ciuleau urechile ca să prindă mai bine tot ce se vorbea la masa căpitanilor veritabili, de la vapoarele de mare.

Toți ascultau cu atenție și evlavie. Unii clătinau din cap cu melancolie în amintirea și regretul ocaziilor pierdute din timpul tinereții. Alții, tăcuți, cădeau pe gânduri, cu ochii în vag, pierduți în mirajul Americei văzute prin prisma mintei lor... Unde ai fi?... ce-ar fi făcut? dacă plecam și eu la timp dincolo, peste Ocean. Și fiecare avea ferma credință că ajungea miliardar acolo în pământul făgăduinței, pe care o soartă vitregă nu i-a îngăduit să-l atingă în viața scursă fără de folos.

Și unii, îmbătați încă de iluzii, nu se puteau stăpâni. Își croiau planuri absurde arătând pe larg ce ar face dacă ar veni bogați în patrie, între ai lor. Și toți sfârșeau cu intenții frumoase, alcătuind măreațe opere patriotice și de largă filantropie. [...]

Căpitanul de port, ras proaspăt, îmbrăcat în alb din cap până în picioare, șterse ușor cu batista praful de pe scaun și cu-n zâmbet îngăduitor, se așeză la masa șefilor. Mândru, încântat că poate să-și arate erudiția, începu să explice cum se găsea în Antichitate aurul în albia râurilor noastre și cum se spăla întinzându-se pe piei de oaie. Și, adăugă el, la drept vorbind Argonauții nu erau decât niște pirați ca și toți eroii greci pe care i-au cântat poeții Antichității. Prima dată când țara asta s-a făcut cunoscută lumii a fost atunci când au plecat să jefuiască țărmurile Mării Negre și ale Dunării.

parapon (înv. și fam.) supărare, tristețe, necaz

1. Notează tema discuției dintre personajele fragmentului.

---

2. Precizează care este unul dintre regretele căpitanului Iani.

---

3. **Enumeră personajele care apar în fragmentul dat.**

---

4. **Menționează locul desfășurării acțiunii, folosind informații din text.**

---

5. **Selectează un fragment din care să rezulte motivul pentru care marinarii își doreau să viziteze America.**

---

6. **Prezintă modurile de expunere utilizate în text și oferă exemple sugestive.**

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

7. **Explică, în 2-3 rânduri, semnificația structurii *aqua dolce* (apă dulce), valorificând textul.**

---

8. **Comentează, în 5-7 rânduri, secvența** *„Unde aș fi eu acum? Ce n-aș fi făcut dacă plecam atunci? De ce nu-i vine omului mintea la timp...“*, **în raport cu tema fragmentului.**

---

9. **Interpretează, în 5-7 rânduri, titlul romanului.**

Scanned with OKEN Scanner

REDACTEAZĂ

10. Scrie zece destinații pe care ai vrea să le vizitezi în următorii ani. Motivează-ți alegerile.

11. Realizează un chestionar (zece întrebări) pe care să-l adresezi colegilor/membrilor familiei tale pentru a afla preferințele lor în materie de călătorii.

12. Realizează, în maximum 10 rânduri, portretul unei persoane pasionate de călătorie.

ARGUMENTEAZĂ

13. Exprimă-ți opinia, într-un text de 15-20 de rânduri, despre importanța călătoriilor în perioada adolescenței.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 4

Karl May, **Winnetou**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Indienii se apropiau fără grabă. Nu erau totuși două sute: o parte rămaseseră să îi păzească pe apași. Tangua își conduse războinicii prin fața noastră, până la terenul de luptă. Ajunși acolo se rânduiră în trei sferturi de cerc, al patrulea sfert urmând să fie ocupat de albi; ceea ce și făcurăm. După aceasta, Tangua făcu un semn, din rândurile pieilor-roșii se desprinse un bărbat cu trupul de-a dreptul herculean și lepădă toate armele ce le avea asupra lui, păstrând numai cuțitul. [...] Tangua îl conduse până în mijlocul rondoului format din indieni și rosti cu glas puternic, în care suna siguranța victoriei:

— Acesta este Metan-Acva (Cuțit-Fulger), cel mai voinic luptător din tribul Kiowa. Nimeni n-a reușit până astăzi să scape de cuțitul lui; sub lovitura lui, dușmanul se prăbușește ca trăsnit. Iată omul care va lupta cu Old Shatterhand, fața palidă. [...]

Stăteam față-n față atât de aproape, încât ar fi fost suficient să ne aplecăm puțin, ca să ne atingem vârful cuțitului. Indianul își înfipse privirea în ochii mei. Brațul drept îi atârna jos; ținea cuțitul în așa fel, încât mânerul se proptea în degetul mic, iar lama, cu tăișul în sus, se strecura între degetul arătător și cel gros. Prin urmare, presupunerea mea era justă; își pusese în gând să mă spintece de jos în sus și să-mi rupă pântecele; altminteri, dac-ar fi voit să lovească de sus în jos ar fi ținut cuțitul invers și anume cu mânerul proptit în degetul gros și cu lama ieșită din pumn pe lângă degetul mic.

Acum știam direcția loviturii, dar principalul era să prevăd momentul. Pe acesta i-l puteam ghici în privire. Cunoșteam acea tresărire a ochilor, efemeră, dar specifică în asemenea ocazii. Coborâi pleoapele pentru a-i da iluzia că se află în siguranță și-l observai printre gene, cu mare atenție. [...]

Am scos-o numaidecât. Lovitura fusese atât de adâncă și precisă încât un șuvoi de sânge, gros cât degetul, mă izbi drept în obraz. Uriașul se bălăbăni câteva momente, încercă să strige neizbutind să scoată decât un geamăt surd, și se prăbuși fără suflare la pământ.

Urlete înfricoșate se ridicară din rândurile kiowașilor. Doar Tangua, căpetenia, rămăsese tăcut. Se ridică, se plecă asupra adversarului meu, îi pipăi rănile, se ridică apoi și mă provocă cu o expresie pe care n-am s-o uit niciodată. Era într-însa un amestec de furie, oroare, teamă, admirație și descumpănire. Dădu să se depărteze în tăcere. [...]

1. Notează sinonime contextuale pentru cuvintele:

- **lepădă** _____
- **proptit** _____
- **efemer** _____
- **expresie** _____

2. Precizează pentru cine lupta personajul-narator.

_____

_____

3. Indică locul desfășurării luptei dintre cei doi.

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

4. Menționează strategia pe care o are Old Shatterhand pentru a își învinge inamicul.

5. Precizează ce reacție are Tangua odată cu terminarea bătăliei.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Identifică personajele din fragmentul dat și notează o trăsătură pentru fiecare dintre ele.

7. Comentează, în 4-5 rânduri, conflictul dintre personajele textului dat.

8. Alcătuiește un enunț care să reflecte opinia ta despre unul dintre personaje.

9. Explică, în 5-7 rânduri, semnificația secvenței: *„Era într-însa un amestec de furie, oroare, teamă, admirație și descumpănire. Dădu să se depărteze în tăcere."*

10. Rezumă, în 5-7 rânduri, textul dat.

REDACTEAZĂ

11. Redactează un text, de 10-15 rânduri, în care să îţi imaginezi o continuare a acestui fragment, respectând tema aventurii/călătoriei.

ARGUMENTEAZĂ

12. Citeşte unul dintre volumele trilogiei *Winnetou* şi scrie un text argumentativ, de 15-20 de rânduri, în care să demonstrezi că este un roman de aventuri.

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE EVALUARE

Se dă textul:

Și pleacă drumețul pe-un drum ce cotește...
Pocit, șchiop și searbăd, abia se târește...
Și drumu-ocolește mai mult, tot mai mult,
Dar mica potecă sub pomi șerpuiește,
O tânără umbră de soare-l ferește,
Auzu-i se umple de-un vesel tumult,
Și drumu-ocolește mai mult – tot mai mult.

Iar el, el emirul, de-asemenea pleacă
Pustia l-așteaptă în largu-i s-o treacă...
Prin prafu-i se-nșiră cămile și cai,
Se mistuie-n soare Bagdadul, și piere,
Mai șters decât rozul de flori efemere,
Mai stins decât visul pierdutului rai.

În largu-i pustia, să treacă-l așteaptă
E dreaptă – tot dreaptă – dar zilele curg,
Și foc e în aer, în zori, și-n amurg
Și el naintează, dar zilele curg.

Nici urmă de ierburi, nici pomi, nici izvoare...
Și el naintează sub flăcări de soare...
În ochi o nălucă de sânge – în gât
Un chin fără margini de sete-arzătoare...
Nisip, și deasupra, cer roșu – ș-atât
Și toți naintează sub flăcări de soare.

Și tot fără margini pustia se-ntinde,
Și tot nu s-arată orașul preasfânt
Nimic n-o sfârșește în zori când s-aprinde,
Și n-o-nviorează suflare de vânt
Lucește, vibrează, și-ntruna se-ntinde.

(*Al. Macedonski,*
Noapte de decemvrie – fragment)

I. Rezolvă următoarele cerințe:

1. Notează personajele fragmentului. 6p

---

2. Precizează două trăsături ale drumețului. 6p

---

3. Selectează un element care să indice spațiul și timpul. 8p

---

---

4. Identifică în text o temă și un motiv literar. 8p

---

5. Menționează patru trăsături ale drumului parcurs. 12p

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE EVALUARE

Se dă textul:

Și pleacă drumețul pe-un drum ce coteşte...
Pocit, șchiop și searbăd, abia se târește...
Și drumu-ocolește mai mult, tot mai mult,
Dar mica potecă sub pomi șerpuiește,
O tânără umbră de soare-l ferește,
Auzu-i se umple de-un vesel tumult,
Și drumu-ocolește mai mult - tot mai mult.

Iar el, el emirul, de-asemenea pleacă
Pustia l-așteaptă în largu-i s-o treacă...
Prin prafu-i se-nșiră cămile și cai,
Se mistuie-n soare Bagdadul, și piere,
Mai șters decât rozul de flori efemere,
Mai stins decât visul pierdutului rai.

În largu-i pustia, să treacă-l așteaptă
E dreaptă - tot dreaptă - dar zilele curg,
Și foc e în aer, în zori, și-n amurg
Și el naintează, dar zilele curg.

Nici urmă de ierburi, nici pomi, nici izvoare...
Și el naintează sub flăcări de soare...
În ochi o nălucă de sânge - în gât
Un chin fără margini de sete-arzătoare...
Nisip, și deasupra, cer roșu - ș-atât
Și toți naintează sub flăcări de soare.

Și tot fără margini pustia se-ntinde,
Și tot nu s-arată orașul preasfânt
Nimic n-o sfârșește în zori când s-aprinde,
Și n-o-nviorează suflare de vânt
Lucește, vibrează, și-ntruna se-ntinde.

(*Al. Macedonski,*
Noapte de decemvrie - fragment)

I. Rezolvă următoarele cerințe:

1. Notează personajele fragmentului. **6 p**

---

2. Precizează două trăsături ale drumețului. **6 p**

---

3. Selectează un element care să indice spațiul și timpul. **8 p**

---

4. Identifică în text o temă și un motiv literar. **8 p**

---

5. Menționează patru trăsături ale drumului parcurs. **12 p**

Scanned with OKEN Scanner

6. Notează din text două figuri de stil diferite, numește-le și explică semnificația uneia dintre ele, în 5-7 rânduri. **20 p**

II. **Scrie un text, de 10-15 rânduri, despre motivul călătorie / aventurii, așa cum a fost evidențiat în textele studiate în cadrul acestei unități.** **30 p**

Se acordă 10 p din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

PROIECT

Lucrează împreună cu un coleg/colegă și realizați un jurnal de călătorie.

Veți avea în vedere:

- selectarea unei destinații culturale;
- stabilirea traseului și a principalelor atracții turistice;
- notarea lecturilor alese pentru vacanță (minimum cinci titluri);
- anticiparea costurilor pentru cazare, mâncare, vizitarea muzeelor;
- realizarea unei scurte descrieri a zonelor vizitate;
- oferirea unei recomandări (asemănătoare unui ghid turistic) pentru unul dintre locurile vizitate;
- motivarea alegerii făcute;
- respectarea numărului minim de 12 pagini.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Literatura și celelalte arte

Cinematografia

1. **Romanul *Baltagul* este unul dintre cele mai vizionate filme românești. Consideri că vizionarea înlocuiește lectura integrală a textului? Tu cum procedezi? Citești cartea înainte de a vedea pelicula?**

---

2. **Notează alte titluri (cinci) de romane de aventură / călătorie care au fost ecranizate.**

---

3. **Alcătuiește o ierarhie (primele zece) a celor mai vizionate filme din toate timpurile.**

---

4. **Trilogia lui Karl May, „Winnetou", beneficiază de o ecranizare apărută între 1963 și 1965, în regia lui Harald Reinl. Imaginează-ți distribuția dacă producția ar fi una exclusiv românească. Notează numele actorilor pentru următoarele personaje.**

- Old Shatterhand _____;
- Winnetou _____;
- Sam Hawkens _____;
- Mabel Kingsley _____;
- Murdock _____;
- Capt. Cummings _____;
- Tangua _____;

5. **Textul lui Jean Bart are două ecranizări, una din 1980, iar cea mai recentă, din 2010. Vizionează ambele filme *Europolis* și scrie care dintre ele este preferatul tău. Argumentează-ți alegerea, în 3-5 rânduri.**

---

6. **Într-o epocă profund marcată de tehnologie, mai ales în industria cinematografică, consideri că filmele alb-negru ar trebui înlocuite? Exprimă-ți opinia, într-un text de 5-8 rânduri.**

7. **Basmul cules de Petre Ispirescu, *Greuceanu* are câteva încercări de animație. Enumeră alte texte (cinci) a căror ecranizare este un film de animație. Consideri că acestea sunt dedicate exclusiv copiilor? Exprimă-ți opinia, în 5-8 rânduri.**

Scanned with OKEN Scanner

X. PERSONALITĂŢI, MODELE, EXEMPLE

FIŞĂ DE LUCRU 1

Nicolae Bălcescu, **Românii supt Mihai Voievod Viteazul**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

Tocmai se gătea Mihai-Vodă de a se apăra împotriva năvălirei cu care îl amenința vezirul Ferhat-Pașa, când prinse veste de întâmplările din Moldova și de cugetele ambițioase ale lui Bathori asupra țării și domniei sale. Dintru-întâi el nesocoti acele proiecte ale unui aliat trădător și călcător de jurământ și declară că își va apăra cu puterea drepturile, de se va atinge cineva de dânsele. Dar stolul oștirilor turcești acum se pornise spre țară și, în acea primejdie, Mihai simți nu numai că nu putea intra în luptă cu Sigismund Bathori, dar încă că avea trebuință de ajutorul lui. El avea apoi și a se teme ca mișelul său aliat să nu-l jertfească turcilor. Într-adevăr, tocmai atunci, pe la începutul lui mai, sosise în Ardeal ceaușul Ibraim, aducând lui Bathori caftane și scrisori atât de la sultanul, cât și de la aga curții din Constantinopol și Amat-Pașa de la Timișoara, prin care i se făgăduia că sultanul îl va recunoaște stăpânitor peste cătetrele principatele cu titlu de crai și cu plata unui tribut anual de 5 mii, în loc de 15 mii sechini ce plătea Ardealul mai nainte, numai să se tragă din legătura creștină. Era învederat că aceste făgăduieli erau prea mari ca să poată fi ținute. Mihai însă putea să se teamă ori de ce de la un om așa de nestatornic la minte și la jurămintele sale. Împăratul însuși avea teamă de slăbiciunea lui Sigismund, și încă din 7 martie îi scrisese să se ferească de ispita turcilor, care se silesc „din mâini și din picioare, prin amenințări și făgăduieli", ca să-l tragă pe el și pe voievozii români din alianța creștină. În această cumpănă grea în care se afla, Mihai găsi în inima sa curajul rar și foarte de lăudat d-a jertfi mărimea și neatârnarea sa, dragostea sa de sine, drepturile sale; și chiar ale patriei, pentru un mare interes al omenirei și al civilizației creștine. Adunând țara spre a se chibzui, îi aleseră cu toții sfat de folos acestei nevoi, ca domnul să se închine lui Sigismund, păstrându-și însă fără scădere drepturile suveranității și veniturile țării. Cu asemenea instrucții, porni în Ardeal o deputație compusă de Eftimie, mitropolitul Târgoviștei, Teofil, episcopul Râmnicului, Luca, episcopul Buzăului, Mitrea, vornic mare, vornicul Hristea, logofeții Dimitrie, Preda și Borca, vistierii Dan și Teodosie, postelnicii Radu Buzescul și Stamate, clucerii Radu și Vintilă. În 2/12 mai sosi această deputație la Alba-Iulia și îndată fu primită în audiență de Bathori. El orândui din parte-i spre a trata cu deputația pe Ștefan Iojica, sfetnicul și cancelarul său cel mare, și pe George Ravazdi, sfetnicul său și căpitan al cetății SzamosUjvar. Dar „dintr-acești boieri ce-i trimisesă Mihai-Vodă pentru tocmeală - zice cronica - învrăjbitorul diavolul umblă în mijlocul lor, de se apucară unii cu alții mai mult să facă vrajbă decât pace, cum să scază pe Mihai-Vodă din țară, iar ceilalți boieri ce se nevoia să slujească domnului lor în dreptate, de neprieteni fură biruiți". Într-acest chip, prin vrăjmășia unor boieri, se făcu că tratatul ce se încheie între plenipotenții români și unguri la Alba-Iulia, în 20 mai (1595), nu fu, după cum vroise Mihai, numai un simplu tratat de închinare, ci, dimpotrivă, legiui o supunere desăvârșită și o întrupare desăvârșită a Țării Românești cu Ardealul.

Cuprinderea acestui tratat era: că episcopii, boierii, împreună cu Mihai-Vodă și cu toată țara își aleg de domn stăpânitor pe Sigismund Bathori și pe următorii săi, căruia depun jurământul de credință.

Acest prinț, neputând sta necurmat în Țara Românească, o va cârmui printr-un vice-voievod ales de țară, care să știe limba și obiceiurile ei și căruia prințul să-i trimită steag, buzdugan și sabie, semnele dregătoriei.

1. Notează sinonime pentru următoarele cuvinte:

- **logofăt** _____;
- **aga** _____;
- **necurmat** _____;

Scanned with OKEN Scanner

2. Enumeră personajele fragmentului.

3. Prezintă tema textului dat.

4. Precizează care sunt principalele amenințări pe care trebuie să le ia în considerare domnitorul.

5. Notează sfatul pe care îl primește domnitorul de la dregătorii săi.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Menționează conflictul principal, așa cum reiese din text și comentează-l, în 4-5 rânduri.

7. Numește două trăsături ale celor doi conducători, român și turc.

8. Scrie un text, de 7-10 rânduri, în care să realizezi un portret al domnitorului, valorificând informații din textul dat.

Scanned with OKEN Scanner

9. Comentează, în 5-7 rânduri, secvența: *„nvrăjbitorul diavolul umblă în mijlocul lor, de se apucară unii cu alții mai mult să facă vrajbă decât pace.*

REDACTEAZĂ

10. Redactează o scrisoare de avertizare (10 rânduri) pe care ar putea să o primească Mihai Viteazul în lupta împotriva turcilor.

11. Imaginează-ți că ești reporter și scrie 10 întrebări pe care i le-ai adresa unei personalități istorice.

ARGUMENTEAZĂ

12. Exprimă-ți opinia, în 15-20 de rânduri, despre nevoia adolescenților de a avea modele.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 2

Eugen Ionescu, **Regele moare**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

O țară (mai mult sau mai puțin) imaginară. Un rege. Prima soție a regelui, Marguerite. A doua soție, Marie. Un doctor. O servitoare, Juliette. Un guard.

Marguerite: Sire, trebuie să vă aducem la cunoștință că veți muri.

Doctorul: Din păcate, Majestate, așa e.

Regele: Păi, bineînțeles, știm cu toții, să-mi aduceți aminte când o să vină vremea. Ce manie ai și tu, Marguerite, să-mi spui lucruri neplăcute dis-de-dimineață.

Doctorul: Majestate, regina Marguerite a spus adevărul, veți muri.

Regele: Iar? Ce mă tot bateți la cap! Am să mor, sigur că am să mor. Peste 40 de ani, peste 300 de ani. Mai încolo. Când o să vreau eu, când o să am timp, când am să mă hotărăsc eu. [...]

Doctorul: Privind prin luneta care vede dincolo de ziduri și acoperișuri, zărim un gol pe cer, în locul constelației regale, în registrele universului, Majestatea Sa e trecută în rândul defuncților.

Guardul: Regele a murit, trăiască regele!

Marguerite: Idiotule, ține-ți gura!

Doctorul: Într-adevăr, e mai mult mort decât viu.

Regele: Nu. Nu vreau să mor. Vă implor, nu mă lăsați să mor. Fiți buni, nu mă lăsați să mor, nu vreau.

.....

Doctorul: O vom regreta mult pe Majestatea Voastră! O să vă pomenim, vă promitem.

Regele: Nu vreau să mor.

Marie: Vai! Părul i-a albit dintr-o dată. Ridurile i s-au adunat pe frunte, pe chip. A îmbătrânit brusc, cu 14 veacuri.

Doctorul: Repede s-a demodat.

Regele: Regii ar trebui să fie nemuritori.

Marguerite: Au o nemurire provizorie.

Regele: Mi s-a promis că n-am să mor decât atunci când am să hotărăsc eu.

Marguerite: Fiindcă ne-am închipuit c-ai să te hotărăști mai repede. Ai prins gustul puterii, vrei, nu vrei, trebuie să te hotărăști.

Regele: De ce m-am mai născut dacă nu era pentru vecie? Părinți blestemați. Ce idee trăsnită, ce glumă proastă! Am venit pe lume acum 5 minute, m-am însurat acum 3 minute.

Marguerite: Adică acum 283 de ani.

Regele: M-am urcat pe tron acum 2 minute și jumătate.

Marguerite: Au trecut 267 de ani și 3 luni.

Regele: N-am avut timp nici să zic of!. N-am avut timp să cunosc viața.

.....

Marie: El era legea, mai presus de legi.

Regele: Nu mai sunt legea. [...] Nu mai sunt deasupra legilor, nu mai sunt deasupra legilor.

Guardul: Regele nu mai e deasupra legilor.

Juliette: Nu mai e deasupra legilor, sărman bătrân.

Regele: [...] Ah, câți oameni se nasc pe lume în clipa asta, nașteri fără număr...

Marguerite: Nu și la noi în țară.

Doctorul: Natalitatea s-a redus la zero.

Juliette: Nu crește nicio salată, niciun fir de iarbă. [...] Poate că totul va crește din nou.

Marguerite: Când o să accepte. Fără el.

Regele: Fără mine, fără mine. Or să rădă, or să se îmbuibe, or să tropăie pe mormântul meu. Ca și când n-aș fi existat. Ah, să vă aduceți aminte de mine. Să plângeți, să vă smulgeți părul din cap. Să fiu pomenit în

toate manualele de istorie. Toată lumea să-mi ştie viaţa pe de rost. Cu toţii s-o retrăiască. Elevii şi savanţii să n-aibă alt obiect de studiu decât persoana mea, regatul meu, faptele mele. Toate celelalte cărţi să fie arse, toate statuile dărâmate, iar a mea să fie pusă în toate locurile publice. [...] Un singur nume de botez, un singur nume de familie pentru toată lumea. Să-nveţe toţi să citească silabisindu-mi numele: B-é-Bé, Bérenger. Să fiu în icoane, pe milioanele de cruci din toate bisericile, să se rostească slujbe pentru mine, din trupul şi sângele meu să se împărtăşească toţi... Să fiu pomenit în veacul vecilor...

Juliette: Delirează, doamnă.

Guardul: Majestatea Sa delirează.

1. Completează tabelul cu fragmente selectate din text care să corespundă indicațiilor date.

Elemente comice	Elemente tragice

2. Selectează două structuri care ilustrează absurdul situației.

---

3. Indică rolul pe care îl au Doctorul și Guardul.

---

4. Notează principala dorință a regelui.

---

5. Identifică tema discuției dintre personaje.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Rezumă fragmentul dat, în 4-7 rânduri.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

7. Ilustrează atitudinea celorlalte personaje față de rege.

8. Precizează așteptările pe care le are regele odată cu moartea lui.

9. Comentează, în 5-7 rânduri, secvența: *„N-am avut timp nici să zic of!. N-am avut timp să cunosc viața".*

10. Explică, în 5-7 rânduri, semnificația titlului, în raport cu mesajul textului.

11. Comentează semnificația dorinței regelui, în raport cu tematica unității *„Să fiu în icoane, pe milioanele de cruci din toate bisericile, să se rostească slujbe pentru mine, din trupul și sângele meu să se împărtășească toți... Să fiu pomenit în veacul vecilor... ".*

12. Exprimă-ţi opinia despre reacţia regelui la aflarea veştii că va muri.

---

13. Explică sensul îndreptării nemulţumirii regelui către părinţi.

REDACTEAZĂ

14. Prezintă două asemănări/deosebiri între imaginea regelui aşa cum reiese din fragmentul dat şi o altă personalitate istorică cunoscută de tine. Ce observi?

ARGUMENTEAZĂ

15. Exprimă-ţi opinia, în 15-20 de rânduri, despre teatrul absurdului, plecând de la afirmaţia lui N.Steinhardt: *„Absurdul e unul din parametrii condiţiei omeneşti".*

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 3

Marin Preda, **Jurnal intim**

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

1965

1 februarie

Aceste „însemnări" au deviat, nu mai sunt foarte intime şi, recitindu-le, îmi displac foarte tare, nu mă regăsesc în ele. Şi nu regăsesc nici evenimentele exterioare în care să recunosc măcar timpul obiectiv care se scurge de la o lună la alta şi pe care îl trăiesc împins în obsesii diverse şi schimbătoare.

Mi s-a promis că voi pleca la Paris cu Eta şi nu se vorbeşte nimic – între timp alţii au plecat de mai multe ori – şi ideea că s-ar putea să aştept aşa ani întregi mi se pare a fi o idee de sinucigaş. Apoi la Uniune se întâmplă ceva. Beniuc se prăbuşeşte. Va fi curăţat, dar nimeni nu ştie de ce. Titus Popovici, Aurel Rău şi alţii sunt aleşi deputaţi ai MAN, Eugen Barbu aşa şi pe dincolo, aşa şi mai departe, lucruri cumplite prin efectul lor asupra conştiinţelor pe care le turmentează şi le abate de la scris. Au efect şi asupra mea. Un trist efect, gândesc rău, citesc puţin, pălăvrăgesc tot timpul, scriu din ce în ce mai greu. Ar trebui să fac puţină ordine în viaţa mea interioară, să iau contact cu ea şi să nu-l mai pierd de aici înainte nicio clipă. Mi-e frică însă atunci să nu ard lumânarea până la capăt, folosind-o ziua şi să nu rămân în întuneric, părăsit şi murind, sau chinuit de o boală, la sfârşitul căreia nu mă aşteaptă nici lumina şi nici speranţa, ci moartea care nu eliberează şi nu rezolvă nimic.

Trăind cum trăiesc în prezent, adică înfundat în intriga eternă care însoţeşte întotdeauna actele creatoare ale oricărei profesiuni, am iluzia că timpul se scurge pe un făgaş normal şi că viaţa mea îşi urmează cursul firesc pe o traiectorie a cărei cădere e îndepărtată şi se pierde în negura unei bătrâneţi scăldate într-o spiritualitate mai puternică decât amintirea tinereţii şi perspectiva morţii. Ca şi când viaţa ne-ar lăsa cu darurile pe care ni le-a pus în braţe din faşe şi din care ne-am înfruptat inconştienţi, ani nesfârşiţi.

[...]

Să plecăm eu şi cu Eta la Paris zece zile, invitat de Demostene Botez, noul preşedinte, cu Eftimiu şi Jebeleanu, şi restul şederii pe contul nostru. Voi scăpa de o obsesie mai sper, nădăjduiesc să nu rămân decât cu singurul lucru care mă mai poate ţine în viaţă şi face fericit: să scriu – n-ar prefigura şi pentru noi frigul morţii de care nimeni n-a reuşit să scape.

1. Selectează două structuri care ilustrează repere spațio-temporale.

---

2. Numește principala dorință a lui Marin Preda.

---

3. Indică principalul mod de expunere și motivează-ți alegerea printr-un exemplu concret.

---

4. Extrage, din text, secvențele care arată modul în care scriitorul se raportează la evenimentele relatate.

5. Identifică expresiile care desemnează stările sufletești ale prozatorului.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Precizează temerile pe care le are scriitorul în raport cu actul scrierii.

7. Realizează un portret al prozatorului, valorificând informații din textul dat.

8. Comentează, în 5-7 rânduri, secvența: *„gândesc rău, citesc puțin, pălăvrăgesc tot timpul, scriu din ce în ce mai greu. Ar trebui să fac puțină ordine în viața mea interioară, să iau contact cu ea și să nu-l mai pierd de aici înainte nicio clipă. ".*

9. Explică, în 5-7 rânduri, titlul, prin raportare la secvența: *„Aceste „însemnări" au deviat, nu mai sunt foarte intime și, recitindu-le, îmi displac foarte tare, nu mă regăsesc în ele".*

Scanned with OKEN Scanner

REDACTEAZĂ

10. Caută informații despre contextul istoric cărula îi aparține fragmentul memorialistic citat. Notează-le mai jos.

11. Redactează un text de maximum 10 rânduri, care să reprezinte o scrisoare oficială adresată de către președintele Uniunii Scriitorilor lui Marin Preda, cu scopul de a-i mulțumi pentru activitatea literară.

ARGUMENTEAZĂ

12. Exprimă-ți opinia, într-un text de 15-20 de rânduri, despre importanța de a ține un jurnal.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 4

Jurnalul Annei Frank

EXPLOREAZĂ/DISCUTĂ

[Avea 13 ani cand a intrat în Anexă. A ținut aici un jurnal (început anterior), în 12 iunie 1942), devenind la un moment dat conștientă că el va reprezenta un document important după ce războiul se va sfârși. În 4 august 1944, așadar nu mult după debarcarea Aliaților în Normandia, când finalul recluziunii părea foarte aproape, Anne și ceilalți șapte locatari ai Anexei sunt arestați și mai târziu deportați cu ultimul transport la Auschwitz. Cu excepția lui Otto Frank, toți vor muri. Eliberat din lagărul de la Auschwitz, tatăl Annei va publica și va face cunoscut în toată lumea jurnalul fiicei sale.]

Am avut de la bibliotecă o carte cu titlul provocator „Ce părere aveți despre fata modernă?" [...]

Autoarea critică „tineretul de azi" din cap până-n picioare, fără să respingă însă pe de-a-ntregul tot ce-i tânăr ca nefiind în stare de ceva bun. Dimpotrivă, este de părere că, dacă tineretul și-ar dori, ar putea să construiască o lume mai mare, mai frumoasă și mai bună, că tineretul are mijloacele să facă asta, dar se ocupă de lucruri artificiale, fără să învrednicească măcar cu o privire ceea ce este cu adevărat frumos.

La unele pasaje am avut foarte clar impresia că scriitoarea îmi aducea mie reproșurile ei [...] . Am o trăsătură de caracter care iese puternic în evidență și care trebuie să-i frapeze pe toți cei care mă cunosc de multă vreme, și anume capacitatea de autocunoaștere. Mă pot studia în tot ceea ce fac, ca și cum aș fi o străină. Fără niciun fel de prejudecată și fără un sac plin de scuze, stau în fața Annei celei de toate zilele și observ ce face bine și ce face rău. Conștiința asta de sine nu mă părăsește niciodată și la fiecare cuvânt pe care îl pronunț știu imediat după ce l-am pronunțat: „Ar fi trebuit să fie altfel" sau „E foarte bine așa cum este". Mă condamn pe mine însămi în legătură cu nespus de multe lucruri și îmi dau seama din ce în ce mai bine cât de adevărate au fost cuvintele tatei: „Fiecare copil trebuie să se autoeduce". *(sâmbătă, 15 iulie 1944)*

Ți-am povestit deja de multe ori că sufletul meu este, ca să zicem așa, împărțit în două. Una din părți adăpostește veselia mea exuberantă, persiflările mele în legătură cu orice, bucuria de viață și, mai ales, felul meu de a lua ușor lucrurile. Prin asta vreau să spun că nu văd nimc rău într-un flirt, un sărut, o îmbrățișare, un banc deocheat. Partea asta stă de cele mai multe ori la pândă sau o împinge deoparte pe cealaltă, care este mult mai frumoasă, mai pură și mai profundă. Nu-i așa, partea frumoasă a Annei n-o știe nimeni și de aceea puțini oameni mă pot suporta. Sigur, eu sunt un clovn amuzant pentru o după-amiază, după care toți se satură de mine pentru o lună întreagă. [...] Partea mea ușuratică, mai superficială, va fi întotdeauna mai iute decât partea mea mai profundă, și de aceea va câștiga mereu. Nici nu-ți poți închipui de câte ori am încercat s-o resping pe această Anne, să o schimb radical, s-o ascund. Mi-e teamă că vor râde de mine, crezându-mă ridiculă, sentimentală, și nu mă vor mai lua în serios. Sunt obișnuită să nu fiu luată în serios, dar numai Anne cea „ușuratică" e obișnuită cu asta și poate suporta. Anne cea „profundă" este prea slabă pentru așa ceva. [...]

Știu exact cum aș vrea să fiu, cum sunt în realitate... lăuntric, dar din păcate sunt așa doar pentru mine. Și ăsta e, poate, nu, e în mod sigur, motivul pentru care cred că am o natură exterioară fericită. În interior, Anne cea pură îmi arată calea, în exterior nu sunt altceva decât un ieduț care în zburdălnicia lui rupe funia cu care a fost legat. *(marți, 1 august 1944)*

1. Indică ipostaza în care apare Anne.

---

2. Selecteaza un paragraf care stârnește introspecția fetei.

3. Care sunt cele două ipostaze ale eroinei?

4. Precizează una dintre dorințele Annei.

5. Indică modul în care fata consideră că este percepută de membrii familiei sale.

ANALIZEAZĂ/INTERPRETEAZĂ

6. Realizează un portret al Annei (3-4 rânduri), valorificând informațiile din textul dat.

7. Notează două trăsături care permit încadrarea textului într-unul memorialistic.

8. Justifică, într-un text de 5-8 rânduri, nevoia lui Otto Frank de a publica jurnalul fiicei sale.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

9. Comentează, în 5-7 rânduri, secvența: *„La unele pasaje am avut foarte clar impresia că scriitoarea îmi aducea mie reproșurile ei".*

10. Explică, în 5-7 rânduri, semnificația afirmației: *„Conștiința asta de sine nu mă părăsește niciodată".*

REDACTEAZĂ

11. Realizează un chestionar (10 întrebări) pe care să îl aplici colegilor/ prietenilor/ membrilor familiei cu scopul de a afla dacă aceștia au/ au avut un model în viață.

12. Scrie o narațiune, de 15-20 de rânduri, care să aibă următoarea frază de început: *„Știu exact cum aș vrea să fiu, cum sunt în realitate".*

ARGUMENTEAZĂ

13. Exprimă-ți opinia, într-un text argumentativ de 15-20 de rânduri, despre afirmația: *„Fiecare copil trebuie să se autoeduce".*

14. Scrie un text argumentativ, de 15-20 de rânduri, despre importanța scrierii cu rol terapeutic.

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE EVALUARE

Se dă textul:

Deși în genere teoria de la care plecam eu ca să gândesc astfel – că adică, un om mare trebuie în toate să fie ca neoamenii – era pripită, poate chiar deloc întemeiată, în speță însă s-a adeverit cu prisos.

Tânărul sosi. Era o frumusețe! O figură clasică încadrată de niște plete mari negre; o frunte înaltă și senină; niște ochi mari – la aceste ferestre ale sufletului se vedea că cineva este înăuntru; un zâmbet blând și adânc melancolic. Avea aerul unui sfânt tânăr coborât dintr-o veche icoană, un copil predestinat durerii, pe chipul căruia se vedea scrisul unor chinuri viitoare.

— Mă recomand, Mihail Eminescu.

Așa l-am cunoscut eu. Câtă filozofie n-am depănat împreună toată noaptea aceea cu nepregetul vârstei de șaptesprezece ani! Ce entuziasm! Ce veselie!

Hotărât, închipuirea nu mă înșelase... Era un copil minunat.

Într-o noapte mă pusese în curentul literaturii germane, de care era încântat.

— Dacă-ți place așa de mult poezia, trebuie să și scrii, i-am zis... Am aflat eu că dumneata ai și scris.

— Da, am scris.

— Atunci – și mie-mi place poezia, deși nu pot scrie – fii bun și arată-mi și mie o poezie de dumneata.

Eminescu s-a executat numaidecât. Era o bucată dedicată unei actrițe de care el era foarte înamorat... D-abia mai țiu minte. Știu atâta, că era vorba de strălucirea și bogățiile unui rege asirian nenorocit de o pasiune contrariată... cam așa ceva. Poezia aceasta îmi pare că s-a publicat prin '68 sau '69 în *Familia* din Pesta.

A doua zi seara ne-am întâlnit iarăși. Dar peste zi o nemulțumire intimă intervenise. Actrița fusese foarte puțin mișcată de mâhnirea regelui asirian. Eminescu era de astă dată tăcut și posomorât, vorbea foarte puțin și contradicția îl irita. În zadar l-am rugat să-mi mai arate vreo poezie sau să mi-o citească tot pe aceea pe care o cunoșteam. A plecat să se culce devreme, și dimineață, la amiazi când m-am dus la el, l-am găsit tot dormind.

L-am sculat. Se dusese acuma supărarea, ba era chiar mai vesel ca alaltăieri. Am petrecut toată ziua râzând, mi-a vorbit despre India antică, despre daci, despre Ștefan cel Mare, și mi-a cântat doină.

(*I. L. Caragiale*, ***În Nirvana***)

I. Rezolvă următoarele cerințe:

1. Indică tema fragmentului dat. **8 p**

---

2. Precizează care este atitudinea lui I. L. Caragiale față de personalitatea descrisă. **8 p**

---

3. Prezintă modurile principale de expunere. **8 p**

---

4. Realizează un portret al poetului așa cum reiese din text. **12 p**

5. Comentează, în 5-7 rânduri, secvența: *„un om mare trebuie în toate să fie ca neoamenii”.* **12 p**

6. Explică, în 5-7 rânduri, titlul, în raport cu semnificația termenului „nirvana” (= *Stare de fericire totală la care se ajunge prin eliberarea de grijile vieții, de suferință și prin contopirea sufletului cu esența divină cu ajutorul contemplației și al ascezei).* **12 p**

II. Scrie un text, de 8-10 rânduri, în care să argumentezi importanța cunoașterii vieții personale a unei personalități literare în aprecierea operei de artă. **30 p**

Se acordă 10 p din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

PROIECT

Lucrează împreună cu un coleg sau o colegă și realizați o prezentare a unei personalități istorice / literare

Veți avea în vedere:

- prezentarea vieții (date biografice) și a activității profesionale (opere, evenimente istorice, realizări etc.);
- motivarea alegerii făcute;
- introducerea unor mărturii ale personalității sau modelului;
- inserarea unor fotografii sugestive.

Scanned with OKEN Scanner

LIMBĂ ŞI COMUNICARE

FIŞĂ DE LUCRU 1

Norma literară actuală. Cuvintele — forme şi sensuri

1. Corectează, prin rescriere, acolo unde este cazul, următoarele enunţuri:

• Vorbește limba engleză la fel de bine ca și Maria.

• Vine acasă mai devreme datorită accidentului aviatic

• Știe că a greșit, dar totuși nu își cere iertare.

• Aceiași fată s-a reîntors.

• Aceiași membrii au fost văzuți împreună.

• Au fost decât la piață.

• Mi-ar place să văd cel mai recent film din seria *Star Wars*.

• Vroiam să te anunț că voi întârzia.

• Aceasta este o locație privată.

• Debutul concertului a fost minunat.

---

2. Subliniază varianta/ variantele corecte ale verbului „a fi" în context:

• Aș **fii/ fi** nevoit să răspund dacă mă întrebi.

• Îmi doresc să nu **fii/ fi** diferit.

• **Fii/ fi** cuminte!

• Nu **fii/ fi** obraznic!

• Nu era rău să **fii/ fi** fost actor.

• O să **fii/ fi** mereu primul pentru mine.

• Vei putea **fii/ fi** orice vrei tu.

• Vreau să **fii/ fi** ascultător!

Scanned with OKEN Scanner

3. Comentează, în 5-7 rânduri, proverbele date mai jos, din punctul de vedere al conținutului:

- Adună bani albi pentru zile negre.
- Banii strângătorului în mâna cheltuitorului.

---

4. Scrie câte trei expresii/ locuțiuni care să conțină cuvintele următoare:

cap

- ---
- ---
- ---

floare

- ---
- ---
- ---

mână

- ---
- ---
- ---

foc

- ---
- ---
- ---

5. Construiește enunțuri cu următoarele perechi de omonime: veselă / veselă, acele / acele, umbrele / umbrele.

- ---
- ---
- ---
- ---
- ---
- ---

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 2

Norma literară actuală. Cuvintele – forme și sensuri

1. Alcătuiește propoziții în care *o* să aibă valori morfologice diferite.

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

2. Subliniază varianta corectă a cuvintelor evidențiate.

a. El **dăruie/ dăruiește** în fiecare an de Crăciun cadouri copiilor orfani.

b. Localitatea **dâmbovițeancă/ dâmbovițeană** e recunoscută pentru relieful său.

c. Firma **a investit/ a învestit** câștigurile în fundația *Cunoașterea*.

d. Căutarea **site-ului/ siteului** indicat a dat rezultate.

e. Maria este **politologă/ politolog/ politoloagă.**

f. **Mi-ar displace/ mi-ar displăcea** să te văd suferind.

g. A pierdut o **mănușă/ mânușă.**

h. Săptămâna viitoare urmează o **mini-vacanță/ minivacanță.**

3. Scrie cinci termeni adăugați în cea mai recentă varianta a *DOOM2* (marcați cu * în cadrul dicționarului).

_____

_____

4. Construiește patru enunțuri care să demonstreze polisemia cuvântului *fir*.

- _____
- _____
- _____
- _____

5. Desparte corect în silabe cuvintele de mai jos:

- **întrajutorare** _____
- **dezechilibru** _____
- **gangster** _____
- **abstract** _____
- **vârstnic** _____
- **postcomunism** _____
- **neajutorat** _____
- **septembrie** _____

Scanned with OKEN Scanner

6. Indică numele locuitorilor următoarelor regiuni:

- Noua Zeelandă _____
- Baia Mare _____
- Bali _____
- Monaco _____
- Sofia _____
- Uruguay _____

7. Alcătuiește enunțuri în care punctul să fie, pe rând, semn de punctuație și de ortografie:

- _____
- _____

8. Alcătuiește enunțuri în care virgula să fie, pe rând, semn de punctuație și de ortografie:

- _____
- _____

9. Notează mai jos două exemple de prefixe neologice, precum și câte două exemple de cuvinte nou-formate cu ajutorul acestora.

- _____
- _____

10. Explică sensul cuvintelor din următoarele serii paronimice, alcătuind enunțuri cu aceastea:

- complement / compliment;
- _____
- _____
- emigrație / imigrație;
- _____
- _____
- familial / familiar;
- _____
- _____
- libret / livret;
- _____
- _____
- transperante / transparente.
- _____
- _____

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 3

Norma literară actuală

1. Explică utilizarea semnelor de punctuație și de ortografie în secvența de mai jos:

— Nepoate, mai văzut-ai pietre nestimate așa de mari și frumoase ca acestea, de când ești?

— Am văzut eu, moșule, felurite pietre scumpe, dar ca aceste, drept să-ți spun, n-am văzut.

(Ion Creangă, *Povestea lui Harap -Alb*)

---

2. Rescrie textul, corectând greșelile de orice natură:

Mâine va apare în librării o carte pe care este așteptată demult. Editura și-a organizat un stand în piața Universității. Se speră să fie prezenți la lansarea cărți mari personalități culturale.

---

3. Scrie pluralul următoarelor substantive: monedă, chibrit, cotidian, foarfecă, astru.

---

4. Alege forma corectă a verbelor, prin subliniere:

Fiecare dintre colegi a contribuit/ au contribuit la realizarea proiectului.

Ce-s/ ce-i cu foile astea?

5. Încercuiește litera corespunzătoare cuvântului accentuat corect.

I. a. afină;	b. afină;	c. afină sau afină, cu sensuri diferite
II. a. gingaș;	b. gingaș;	c. ambele variante
III. a. suntem;	b. suntem;	c. ambele variante

6. Se scrie corect:

I. a. Excelența sa; b. Excelența Sa; c. excelența sa.

II. a. N-are nici o carte la el, nici un caiet; b. N-are nicio carte la el, niciun caiet.

Scanned with OKEN Scanner

7. Încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de scriere.

I. a. cuvânt înainte; b. cuvânt-înainte; c. sunt admise, în variație liberă, ambele forme

II. a. cearceafuri; b. cearșafuri; c. sunt admise, în variație liberă, ambele forme

8. Alcătuiește enunțuri cu următoarele serii de cuvinte diferențiate semantic.

elemente/elemenți;

---

capi/capete/capuri;

---

totodată/ tot o dată;

---

totuna/tot una;

---

niciunde/nici unde;

---

bine-cunoscut/bine cunoscut;

---

bun-gust/bun gust;

---

bine venit/ bine-venit

---

9. Alege, prin subliniere, varianta corectă a următoarelor cuvinte (ambele variante pot fi corecte):

- anticipă/ anticipează; așează/așază; cheltuiesc/cheltui;
- robinete/ robineți; monede/monezi; zmeie/zmee;
- complete/ completuri; conclusiv/concluziv;

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 4

Stilul publicistic (articolul de ziar)

În 4 august 1944, aşadar nu mult după debarcarea Aliaţilor în Normandia, când finalul recluziunii părea foarte aproape, Anne şi ceilalţi şapte locatari ai Anexei sunt arestaţi şi mai târziu deportaţi cu ultimul transport spre Auschwitz. Cu excepţia lui Otto Frank, toţi vor muri. Anne şi sora ei se sting de tifos la Bergen-Belsen în februarie sau martie 1945. Eliberat din lagărul de la Auschwitz, tatăl Annei va publica şi va face cunoscut în toată lumea jurnalul fiicei sale.

Anne Frank este un nume familiar chiar şi pentru cei care nu au citit *Jurnalul*. Îl poartă străzi, şcoli de pe toate meridianele. Îl poartă mult vizitatul muzeu din Amsterdam şi fundaţia care l-a organizat în imobilul unde se afla Anexa secretă.

Anne Frank şi jurnalul ei figurează pe mai toate listele de excelenţă ale veacului XX privitoare la personalităţi şi la cărţi - *Cei mai importanţi oameni ai secolului, Cele mai bune cărţi publicate în secolul XX, Operele literare definitorii pentru acelaşi secol*, ca să numim doar câteva din multele topuri stabilite de specialişti, de ziarişti ori chiar de marele public.

Din 1947, când s-a publicat pentru prima oară în Ţările de Jos, *Jurnalul Annei Frank* a fost tradus în peste 65 de limbi. S-a vândut în întreaga lume în peste 30 de milioane de exemplare.

La celebritatea Jurnalului au contribuit neîndoielnic adaptările sale teatrale şi cinematografice, faptul că a devenit materie de studiu în multe şcoli din lume, că a fost obiectul unor analize subtile, dar şi ţinta unor vehemente atacuri.

„Era o tânără scriitoare minunată. Era cineva la cei treisprezece ani ai ei. Parcă ai vedea, la viteză mărită, un film cu un făt care capătă brusc chip şi începe să stăpânească lucrurile... dintr-odată, descoperă reflecţia, brusc, face portrete, schiţe de personaje, şi iată lungi întâmplări complicate, povestite atât de frumos, încât par să aibă în spate zeci de ciorne. Şi fără intenţia otrăvită de-a fi interesantă sau profundă. Este ea însăşi... Ardoarea, spiritul care o animă – mereu activ, punând mereu lucrurile în mişcare... E ca o surioară pasională a lui Kafka, este fetiţa lui pierdută." (Philip ROTH, The Ghost Writer).

(Irina Manea, ***Jurnalul Annei Frank*, www.historia.ro**)

I.

1. Indică principala funcţie a limbajului observată în textul dat.

---

2. Notează factorii comunicării.

---

3. Argumentează, prin patru exemple, încadrarea textului în stilul jurnalistic.

Scanned with OKEN Scanner

4. Precizează scopul comunicării.

5. Exprimă-ți opinia, în 4-5 rânduri, despre personajul principal al jurnalului.

6. Precizează ce fel de text este acesta (narativ, descriptiv, epistolar etc.). Motivează-ți alegerea.

II.

7. Extrage din text câte două cuvinte formare prin derivare, conversiune și compunere.

8. Demonstrează, în trei enunțuri, polisemia cuvântului *minunat*.

9. Explică utilizarea majusculei în structura *Aliaților în Normandia*. Numește alte două situații în care este folosită majuscula.

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 5

Stilul publicistic (interviul)

Marin Preda în evocări - SÂNZIANA POP (în *Formula As*, nr. 940/ 2010)

Reporter: Ce fel de om era, dincolo de carapacea lui de clasic în viață?

Sânziana Pop: N-aș putea spune că era un bărbat foarte seducător. Poate și din cauza ochelarilor groși și a sprâncenelor foarte stufoase, care-i dădeau un aer posac și bătrânicios. Cât despre felul în care se îmbrăca... pălăria lui, garnisită cu blană, a intrat în legendă. La fel ca și Fiatul ponosit, 1500, pe care îl conducea îmbrăcat în palton. Domnul Preda avea ceva demodat, provincial, în înfățișare, o rigiditate care nu te-ar fi lăsat să ghicești că ai în față un scriitor de un milion de carate. Mai degrabă un inspector de la finanțe. Dar toate astea, până începea să... zâmbească. „Râzi, copile, să iasă soarele!". Când d-l Preda zâmbea, lumea se umplea, efectiv, de lumină. Un zâmbet cald, generos și afectuos, cu care îi răsplătea, mai ales, pe apropiați. Să-l fi văzut cum se „ilumina", de exemplu, când veneau copiii să-l viziteze la Mogoșoaia. Iradia, pur și simplu, avea, efectiv, lacrimi de fericire în ochi. (...)

R.: Despre cărți nu vorbeați?

S.P: Nu-mi povestea niciodată ce scrie. Avea, în schimb, obsesia începutului și finalului unei cărți. Credea că un roman trebuie să te prindă de la început, să te înhațe. Cum spunea Branițte: „Orice literatură mare trebuie să înceapă cu un foc de pistol". Dacă nu prinzi cititorul de la primele pagini, nu-l mai prinzi niciodată. Din plimbările acelea cu d-l Preda, eu m-am ales cu un record: un interviu cu el, făcut din memorie. Când i l-am dat spre aprobare m-a întrebat bănuitor și uimit: „Când v-am dat eu dvs. un interviu?". I-am spus că era rodul plimbărilor noastre prin Mogoșoaia. L-a citit, i-a plăcut și l-am publicat.

R.: Bănuiesc că nu ți s-a confesat niciodată.

S.P: D-l Preda se confesa prin întrebări. Tot ce mă întreba erau, de fapt, marile lui frământări. Își testa problemele personale, verificându-le prin experiența altora. Nu cred că i-am fost de folos. În vreme ce eu voiam să trăiesc, pur și simplu, el visa să ajungă un mare scriitor. A și fost. Dar știa, și el, să le fie altora de folos. Odată mi-a spus un lucru absolut superb, pe care l-am repetat și într-un interviu TV pe care l-am acordat Eugeniei Vodă. Văzându-mă tăcută și mai abătută ca de obicei, m-a privit într-un fel anume și mi-a zis: „Doamna Sânziana, prea îi priviți pe oameni în ochi! Ridicați capul puțin mai sus. Deasupra e cerul plin de stele!". Câtă dreptate avea! Dar pentru asta ai nevoie de înțelepciune, ceva ce mie-mi lipsea în anii de atunci. Și, uneori, și acum.

R: Prin ce te-a impresionat, în mod special, Marin Preda?

S.P: Prin zâmbet, cum ți-am spus. Și prin felul în care știa să asculte. D-l Preda era un ascultător inegalabil. Niciodată nu-ți punea întrebări degeaba, iar pe tine, ca interlocutor, te obliga să fii la cel mai înalt nivel. Simțeai că ești cu Marin Preda. Nu puteai să trâncănești oricum și orice cu el! Te obliga tot timpul să fii superinteligent, să-ți depășești condiția și, mai ales, să ajungi la esență. Nu te slăbea din privire, până ce nu-i spuneai tot ce știi. Te asculta concentrat, tăcut, ce mai, ca la un examen. De altfel, în afara plimbărilor, alte momente de neuitat erau discuțiile nocturne de pe terasa Casei de creație de la Mogoșoaia, care dădea spre curtea interioară, cu vedere către lac și palat. [...]

R: Sânziana, hai să sfârșim interviul într-un mod optimist. L-ai văzut fericit, vreodată, pe Preda la Mogoșoaia? Dar fericit cu adevărat...

S.P: Oh, da, și nu doar o dată. De pildă, l-am văzut fericit când a adus-o pentru prima dată la Mogoșoaia pe tânăra sa soție, Elena. Moromete cel sumbru era tot numai soare și cer senin. Foarte fericit era și în prezența copiilor săi, pe care îi adora. Era mândru de ei, uimit, aproape, că zămislise asemenea îngeri. Îi strângea în brațe, îi alinta, le săruta mâinile și tălpile picioruşelor goale, fără jenă de efuziunile lui. Doamne, ce diferență, între personajul posomorât și sever, care aproape că nu răspundea la salut, privindu-te bănuitor peste ochelarii cu rame groase, și bărbatul trântit în iarba plină de flori și de fluturi, răsfățându-și minunile de copii: Nicușor și Alexandru cel mic și peltic, căruia îi spunea Sănducuțu. Dar gradul maxim de fericire al d-lui Preda a fost atins într-o dimineață de primăvară, când a ținut în mână un... zmeu. Chiar așa! [...]

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

I.

1. Indică patru trăsături care permit încadrarea textului în stilul publicistic.

2. Precizează factorii comunicării și principala funcție a limbajului, cu referire la textul dat.

3. Ilustrează rolul dialogului în contextul dat.

4. Notează cinci întrebări pe care le-ai adresa scriitorului tău preferat.

II.

5. Explică rolul semnelor de punctuație/de ortografie din structura: *„Sânziana, hai să sfârșim interviul într-un mod optimist. L-ai văzut fericit, vreodată, pe Preda la Mogoșoaia? Dar fericit cu adevărat...“*

6. Selectează câte doi termeni formați prin conversiune, compunere și derivare.

7. Oferă sinonime pentru: *seducător, garnisită, se confesa, minunile.*

8. Alcătuiește enunțuri care să demonstreze polisemia termenului *stufos*.

_____

_____

_____

_____

9. Indică forma corectă de plural pentru termenii de mai jos:

- **vină** _____
- **rom** _____
- **jenă** _____
- **ceață** _____
- **ceainic** _____
- **mănușă** _____
- **prisos** _____
- **silicon** _____

10. Scrie A (adevărat) sau F (fals) în dreptul enunțurilor:

- Sunt corecte ambele forme de plural **alimentări** și **alimentare**, diferențiate ca sens. _____
- Forma de singular a substantivului **caramele** este **caramelă**. _____
- *DOOM 2* acceptă și varianta **bodigard** pentru substantivul **bodyguard**. _____
- Substantivul **butuc** are o singură formă de plural, indiferent de sens. _____
- Sunt acceptate ambele forme **sandvici** și **sendviș**. _____

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 6

Stilul juridico-administrativ

ART. 32

(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instrucție și de perfecționare.

(2) Învățământul de toate gradele se desfășoară în limba română. În condițiile legii, învățământul se poate desfășura și într-o limbă de circulație internațională.

(3) Dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a învăța limba lor maternă și dreptul de a putea fi instruite în această limbă sunt garantate; modalitățile de exercitare a acestor drepturi se stabilesc prin lege.

(4) Învățământul de stat este gratuit, potrivit legii. Statul acordă burse sociale de studii copiilor și tinerilor proveniți din familii defavorizate și celor instituționalizați, în condițiile legii.

(5) Învățământul de toate gradele se desfășoară în unități de stat, particulare și confesionale, în condițiile legii.

(6) Autonomia universitară este garantată.

(7) Statul asigură libertatea învățământului religios, potrivit cerințelor specifice fiecărui cult. În școlile de stat, învățământul religios este organizat și garantat prin lege.

(Constituția României)

I.

1. Indică patru trăsături care permit încadrarea textului în stilul juridico-administrativ.

---

2. Precizează cine este receptorul textului dat.

---

3. Notează scopul pe care îl are articolul de lege.

---

4. Inventează o lege despre dreptul la adăpost al animalelor, care să conțină minimum 5 alineate.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

II.

5. Alcătuiește patru propoziții care să conțină expresii sau locuțiuni cu termenul *drept*.

6. Transcrie patru cuvinte obținute prin conversiune.

7. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

• Imperativul negativ se formează întotdeauna de la:

a. indicativ, prezent; b. imperativ afirmativ (pozitiv); c. infinitiv.

• Forma corectă a verbului *a continua* la indicativ și la conjunctiv prezent este:

a. eu continuu/să continuu; b. eu continui/ să continui; c. ambele variante sunt corecte.

FIȘĂ DE LUCRU 7

A. Stilul științific

Aflată în Parcul Național Cheile Nerei-Beușnița, din județul Caraș-Severin, în Valea Minișului, la jumătatea distanței dintre localitățile Anina și Bozovici, pe DN 57B, Cascada Bigăr este practic locul în care izbucul Bigăr se varsă în râul Miniș. În Banat, localnicii numesc izbuc un izvor din care apa iese la lumină de sub stâncă. Izbucul Bigăr, a cărui apă este de o puritate rară, este alimentat de un curs de apă subteran ce iese de sub o stâncă înaltă de peste 50 de metri. Acesta străbate peștera cu același nume din Munții Aninei și după o distanță de circa 200 de metri, se varsă în râul Miniș formând Cascada Bigăr.

Rezervația naturală Parcul Național Cheile Nerei-Beușnița din care face parte Cascada Bigăr, a fost înființată în 1982 și este locul de trecere al Paralelei 45 prin România.

(Manualul de geografie)

1. Numește stilul funcțional căruia i se încadrează textul.

---

2. Argumentează încadrarea textului în stilul funcțional ales, precizându-i caracteristicile stilistice.

---

3. Identifică tipul de text (literar/nonliterar) și precizează scopul comunicării.

---

4. Precizează care este receptorul unui text ce aparține acestui stil funcțional.

Scanned with OKEN Scanner

B. Stilul colocvial

Fericiții care au trecut bacul se îmbulzesc zilele acestea să-și depună dosarele la facultăți, așezăminte în cadrul cărora mii de studenți și studente își vor toci coatele și genunchii, după preferințe, aplicând deviza clasică „înhățați, înhățați și iar înhățați!". Care sunt, în România anului 2016, cele mai de viitor meserii ce presupun studii superioare afli în cele ce urmează...

Medicină

Universitățile de Medicină mi s-au părut întotdeauna un rău necesar. Nu înțeleg ce te-ar putea mâna să urmezi o astfel de facultate, dar dacă sunt sado-masochiști care o fac, eu sunt fericit că are cine să mă trateze când mă îmbolnăvesc. Cât de cât. Să înveți toată viață pe un salariu de rahat, nu mi se pare o idee foarte bună. Pe de altă parte, acum s-au deschis porțile Vestului și întregii lumi, așa că dacă faci medicina și ești bun poți să pleci ca să trăiești și tu decent. Problema e că în țară rămân ăia varză, care sunt șpăgari și-ți uită foarfece în stomac. Deci, dacă ești varză, aciuează-te încă din facultate pe lângă un profesor șpăgar și te-ai scos. [...]

Studii Economice

Mulți ar spune că economia nu-i o știință, mai ales dacă vrei să-ți deschizi un butic sau o spălătorie auto, dar e bine să suni inteligent pe lângă ceilalți antreprenori de carton din cartierul tău. E bine când știi două-trei cuvinte despre inflație, dobânzi, barbut, gropița, perețica și rummy pe bani. Să vezi aprecieri pe capul celorlalți baștani, dar și invidia dujmanilor pentru că tu „jtii prea multe baros ji nui bine, trăițar!".

(*Ai carte, fă-ți parte*, www.academiacațavencu.ro)

1. Numește stilul funcțional căruia i se încadrează textul.

---

2. Argumentează încadrarea textului în stilul funcțional ales, precizându-i caracteristicile stilistice.

---

3. Identifică tipul de text (literar/nonliterar) și precizează scopul comunicării.

---

4. Explică, în 5-7 rânduri, jocul de cuvinte din titlu, având în vedere asemănarea cu structura proverbială.

Scanned with OKEN Scanner

5. Explică ce atitudine are autorul articolului referitor la subiectul tratat. Motivează-ți răspunsul.

II.

6. Subliniază formele accentuate corect din lista de mai jos:

adică / adică	aripă / aripă	regizor / regizor	antic / antic
doctoriță / doctoriță	intim / intim	caracter / caracter	prematur / prematur

7. Notează sinonime pentru următoarele structuri:

- bună-credință _____
- bun-rămas _____
- bun-gust _____
- bună-cuviință _____
- bun-simț _____

8. Răspunde la următoarele întrebări cu Da sau Nu.

- **Albaștri** se scrie vreodată cu doi i? _____
- E corect să spui **sucul care l-am băut?** _____
- **Niciun** este scris corect în enunțul **Nu ai niciun pic de bun-simț?** _____
- Sunt sinonime cuvintele **impresionantă** și **impresionabilă?** _____
- **Ave-ți (răbdare)** este corect scris cu cratimă? _____
- **Bătrânul, când a văzut-o, i s-au umplut ochii de lacrimi** este un anacolut? _____

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 8

Textul descriptiv. Monologul. Figuri de stil

a. Și dacă ramuri bat în geam
Și se cutremur plopii,
E ca în minte să te am
Și-ncet să te apropii.

Și dacă stele bat în lac
Adâncu-i luminându-l,
E ca durerea mea s-o-mpac
Înseninându-mi gândul.

Și dacă norii deși se duc
De iese-n luciu luna,
E ca aminte să-mi aduc
De tine-ntotdeauna.
(*Și dacă*, Mihai Eminescu)

b. Iubire, bibelou de porțelan,
Obiect de preț cu smalțul nepătat,
Rămâi pe loc acolo unde ești...
Să nu te miști...
Și dacă ne iubești –
O!... dacă ne iubești cu-adevărat
(*Romanță fără ecou*, Ion Minulescu)

c. – Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n casă și în gând
Și viața-mi luminează! (...)

Străin la vorbă și la port,
Luceşti fără de viață,
Căci eu sunt vie, tu eşti mort,
Și ochiul tău mă-ngheață. (...)

Cu farmecul luminii reci
Gândirile străbate-mi,
Revarsă liniște de veci
Pe noaptea mea de patimi.
(*Luceafărul*, Mihai Eminescu)

d. Spune-mi, dacă te-aș prinde-ntr-o zi
și ți-aș săruta talpa piciorului,
nu-i așa că ai șchiopăta puțin, după aceea,
de teamă să nu-mi striveşti sărutul?...
(*Poem*, Nichita Stănescu)

I.

1. Argumentează încadrarea unuia dintre textele citate în categoria celor descriptive, oferind patru trăsături.

2. Demostrează, prin două argumente, prezența monologului ca mod de expunre, într-unul dintre textele citate.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

3. Completează tabelul de mai jos cu exemple selectate din fragmentele alese:

Figuri de stil	**Exemple selectate**
antiteză	
epitet	
inversiune	
invocație	
metaforă	
oximoron	
paralelism sintactic	
pleonasm	

4. Redactează un text descriptiv (6-12 rânduri), în versuri sau în proză, în care să folosești monologul.

II.

5. Explică rolul liniei de pauză din textul *b*.

6. Construiește enunțuri pentru a evidenția omonimia cuvintelor următoare din textul a: *minte, deși, lac.*

---

7. Notează patru perechi de paronime și alcătuiește enunțuri cu acestea.

---

8. Subliniază, din lista de mai jos, abrevierile scrise corect. Notează denumirea completă a acestora.

T.A.R.O.M	H.I.V.	SIDA	CEC	O.N.U	SUA,	
U.N.ES.C.O	ONU	SUA	UNESCO	TAROM	HIV	S.I.D.A

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

FIȘĂ DE LUCRU 9

Stilul beletristic

Poate că e prea devreme să scriu dspre el, pentru că nu ne cunoaștem decât de vreo două luni și cine știe ce surprize mi-ar putea rezerva. În orice caz, prima impresie e bună: e agreabil, la locul lui, iar mie mi se pare chiar frumos. A fost dragoste la prima vedere. [...]

Pe căldura asta, îi place enorm să stea acasă, poate și din cauza aerului condtiționat, care e mai aproape de temperaturile din locurile copilăriei lui, dintr-o Anglie, în care ceața, ploaia și umbrela sunt la ele acasă. Nu știu sigur, da bănuiesc că inventatorul umbrelei nu putea fi decât un englez. Cred ca James se simte bine între cărțile mele, iar locul lui preferat e lângă noptieră. Aici am mereu un buchet de levănțică și busuioc, iar aroma lor parfumează aerul. Prima bucurie pe care mi-a făcut-o e că a început să răspundă el la telefoane, ca un secretar eficient. Are o memorie teribilă pentru că fără să-și noteze, ca mine, treburile urgente pe bilețele lipite de ușă, îi ține minte pe toți cei care m-au căutat. Ei, l-am prins și că a trecut câte ceva sub tăcere, când nu i-a convenit (nu, nu cred că a fost vorba chiar de gelozie), dar nu-i pot reproșa asta, are personalitate și și-o manifestă. (...)

Cristina își întrerupse șirul gândurilor, ajunsese acasă. Descuie ușa, își agăță pălăria de soare în cuier și intră în camera. Privirea i se îndreptă imediat spre el, spre telefon. Un beculeț roșu clipea vesel, semn că robotul înregistrase niște mesaje. Se apropie să le asculte mângâind cu privirea numele scris cu litere negre pe aparatul alb: James. Era un telefon britanic. Îl cumpărase la începutul verii. Pur și simplu nu-și mai putea închipui viața fără el.

(*James*, Ioana Pârvulescu)

1. Argumentează încadrarea textului în stilul beletristic, precizându-i caracteristicile stilistice.

2. Identifică tipul de text (literar/nonliterar) și precizează scopul comunicării.

3. Imaginează-ți un dialog între Cristina și James, de 8-10 replici.

Scanned with OKEN Scanner

4. Ilustrează caracteristicile textului narativ, valorificând informații din textul dat

II

5. Folosind *DOOM2*, notează regulile despărțirii în silabe.

6. Oferă trei exemple de cuvinte ale căror forme de plural se diferențiază semantic. Alcătuiește enunțuri cu fiecare dintre acestea.

FIŞĂ DE LUCRU 10

A. Pleonasm. Tautologie. Unităţi frazeologice

1. Scrie forma corectă potrivită contextului, a paronimelor aflate în paranteze:

a. Decizia ei de a urma facultatea a fost una _____(arbitrară/arbitrală).

b. El lucrează pe un _____(petrolier/petrolifer).

c. Părinţii l-au _____(învestit/investit).

d. I s-a format o _____(escală/escară).

e. El a _____(gerat/girat) cu averea sa.

f. Medicul _____(proscrie/prescrie).

g. Utilajul _____(miner/minier) a fost achiziţionat.

2. În enunţul *Ordinea a fost stabilită. Urmează apoi team-managerul echipei care prezintă planurile de viitor, dar totuşi directorul nu pare mulţumit*, **există:**

a. un pleonasm;

b. trei pleonasme;

c. patru pleonasme.

3. Subliniază în enunţurile de mai jos expresiile tautologice:

- Capra tot capră, a ros toate frunzele lăstarului.
- De muncit muncesc, dar nu prea am spor.
- Joaca e joacă şi munca e muncă.
- Frate, frate, dar pita-i cu bani bărbate.
- De citit aş citi, dar numai să-mi împrumuţi şi mie cartea.
- Un Cezanne e un Cezanne.
- Şcoala nu e glumă, şcoala e şcoală.

4. Cum ai corecta structurile tautologice din enunţurile de mai jos?

- Ce-i frumos e frumos şi place şi lui Dumnezeu.

_____

- În excursie a fost cum a fost.

_____

- În timpul şcolii am făcut ce-am făcut şi mi-am făcut o bibliotecă.

_____

- Vorbeşte ca să vorbească, fără niciun rost.

_____

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

5. Identifică pleonasmele din enunțurile de mai jos și rescrie-le, acolo unde este necesar, evitând greșeala.

• Imaginea ei va dăinui permanent în inimile colegilor săi.

• Din cauza unei hemoragii de sânge, nu a supraviețuit.

• Mijloacele mass-media au dezinformat populația.

• A apreciat enorm de mult efortul ei.

• Fiecare membru al echipei și-a adus aportul la victorie.

• L-au rugat să meargă mai în față.

---

6. Încercuiește varianta corectă:

• Vecinilor aceștia li s-au spart geamurile.	a. pleonasm;	b. dezacord.
• Cărțile sunt alineate în bibliotecă.	a. confuzie paronimică;	b. dezacord.
• Se asigură siguranța cetățenilor.	a. dezacord	b. pleonasm;

B. Oralitatea

Citește cu atenție fragmentele de mai jos și identifică mărcile oralității. Precizează cărei particularități de vorbire corespunde fiecare dintre structurile găsite.

a) „— Ia, poftim de încalecă pe Bălan, jupânească! zise părintele, de tot posomorât, să facem pocinog sfântului Nicolai cel din cui. [...]

Nu-i vorbă, că noi tot ne făceam felul, așa, câteodată; căci, din bățul în care era așezată fila cu cruce-ajută și buchile scrise de bădița Vasile pentru fiecare, am ajuns la trătaji, de la trătaji la ceaslov, ș-apoi, dă, Doamne, bine! în lipsa părintelui și a dascălului intram în ținterim, țineam ceaslovul deschis, și, cum erau filele cam unse, trăgeau muștele și bondarii la ele, și, când clămpăneam ceaslovul, câte zece-douăzeci de suflete prăpădeam deodată; potop era pe capul mușteloi! Într-una din zile, ce-i vine părintelui, ne caută ceasloavele și, când le vede așa sângerate cum erau, își pune mâinile în cap de necaz. Și cum află pricina, începe a ne pofti pe fiecare la Balan și a ne mângâia cu sfântul ierarh Nicolai pentru durerile cuvioaselor muște și ale cuvioșilor bondari, care din pricina noastră au pătimit."

(*Ion Creangă*, ***Amintiri din copilărie***)

b) „Cum vă spuneam, domnii mei, eu stam aici în acest loc, gata de ducă, cu picioru-n scară. Și iaca, numai ce aud pocnind harapnic și duruind trăsura pe arcuri; și, când îmi înalț și-mi feresc capul, văd venind pe sleah o droscă cu patru cai bulziș... Vine și se oprește la han, după rânduială. Și se coboară din ea boierul, ca să vadă ochii Ancuței, cum era datina. [...]

Dac-am văzut și-am văzut, am mai coborât o dată din coardă sacul cu hârțoagele și cu pecețile cele vechi, le-am mai slovenit și le-am ales, și-am pus îndreptările pe care le socot neștirbite colea, lângă chimir, și-am încălicat pe roaiba mea și de-acu nu mă opresc decât la Vodă. Să-mi facă el dreptate! [...]

Atuncea mi-a năvălit sângele în ochi și mi s-au împăinjenit vederile. Dar am strâns din măsele și mi-am ținut firea. Și deschizând ofițerul ușa cea mititică, am intrat într-o lumină mare, și, cum eram cu grumazul plecat, am zărit botforii de marochin ai lui Vodă și-am căzut în genunchi. Și mă gândeam că la domn nou și tânăr trebuie să găsesc eu mila pentru supărările mele."

(*Mihail Sadoveanu*, ***Hanul Ancuței***)

c) „Ierte-l Dumnezeu pe dascălul Pintilie! Era cântăreț vestit. Și murăturile foarte mult îi plăceau. Mai ales dacă era cam răgușit, le bea cu gălbenuș de ou și i se dregea organul, încât răsunau ferestrele când cânta Mântuiește, Doamne, norodul tău! [...]

Pe părintele Trandafir să-l țină Dumnezeu! Este om bun; a învățat multă carte și cântă mai frumos decât chiar și răposatul tatăl său, Dumnezeu să-l ierte! și totdeauna vorbește drept și cumpănit, ca și când ar citi din carte. Și harnic și grijitor om este părintele Trandafir. Adună din multe și face din nimica ceva. Strânge, drege și culege, ca să aibă pentru sine și pentru alții. [...]

Nu-i vorbă! drept avea părintele Trandafir. Este numai că dreptul e treaba celor mai mari în putere. Cei mai slabi trebuie să și-l arate pe-ncetul. Furnica nu răstoarnă muntele, dar îl poate muta din loc: încet însă, încet, bucățică după bucățică. Poate că știa și părintele că este așa în lume; dar el avea legea lui: "Ce-i drept și adevărat, nici la dracul nu-i minciună!" Acesta era cuvântul lui; cu acest cuvânt și-a făcut și calea din Butucani... Adică nu tocmai el a făcut-o, ci sătenii."

*(Ioan Slavici, **Popa Tanda**)*

a) _____

_____

_____

_____

_____

_____

b) _____

_____

_____

_____

_____

_____

c) _____

_____

_____

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

C. Arhaisme. Regionalisme

Grupează cuvintele/grupurile de cuvinte date, în funcție de clasificarea din tabelul de mai jos:

• a tăbări, a mai pățit-o și alții, mânuri, limbă, o plecat, cauc, șogor, tu stăpân vieții mele, a rumpe, carte, a dzice, dadă, mâncă, căsăp, hulub, polcovnic, ginere, fost-au Ștefan cel Mare, ăștia, mișel, mai, ghine, hiclean, foale, feti, grădine, chiatră, silă, a îmbla, simandicos.

	Tipuri	Exemple
Arhaisme	fonetice	
	lexicale	
	morfologice	
	sintactice	

	Tipuri	Exemple
Regionalisme	fonetice	
	gramaticale	
	lexicale	
	semantice	

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „C.H.ASACHI" IAȘI

Scanned with OKEN Scanner

LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ

Caiet de lucru
clasa a IX-a

- Caietul este *structurat pe unități de învățare* și cuprinde toate cele zece unități propuse de programa școlară, oferindu-i profesorului libertatea de a alege oricare cinci dintre acestea.
- Conține *peste 40 de fragmente de texte* literare (atât din literatura universală, cât și din literatura română) și nonliterare, care valorifică tematica propusă, *teste predictive*, precum și *fișe de evaluare* și *proiecte* pentru fiecare unitate în parte.
- Pentru fiecare fragment de text au fost propuși o serie de itemi structurați în patru secțiuni (*Explorează/ Discută, Analizează/ Interpretează, Redactează, Argumentează*), care au rolul de a facilita abordarea textului și de a-i ajuta pe elevi să își dezvolte, într-o manieră sistematică, competențele de exprimare în scris.

ISBN 978-606-590-420-0
6 421763 006186
LC110
Booklet

Scanned with OKEN Scanner

81